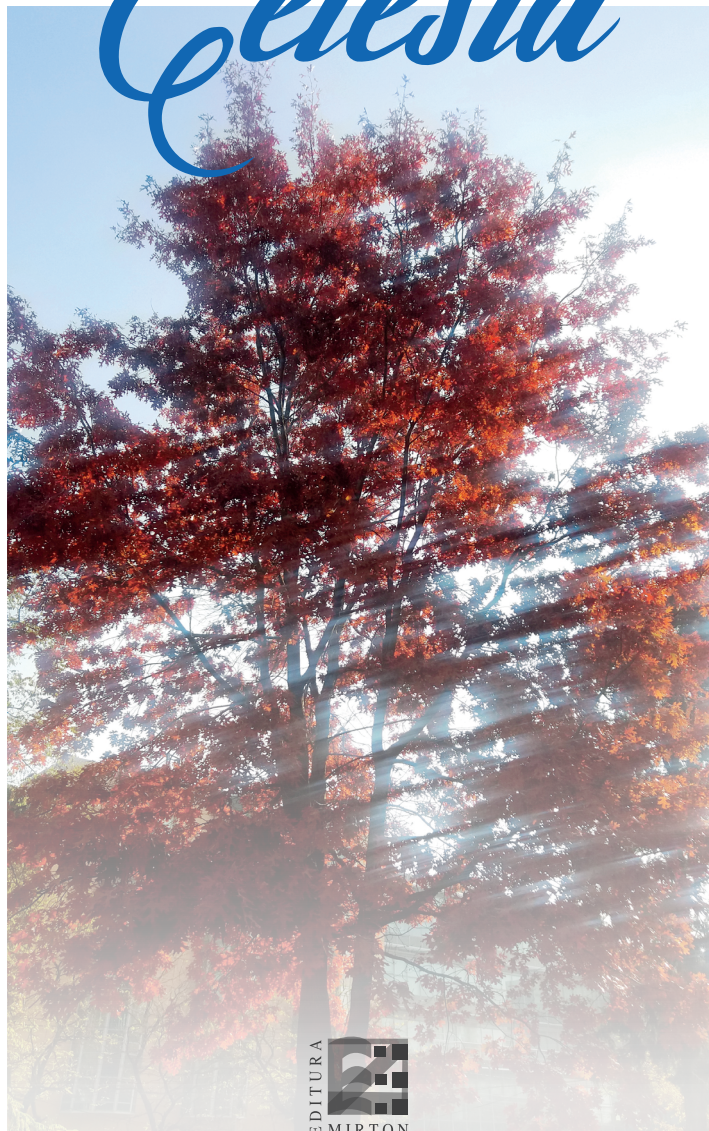

Mirela-Ioana Borchin-Dorcescu

Celesta

EDITURA
MIRTON

Celesta este un *Bildungsroman* modern, cu deschideri metafizice, în care Teodoru (poet de succes, bun cunoscător al *Bibliei*, el însuși în căutarea unui echilibru interior, deci având nevoie de „sprijin”) își va asuma rolul de Pygmalion, în raport cu Arina (a cărei realizare profesională nu poate contrabalansa neîmplinirea afectivă).

Implicațiile multiple (sentimentale, profesionale, sociale) ale unei temeinice relații de cuplu sunt abordate direct, fără menajamente, și disecate, mai ales interogativ, în așa fel, încât nesiguranța să fie înlăturată. Personaje episodice, „intarsii” ale unor gesturi mărunte, dar și conjuncturi și situații decisive contribuie la stabilizarea și stabilitatea cuplului Teodoru – Arina.

Nu pot eluda, din apreciere, importanța covârșitor-unificatoare a acceptării principiilor biblice, a căror semnificație face parte din strategia pygmalionică asumată de Teodoru.

LIVIU PETRU BERCEA

Mirela-Ioana Borchin-Dorcescu

Celesta

(O poveste de dragoste)

Redactor de carte: Livius Petru Bercea.

Tehnoredactor: Ladislau Szalai.

Coperta: Diana Szebenyi, după o idee a autoarei.

© Mirela-Ioana Borchin-Dorcescu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BORCHIN, MIRELA IOANA

Celesta : o poveste de dragoste / Mirela-Ioana Borchin-Dorcescu. - Timișoara : Mirton, 2018

ISBN 978-973-52-1779-2

821.135.1

Mirela-Ioana Borchin-Dorcescu

Celesta

(O poveste de dragoste)

*Editura Mirton
Timișoara, 2018*

Soțului meu EUGEN DORCESCU

*Căci, dincolo de-a lacrimii perdea,
O-mbrățișai. Și EA te-mbrățișa.*

(Eugen Dorcescu, *Triada*)

*Într-o seară posacă de iarnă, după ore, când îmi strângeam lucrurile, s-a apropiat o studentă de catedră. Cu un zâmbet sfios, s-a aplecat spre mine, de parcă ar fi vrut să rămână totul între noi, și m-a întrebat: **Doamna profesoară, cum vorbiți dumneavoastră cu soțul...?** Ce era să-i răspund, de unde să încep, unde să mă opresc? De fapt, pentru mine conta mai mult decât orice că ea se întrebase asta, că o preocupa așa ceva... Oare chiar încercase să-și închipuie felul cum vorbește profesoara ei cu Teodoru? M-a surprins că nu i-a spus pe nume, ci s-a referit la el în calitate de **soț** al meu, al doamnei profesoare! Nu-mi venea să cred că am stârnit o asemenea curiozitate în rândul studenților! Am început să-i povestesc, cu o însuflețire nouă, cum am primit, în acest an, ceea ce, poate, de mult mi se cuvenea, dar pentru care niciodată nu e prea târziu...*

Capitolul I: *Pe mine mă caut*

Am primit zeci de telefoane, mailuri, interpelări cu întrebarea: „Cine e personajul din finalul *Punctului interior*, cel ce rostește propoziția «Pe mine mă caut?»” Cei mai mulți veneau cu presupuneri: „E Tudor, s-a materializat spiritul lui Tudor... I-a făcut Corinei bucuria asta...” Sau: „E Dan Moraru, cel din tren. Nu poate fi Tudor. Ea s-a trezit la realitate. E cu picioarele pe pământ, nu mai visează la stele verzi”. Le răspundeam în funcție de inspirația de moment. În general, le dădeam dreptate, mai cu seamă fiindcă voiau să-și verifice ipotezele și tăria raționamentului. Eu exprimasem acolo, în acel prim roman al meu, o stare de spirit. Personajele erau fictive. Cel puțin, așa credeam la ora aceea. Nu-mi puteam închipui că ele există în proximitatea mea. Când eram foarte mică și mă uitam, printr-un geam spart, de la vreo cinci metri de televizorul alb-negru, la desenul animat *Băiețelul de pe afiș*, credeam într-adevăr că, atunci când nimeni nu-l vede, acesta se dă jos de pe stâlp și trage-o fugă după un corn cald sau după o înghețată, joacă tontoroii, bate o minge de-un zid,

ori își ia medicamente de la farmacie, căci a răcit după ploaie...

Muchos años después, când l-am văzut pe Teodoru în casa scării, cu neverosimile pete de soare pe față, într-o lumină difuză, jumătate naturală, jumătate artificială, mi s-a părut că îl recunosc... Dar nu pentru că ne-am fi intersectat în existența reală. Ci fiindcă, scriind la *Punctul interior*, mi-am imaginat un astfel de personaj, ca să i-l aduc Corinei, într-un moment crucial. Mi se părea că așa trebuia să arate omul care se căuta pe sine. Cel pe care îl plăsmuisem, pentru un anumit efect, în finalul cărții mele.

- Ai tresărit atunci. Cum a tresărit și EA, când m-a văzut prima oară. În același loc, adică tot pe un culoar al Universității. Nu e miraculos?

Îmi venea să țip, când l-am văzut în fața mea. Mi-am reprimat țipătul, dar n-am putut să-mi stăpânesc total emoția. Mă anunțase că, din cauza unei vizite matinale, nu va putea ajunge la ora fixată și mă rugase să-i îngădui să lase la portar cartea pe care urma să mi-o aducă. L-am înțeles. Nu se gândea el atunci să se întâlnească cu vreo femeie!... Așa că l-am perceput dând buzna peste mine, exact cum îl văzusem, cu ochii minții, pe acel personaj, care, venind în casa scării după Corina, repornea textul cu propoziția: „Pe mine mă caut!”

M-au impresionat ochii lui. Așa, încărcăți de lacrimi, cum erau. Obişnuiam să le spun studen-

ților mei că există oameni în ochii cărora se văd cărțile citite... Ochii lui erau inepuizabili. Un mare scriitor francez spunea că, dacă și-ar fi citit cu atenție opera, ar fi știut cu precizie ce i se va întâmpla în viață. De ce? E vorba de premoniție sau de cu totul altceva? Se creează ori se anunță o lume atunci când scrii? Fără îndoială că personajele pe care le modelezi nu cad din lună. Ele fac parte din mediul tău, au visele, reacțiile, trăsăturile tale sau ale cunoscuților tăi. Ori sunt efectul darului tău de a însufleți caractere, conduite, înfățișări. Dacă propria existență te pune ulterior în situații asemănătoare, ajungi să ai senzația că ai mai trecut prin ele. Un om ca Teodoru exista de mult în gândurile mele. Dovadă că îmi imaginasem acea scenă, în care apărea brusc un bărbat ca el în viața Corinei. Mi l-am închipuit strecurându-se tăcut pe lângă ea, intrând odată cu ea... în casa scărilor. De ce tocmai acolo, în casa scărilor, la etajul al IV-lea, m-am trezit față în față cu Teodoru, după câțiva ani? Coincidența nu poate fi lipsită de semnificație. Scriind romanul *Punctul interior*, voiam neapărat să-i mai dau o șansă Corinei. Era o femeie puternică, de carieră, de caracter, foarte atentă la copiii ei. N-o puteam lăsa singură. Singurătatea e insuportabilă. O vreme, singură fiind, ai iluzia libertății. Apoi, se instalează pustietatea, urâtul existențial. Ți se închide orizontul. Se apropie de tine și te strivește. Țineam la Corina. I-am proiectat o nouă

iubire, o mare iubire, aducând în lumea ei un om de calitate a celui care ar fi putut afirma, strângând-o în brațe: „Pe mine mă caut”.

N-am mai scris niciun rând despre ceea ce ar fi urmat. Abia acum simt nevoia să le continui, celor doi, povestea. Între timp, personajele și-au trăit o parte însemnată din viețile lor. Acea va rămâne ne(des)scrisă. Nu mă voi întoarce în timp. Dar, voi spune răspicat: „Corina eram eu”, parafrazând un alt celebru scriitor francez. Literatura e neapărat autentică. De aceea, trebuie să scrii despre ceea ce cunoști foarte bine, despre ceea ce se întâmplă sub ochii tăi. Sau chiar în tine.

- *Procesul* lui Kafka e autentic?, m-a întrebat Teodoru, auzind că reciteam acest roman în timpul divorțului meu.

- Da, i-am spus. Altfel, aș fi aruncat cartea din mână, n-aș fi simțit deloc că mă întăresc citind-o, n-aș fi sperat că îmi va fi de folos în împrejurări comparabile.

- Eu am convingerea că nu am scris un vers netrăit, deși pot scrie oricâte poezii publicabile mi s-ar cere. Dar nu fac asta. Nu trădez Poezia, pentru nimic în lume.

Era 12 fix, într-o zi de luni, mai solicitantă decât de obicei, fiindcă trebuia să pun la punct, contracronometru, niște dosare pentru o vizită de acreditare foarte complicată. De doisprezece ani, schimbam o funcție administrativă cu alta. La

Început, mi se părea că funcția, în care fusesem aleasă, îmi confirma, dacă nu valoarea profesională, cel puțin simpatia colegilor care m-au votat. Apoi, m-am amăgit o vreme că, implicându-mă în administrație, îmi fac datoria de a pune umărul la destinul instituției. Prinsese rădăcini în familia mea acest principiu al datoriei împlinite. Am cam trăit din iluzie în iluzie, dumirindu-mă, în cele din urmă, că nimic nu contează mai mult decât timpul care îți rămâne ție de trăit după bunul plac... În acea zi de început de săptămână, chemasem și câteva colegi să mă ajute. Când am ieșit din lift, l-am văzut pe Teodoru la mai puțin de un metru de mine. Mă aștepta la lift, fiindcă mă căutase deja la cabinet și, văzând că nu ajunsese, a dedus că trebuie să apar dintr-o clipă în alta. Am constatat, după ce l-am cunoscut îndeaproape, că el obișnuiește să vină cu cel puțin un sfert de oră mai devreme la orice întâlnire; eu, la fix. N-am întârziat niciodată, dar nici exces de zel nu am făcut. În acea zi de luni m-a așteptat, deci, până la 12 fix, în casa scărilor, în dreptul liftului. *Am tresărit*. Nu înțelegeam ce anume îl făcuse să se răzgândească și să urce, totuși, până la mine, deși convenisem, pe e-mail, că îmi va lăsa la Poartă cartea ce dorea să mi-o aducă. Era prima oară când stăteam unul în fața celuilalt. I-am spus simplu: „Condoleanțe!” Mi-a mulțumit. S-a aplecat și mi-a sărutat mâna. Abia după aceea, am îndrăznit să mă uit la el. Ochii îi

erau plini de lacrimi. Așa cum citisem în volumul lui de elegii. „Privește-mă-n ochi:/ sunt de lacrimi uzi...” Am memorat versurile, chiar în timp ce îl priveam, cu senzația că mie mi se adresau. L-am invitat în cabinetul meu. Îl mai văzusem doar de câteva ori, împreună cu fosta soție, dar nu-i reținusem trăsăturile chipului. Nici vocea. Nu mă interesase persoana lui în niciuna dintre ocaziile precedente de a-l cunoaște. Acum, da. Îi citisem recente poeme și știam că mă aflu în fața unui Poet foarte valoros, care n-ar fi putut scrie atât de bine elegii, oricât de mare i-ar fi fost durerea, dacă n-ar fi avut o venerabilă experiență a scrisului. Chiar mă emoționa faptul că un scriitor de prestigiu al lui m-a căutat, m-a așteptat, ca să îmi înmâneze personal cartea sa. Mai cu seamă că avansase și o scuză...

Cu câteva luni în urmă, ne așezase soarta alături într-un prezidiu, dar atunci nu mi-a dat nicio atenție. Era cu EA. După ce și-a încheiat discursul, s-a ridicat, a turnat apă minerală într-un pahar și s-a aplecat peste masă, pentru a i-l oferi EI. Cu o tandrețe cum nu știu să mai fi văzut vreodată la soțul cuiva. EA a sorbit din pahar, deși nu părea să-i fie sete. Din dragoste. Nu-mi puteam lua ochii de la ei. Mi se dăduse cuvântul, pentru vreo trei minute, însă nu eram atentă la ceea ce aveam de spus. Mi se părea insignifiant în raport cu ceea ce vedeam. Nu-mi venea să cred că există oameni care, după decenii de căsnicie, se mai pot iubi. Fiindcă

acesta era un gest public de iubire... De care eu nu-mi amintesc să fi avut parte vreodată.

*

În aceeași zi, după ce a plecat Poetul, Nadia, colaboratoarea mea, s-a apropiat de birou, m-a privit cu un soi de complicitate în ochi, de la numai câțiva centimetri, și m-a întrebat: „Ești cu Teodoru?” Am fost, realmente, stupefiată. Cum se putea gândi la așa ceva? Cum putea glumi pe seama noastră?... „Ar fi imposibil să fiu cu el!”, i-am răspuns, silabisind cuvântul *imposibil*. „De ce?!... Ar fi foarte posibil. Și foarte bine!”

- Nadia e prima persoană pe care mi-ai prezentat-o. A venit spre noi ca un mesager... Spui că te-a și încurajat...?

- A insistat, s-a dat ea însăși exemplul... Mi se părea că fabulează. De unde până unde îi venea o asemenea idee? Nu m-a slăbit, o secundă, din ochi, în timp ce încerca să mă convingă să renunț la inhibiții și să-ți arăt simpatia pe care ți-o port.

- E ciudat cât de timidă mi s-a părut! Se ferește să mă privească atunci când îmi vorbește...

- Apropo de ochii tăi! Când m-am trezit în fața ta, știi care a fost primul meu gând? Să văd dacă EA mai este acolo.

- Și mai era?

- ... Era. O vedeam până și în lacrimile din gene. Multiplicată, nu sfârâmată. Întregă. De

nenumerate ori. Doamne, câte lacrimi aveai în ochi! Dar, încă de atunci, deslușeam și altceva...

- Ce anume?

- Chipul meu. Sigur că era o pură fantezie...

- Nu prea cred...

Acum îmi dau seama că intuiția, instinctul lui puternic nu-l puteau duce în altă parte în acea iarnă cumplită pentru el. Sinistră, cum o califica, transfigurată, ori de câte ori își aducea aminte prin ce a trecut și în ce condiții. Dar atunci, la cât de puține știam despre Teodoru, nu mă așteptam să caute – și să găsească – în mine cea mai potrivită persoană pentru vindecarea rănilor lui sufletești. Paradoxal, tocmai acestea mă atrăgeau la el. Spun *paradoxal*, fiindcă îmi plăceau – sau, mai degrabă, credeam că îmi plac – bărbații reci, ai căror ochi nu cunoșteau slăbiciunea lacrimilor, nici dacă le era trupul sfârțecat sau inima zdrobită. Citisem mult Hemingway, după ce o profesoară de-a mea îmi povestise că un foarte cunoscut scriitor, coleg de-al său de facultate, îi împrumuta cărțile lui Hemingway, pentru a-i arăta ce înseamnă bărbăția. Multă vreme mi-am construit eu însămi un prototip al masculinității, absolut necesar pentru lecțiile de semiotică. Am preluat, mai cu seamă din literatura americană, numeroase modele de masculinitate. Văzându-l pe Teodoru, bărbat matur, de mare succes profesional și artistic, cu lecturi vaste și profunde, eram complet derutată, căci farmecul lui consta, în acele

zile, tocmai într-o putere ieșită din comun de a suferi și de a nu-și ascunde suferința.

- Semeni foarte mult cu EA, izbitor!, mi-a zis.

- Mi-au mai spus-o și alții... Nu îmi spusese nimeni nimic. Cui să-i fi trecut așa ceva prin minte?!... Mă gândisem eu însămi că de aceea m-a vizitat. EA fusese filolog, scrisese cărți, ca și mine. Fusese brunetă, cu ochii căprui, ca și mine. Copilă-roasă, ca și mine. Privindu-mă, și-o amintea. Eram un pretext pentru mărturisiri, prin care să își mai ușureze dorul de EA. Mi-am mai dat seama, tot atunci, că nu mi-ar plăcea deloc să devin un fel de surogat al EI. EA trebuia să își păstreze locul privilegiat, de ocupantă a inimii unui mare Poet, iar eu ar fi trebuit să rămân în afara poveștii lor – una dintre puținele povești de dragoste, ajunsă legendă în urbea noastră.

Un spasm teribil m-a împiedicat să mai rostesc vreun cuvânt. O ciudată durere de inimă. De multă vreme nici nu-mi simțisem inima. Atunci, a dat un semn violent. De parcă mi-ar fi spus: „Astâmpără-te!”

Stăteam amândoi pe câte un scaun, de o parte și de alta a biroului, fără să facem nicio mișcare, fără să clipim, fără să ne uităm la ceva anume. Nici măcar pe fereastră. Nicidecum unul la celălalt. Mă incita, inexplicabil, de la acea distanță, parfumul lui strident. Și răsuflarea îi era parfumată! Înaintau spre mine, în valuri, impetuoase miresme mascu-

line. Ca niște picături de eter. Când mi-am concentrat privirea asupra lui, mi-am văzut, clar, fața în ochii săi, în verdele măsliniu, umed, permeabil, dincolo de care se pecetluia, poate, încă de pe atunci, destinul nostru.

- Nu vreau nimic de la tine, Arina!, mă liniști, trezindu-mă din visul... unei după-amiezi de iarnă. Mă caut pe mine însumi. Nu mai am certitudinea că exist.

- Nimic?... am întrebat, dezamăgită, privind nu spre el, ci spre neonul ce emitea o lumină mată și stranie, la orele amiezii. Eram gata să îi sar în ajutor, orice mi-ar fi cerut. Nu voia nici măcar un argument, care, venit din partea mea, să îl convingă că nu este la capăt de drum...? Ca și cum mi-ar fi citit, din nou, gândurile, mi-a răspuns:

- Nu aștept niciun argument! Mă implor să-mi găsec singur și argumentele.

Ce întrebare stupidă mă trezisem să-i pun! Ce nevoie avea el atunci de judecata mea?!... În doliul său profund, Teodoru nu schițase, de fapt, niciun gest care să îmi dea impresia că aș fi avut vreo însemnătate pentru existența lui. Venise să-mi dea o carte, să zăbovească, cel mult, la o cafea, în preajma mea. Din exagerata-i politețe. Cine știe câte asemenea vizite nu făcuse, prin câte birouri, sau câte invitații nu primise, în Universitate sau în altă parte. Nu avea nici măcar nevoie de companie,

singurătatea cvasiabsolută convenea firii lui lirice, ca și durerea cu care o onora pe EA!...

Cu toate acestea, ceva îmi spunea că ne priveam și, mai cu seamă, tăceam, de parcă am fi pus o piatră de temelie. Pentru ce anume? Nu se întrezărea nimic. Dar clipa era densă, vâscoasă, plină de vechi și nou. Foarte încărcată de sens. De perspectivă. Ca soarele cu dinți. (Mult mai târziu, un bun prieten, scriitor și el, ne-a dorit ca Dumnezeu să ne aline. Cum de avea știință Domnia Sa de nemărturisitele, bine ascunsele mele dureri, pe care sufletul le-ar fi revărsat, poate, dar conveniențele nu-mi permiteau să vorbesc nimănui despre ele? Nu cumva și Teodoru intuise, precum confratele său, că eu eram în mare suferință, de foarte multă vreme, măcinată de probleme tremante, irezolvabile la acea oră? Nu cumva Teodoru nădăjduia să găsească la mine un soi de tovarășie în durere?... Nu, nici de așa ceva nu avea nevoie. Își ducea cu demnitate propria cruce, la considerabilă distanță de alți îndurerați. „Un om și o cruce”.)

- Poate că un om ca mine, căruia, în general, nu-i e frică de nimic, nici de moarte, nu pare credibil atunci când se arată prăbușit...

- Ești singur, nicidecum prăbușit. Și am adăugat, incapabilă să-l evaluez, dar vrând să pozez într-o bună cunoscătoare a psihicului uman: Ai ocazia să descoperi cât ești de puternic, singur fiind.

Adică, întotdeauna singur. „Ca mine”, mi-am spus în gând.

Mi l-am închipuit, la el acasă, fără să fi fost vreodată acolo, fără să știu în ce zonă a orașului locuiește. Singur, pe fotoliul lui. Cercetându-și corespondența. Singur, la birou, în fața unui computer. Deschizând televizorul cu o telecomandă veche. Acoperindu-se cu o pătură în dungi. Aprinzându-și veioza. Răsfoind programul TV. Ridicându-se din pat. Trecând dintr-o cameră în alta. Deznodându-și cordonul halatului, ca să intre în baie... Era neclintit în fața mea, avea statura impunătoare a cărturarului desăvârșit, iar eu îl vedeam altundeva, făcând tot felul de lucruri mărunte, comune, casnice. Oare de ce nu-l vedeam în bibliotecă, citind? Sau la masa lui de lucru, scriind?!...

Se înnoptase. Nu mai puteam zăbovi în birou. Mi-am pus eșarfa în jurul gâtului și, ca să-mi iau rămas bun, cum simțeam, în acele clipe, nevoia, mi-am lipit obrazul de barba lui parfumată, de curând rasă, adulmecându-i, ca pentru a mi-l aminti cândva, acel intens parfum bărbătesc de calitate. Și-a trecut brațele ușor pe lângă umerii mei, le-a coborât încet, așteptând un semn hotărâtor din parte-mi.

...

- Probabil că e prea devreme acum, dar... să știi că... sunt doar la un pas de tine!..., i-am spus,

gâtuită de o emoție nemaiîncercată. Nu înțelegeam de ce mi se strânseseră așa buzele. Eram amândoi singuri, oameni înțelepți, amabili, de ce nu ne-am fi ajutat, deschis, fără rețineri, în asemenea împrejurări?... Am stins lumina și am dat să deschid ușa. M-a oprit. M-a întors spre el.

...

- Îți dai seama... ce mi-ai promis?, mi-a șoptit, foarte aproape de ureche. M-am îndepărtat brusc. Vocea lui răgușită, tulburată, strecurase un fior alarmant, ca un sfredel, în trupul meu. Raze de lună pătrundeau în întunericul din mica încăpere, tăiate în fâșii de niște jaluzele orizontale din aluminiu. Atâta timp petrecusem împreună! Îl revedeam pe fundalul ferestrei - o pată gri, compactă, nemișcată. Era aureolat de lumina lunii. De fapt, atunci l-am văzut pentru prima oară ca Poet. Și tot atunci mi-am dat seama că mă iubește. Nu am îndrăznit să-i spun. Nu s-ar fi convenit nici să recunoască, nici să nege...

*

Am aflat apoi că, la numai trei zile după ce mă surprinsese, atât de plăcut, cu acel gest al EI de a sorbi din pahar, fără să-i fie sete, numai și numai pentru că i-l oferise Teodoru, dar cum!... *Doamne, cum!*, peste masa prezidiului, EA, îmbrățișându-l, cu totul neașteptat, pe la cinci dimineața, i-a spus, rostind apăsător fiecare silabă, conștientă, deci, de

ceea ce i se întâmpla, în timp ce-i adresa ultimele cuvinte, că... „s-a terminat”. El n-a putut accepta verdictul. S-a zbatut, a creat agitație, a amânat momentul despărțirii lor.

Lumea l-a văzut apoi singur pe străzile orașului. „M-a părăsit”, spunea, cu o voce joasă, înclinându-și capul, dacă cineva, neștiind ce se întâmplase, întreba, cu oarecare timiditate și îngrijorare, unde e soția lui, sau îi transmitea Doamnei sale salutări. Răspundea scurt: „M-a părăsit”. Se întuneca. Și orice alt cuvânt ar fi sunat prea greu.

Era atât de delicat să concepi o relație, de orice fel, cu un om zdruncinat din temelii sale!... Nu îl căutam niciodată, dar, dacă mă apela, îi răspundeam. Nu îl compăttimeam, nu îl consolam, nu îl încurajam. Vorbeam, mai cu seamă, despre noi, cei din afara evenimentelor dramatice. Despre carierele noastre. Despre literatură. Despre *Biblie*. Uitasem complet de îndemnul și de încurajările hazardate ale Nadiei. Însă presimțeam că tensiunea, ce s-a creat, spontan, la prima întâlnire, între cei patru pereți albi și muți ai cabinetului, îl va aduce din nou la mine. Revedeam frânturi de neînchipuit din prima noastră întâlnire, în finalul căreia am fost pe punctul de a ajunge la intimitate. Ne salvase autocenzura de ultim moment. Dar, prin întunericul serii, se vedeau, ca niște trasoare, semnele viitoare noastre apropieri. Am înaintat foarte repede atunci unul spre celălalt, cu voluptatea cu care se trăiește

într-un loc strâmt, ermetic. Știind că totul va rămâne acolo.

La întoarcerea acasă, nu mai recunoșteam orașul, blocul, ușa. Am intrat direct în sufragerie. Pe masa mare, din mijlocul camerei, este portretul EI. Vizavi de masă, o canapea. M-am așezat pe canapea, dar nu ca să mă odihnesc. M-am trezit că o întreb: „Tu mi-ai trimis-o?”

*Al tău,
Teodoru*

Deși eram foarte obosită, când am ajuns acasă, mi-am pregătit actele de divorț: certificatul de naștere, cel de căsătorie, cererea. Le-am pus în poșetă. Și am dormit liniștită. De dimineață, la prima oră, am ieșit pe ușă, mai hotărâtă ca oricând. M-am întors doar ca să verific dacă încuiasem de două ori. Fără nicio superstiție. Ploua mărunț și bătea un vânt rece. Nu m-am lăsat deloc influențată de condițiile meteo. Știam că mă pot baza pe tine.

*A ta,
Arina*

Umblam pe coridoare, urcam și coboram scări. Mă așteptam să-mi apară EA de undeva, ca să gădesc rostul acestor drumuri, al nenumăratelor mele drumuri la Universitate. Până la urmă, s-a dovedit

pentru cine veneam și reveneam în acel loc. Numai pentru tine.

*Al tău,
Teodoru*

Am urcat scările Judecătoriei, simțindu-mă dintr-odată puternică. Săream treptele, din două în două. Trebuia să folosesc această energie pentru a face pasul decisiv, la care de mult mă gândeam. Nu-mi lipsea curajul. Ci sprijinul unui bărbat. Poate și alternativa... Am scos actele și m-am așezat la rând.

*A ta,
Arina*

*

Am amânat, cât am putut, a doua întâlnire. Aceasta nu mai putea fi spontană. Teodoru s-a decis să revină la Universitate, după ce, săptămâni la rând, ne făcusem o obișnuință din a ne trimite mesaje electronice, îndeosebi pe tema poeziilor sale. După felul cum bătea la ușă, se vedea că era un domn. Don Teodoro, cum îl alintam uneori. Îmi aducea cărți, dar și flori. Intuiția mea a funcționat perfect. N-a putut să nu mă caute din nou. Avea nevoie de mine, de tot ceea ce îi puteam oferi, cu parcimonie, în acele momente. Vreo doi ani, am

ezitat în a ne hotărî în ce sens să ne orientăm relația. Nu doar trupurile, ci și sufletele noastre păstrau o distanță decentă. Îmi scria pe muchie. Tot așa îi răspundeam. Frecvent, strecuram, când unul, când celălalt, câte o expresie din care se subînțelegea ceea ce simțim unul pentru altul. Sugeram, însă nu afirmam. Niciunul nu făcea un pas înainte. E adevărat că nici alături. Luni la rând, ne-am tatonat, ne-am descoperit, ne-am curtat, am potrivit cuvinte pe jar.

- Acel dialog epistolar era mărturia subconștientului nostru. Noi eram puternic atrași unul de celălalt și, blocați de conștiința lucidă, în loc să ne aruncăm unul în brațele altuia, ne consumam îmbrățișările prin substitutul conversației. Ani, prietena ta, a avut dreptate când te-a avertizat că ne iubeam fără să știm. Și când a spus că era pe cale să ne îndemne: „Dar îmbrățișați-vă odată!” Dacă am fi fost lupi, ca atunci, demult, ne-am fi iubit din prima clipă...

- Am fost ceea ce suntem. Ne-am studiat, ne-am adus, reciproc, dovezi de prețuire, de afecțiune... Dar am stat departe, fiecare în refugiul său.

- Dimpotrivă, am stat cât de aproape puteam unul de altul. Am devenit, în acest timp, inseparabili. Nu aveam ce face...

- Fiindcă EA...

- EA m-a îndreptat spre tine. Ții minte acea conferință la care am stat prima oară alături? Te-am

văzut intrând în sală, venind spre locul care îți fusese rezervat lângă mine. Când ai vorbit, m-a mișcat vocea ta – timbrul ei dramatic. Sunt aproape sigur că EA te-a adus acolo, ca să te cunosc și să știu pe cine să caut apoi.

– Nici nu m-ai salutat, deși stăteam lângă tine. Eram contrariată!...

– Atunci era și EA, cu toată ființa sa, în aceeași încăpere cu noi... Poate că de aceea, nu se făcea să-ți... Oare de ce nu te-am salutat? Cum de nu te-am salutat? Tocmai eu, care spun „Sărut mâna!” tuturor doamnelor!?... Cred că, mult timp, o forță obscură ne împiedica, pur și simplu, să ne vedem, ca nu cumva să ne... iubim. Îți dai seama ce-ar fi fost dacă ne îndrăgosteam unul de altul, în timp ce EA trăia?...

Se gândise și la asta?!... Atât de mult mă iubea, încât își imagina că m-ar fi iubit oricând m-ar fi întâlnit?... Era atât de plăcut să-mi amintesc puterea, devastatoare, a sentimentelor lui! Faptul că i-o stârnisem îmi dădea o nesperată încredere în mine, în feminitatea mea, pe care o credeam, de mult, pierdută. Nici circumstanțele actuale nu ne fereau de griji, darmite cele ce ar fi survenit într-o legătură mai timpurie!... Ce rost ar fi avut să ne imaginăm situații și mai complicate decât cea în care ne aflăm? Nu i-am răspuns, fiindcă... nu exista, cu adevărat, o asemenea posibilitate într-un trecut, în care ipoteza lui nu se potrivea realității. A fost însă o întrebare

de cotitură, care mi-a revelat anvergura psihică a pasiunii noastre. Timpul devenise presant. Trebuia să ne dăm, cât mai curând, o șansă reală.

- N-ai mai fi putut trăi o zi fără dragoste, i-am spus, mângâindu-i mâna, pe care o întinse spre mine, pe deasupra biroului, în vreme ce rostea acea întrebare, ce aprinsese flăcări noi în ochii săi.

- De unde știi? Nu-și lua nicio secundă privirea de pe fața mea, nu-și desprindea mâna dintr-a mea. Căldura ochilor, căldura pielii sale treceau stăruitor spre inima mea.

- Am văzut cum ai venit la mine. Ca dintr-un deșert de cenușă. Erai de culoarea nisipului ars.

- Și nu era firesc?

- Ba da. EA trebuia să ardă până la capăt.

- EA va rămâne mereu cu noi!..., insistă Teodoru, ridicând un braț mult deasupra capului și subliniind propoziția aceasta cu arătătorul prin aer, ca să elimine orice echivoc.

- Inițial, când nu știam mai nimic despre EA, ți-am spus că asta nu mă deranjează. Dar nu e vorba despre mine... Mi-am dat seama că voi ați trăit, de fapt, tot ce se putea trăi. I te-ai pus la picioare, i-ai dăruit ani buni de viață... Ce-ți poți reproșa? De ce nu o lași să se odihnească? De ce o porți peste tot cu tine?

- Nu vreau să intru în detalii. Trebuie să înțelegi că o voi iubi toată viața. Și dincolo de...

Nu înțelegeam ce angajamente îl făceau să nu se poată despărți de EA, nici după moarte. Purta și verigheta ei, pe lângă a sa, și inelele lor de la nunta de argint. Mă intriga faptul că o simțeam în permanență prezentă între noi. Cu o stranie concretețe. El o aducea, o implanta acolo. Oriunde ne-am fi aflat, îmi vorbea fără nicio rețineră despre EA. Nu era zi în care să nu i-o aduc aminte, prin preferințele mele, prin vulnerabilități, prin temeri... „Nici EI nu-i plăceau deloc garoafele”... „Știi cine mai era anemică? EA!” „Cui crezi că îi mai era frică de privirea fostului soț? EI!” Era de ajuns un cuvânt, un accent, un oftat, care să dovedească o cât de mică și, poate, insignifiantă, în orice caz arbitrară, asemănare între noi două, că și dezvolta subiectul cu o exagerată satisfacție!... Tăceam și ascultam, adesea plictisită, căci mai și repeta poveștile... De multe ori, încercam să uit de Teodoru și de Umbra lui, să revin la șarmul soporific al lecturilor mele vespérale sau la plăcerea de a scrie, de a posta, de a comenta cu prieteni... necunoscuți sterilele-mi scrieri de peste zi. Mă chinuia gândul că Teodoru nu se poate concentra pe ceea ce se întâmplă cu noi, că se gândește la EA, chiar și atunci când e cu mine. Îmi mai și reproșam, când și când, că nu sunt confidenta ideală, că îl conturb cu pretențiile mele – minime, de altfel – de a fi văzută, cunoscută, apreciată pentru ceea ce sunt, făcând abstracție de EA. Eram lezată și de comparația, și

de confruntarea cu EA. Absenta era mult prea prezentă, supraconfirma mesajul poeziei lui Teodoru despre „Absență”, poezie adesea citată pentru detenta ei filosofică. Îmi spuneam că va veni o zi, cât de curând, când mă voi retrage din povestea asta fără sfârșit, în care mă simțeam nedreptățită. Din obișnuința mea veche de a-mi oferi singură iubirea, pe care altcineva nu mi-o dădea, mă simțeam datoră să am grijă de mine, să nu mă expun, mai mult decât pot îndura, la suferințe inutile. Sunt sigură că nimănui nu-i vorbea atâta despre EA. M-am și întrebat o vreme dacă aceasta nu era o modalitate de a mă cuceri, provocându-mi și întezindu-mi gelozia. Dar, nici atunci când se supăra pe mine și-mi promitea că nu mă va mai căuta niciodată, nu rezistam prea mult fără să mă gândesc la el. Mă îngrijorau izolarea lui, pierderea liniștii, ce i-o dădea apropierea mea, suferința sa tăcută. Simțeam apoi nevoia să îl reîntâlnesc, să îi aud vocea, să mă atingă, să vorbim despre orice, dar să fim iar împreună. Și, într-o bună zi, mă trezeam din nou cu el la Universitate, așteptându-mă în casa scărilor, fără nicio reprogramare. Mă certa puțin, foarte puțin, după care trăiam cu nesaț bucuria împăcării. Urma, inevitabil, și reîntâlnirea cu EA.

- Ai putea fi o clipă tu însuși cu mine însămii?, am prins îndrăzneala de a-l întreba odată.

Zâmbetul i se stinse și fața i se crispă. Mă privi atunci cu îngrijorare, de parcă ar fi fost pe punctul

de a mă pierde, sau ca și cum se aștepta la întrebarea mea, după cât timp petrecuserăm împreună, asistați de EA, dar nu prevăzuse o atât de fermă tragere la răspundere pentru modul cum mă puneam în umbra EI și mă rănea, ca femeie, cu nostalgia lui interminabilă. Deveni dintr-odată foarte serios. Și vocea i se înăspri:

– Oare cum aș mai putea trăi fără tine!?!... Tu... ești și vei fi argumentul meu că exist...

Nu mi-am dat seama când anume și în ce condiții și-a găsit acest argument, dar m-au șocat primele lui declarații, indubitabile, de dragoste – atât de directe, perfect plauzibile, întărite de propria-mi senzație că, vorbind despre EA, urmărea, implicit, să ajungă la mine.

– Nu ți-e ușor..., se grăbi să încheie discuția pe această temă. Se ferea de excesul de cuvinte. În orice împrejurare. De aceea, n-am insistat să mai aflu nimic, am reflectat la ceea ce a spus.

Ușor?... A trebuit să devin alta. Altcineva. Să fac eforturi uriașe de a-i cunoaște și accepta tenebrele, inerția, lumea cu totul străină mie... O lume fidelă EI și imaginii lor de cuplu. Mulți dintre apropiații săi de odinioară nu pot procesa nici azi faptul că Teodoru este însoțit de o altă femeie. Mă privesc de parcă în spatele meu o văd pe EA. Eu nu fac decât să le-o reamintesc. Sunt acri, distanți, urâcioși, nu cred în dragostea lui Teodoru pentru mine. EA a fost și va rămâne iubirea vieții lui

Teodoru. Eu, cel mult un paleativ. Ca să mai poată trăi fără EA. Pot spune că, în comunitatea scriitoricească, eu nu am intrat alături de Teodoru, ci, mai degrabă, alături de amândoi. Eu, care n-aș fi acceptat să împart un bărbat cu altcineva nici în ruptul capului! Nu împiedicam pe nimeni să mă judece, orgoliul meu s-a diminuat considerabil lângă un om ca el. Lângă vibrația unui asemenea om... Am înțeles, cu timpul, că EA nu va fi niciodată uitată. Nici de Teodoru, nici de cei ce i-au văzut jumătate de secol împreună. Că eu îi voi fi întotdeauna juxtapusă EI.

- Sunt curios de ecoul cărții tale. Și-l aștept ușor amuzat...

- Va fi un tsunami de bârfe!!! Un tsunami!

S-a lăsat pe spate și a râs, privind în sus. S-ar putea să-i fi încredințat EI acel hohot de râs.

Capitolul al II-lea: *Linia în aer*

*Sunt la capăt
De drum.
Fără niciun bagaj.
În loc să trag
Ușa
În urma mea,
Am tras o linie
În aer.
Cu mâinile goale,
Fără niciun trecut,
Te aștept.
Am timp.
Liber.
Mai liberă de-atât
Niciodată n-am fost.*

La eclipsa de soare din 1999, pe lacul Ostroveni, s-a făcut întuneric în miezul zilei. Și peștii, derutați, săreau la suprafață sau pe nisip. Aici, n-am văzut undiță mișcând. Deși lumina era la fel de ambiguă. Și apa, la fel de tulbure. Teodoru mi-a mărturisit, când ne-am oprit pe pod, ca să privim

Bega, înaintând masiv, dar lent, vag unduită, sub amenințarea ploii, că pescuia clean prin aceste locuri, zile la rând, pe vremea când îi făcea EI curte. Nu scăpam nicicum de stereotipia evocării EI, în orice împrejurare. Mă plimbam, în frig și umezeală, pe malul râului, cu un Poet... și aveam parte de aceeași exasperantă evocare a EI! A nu uita un om drag, o iubită, o soție iubită, era de înțeles. Nu pricepeam însă de ce mă bombarda pe mine cu aceleași povești despre soția pe care o iubise enorm, care nu îi ceruse niciodată nimic, poate fiindcă îi și dăruise el tot ce se putea dărui... Era o strategie? Voia să mă îndepărteze? Sau să mă modeleze după chipul și asemănarea EI? În orice caz, nu recunoștea, nici după ce îi făcusem o ediție critică definitivă, cum puțini poeți au, că i-aș oferi ceva ce să nu fi primit deja de la EA. Asemenea returnări obstinate îmi arătau că, prin tot ce făceam noi, mai trecuse o dată, cel puțin o singură dată, neapărat cu EA.

- La fel era și atunci. Ne feream. Să nu vorbească lumea, să nu afle copiii...

- Am văzut un film despre viața lui Picasso. De mult, nu mai țin minte amănuntele. O tânără se îndrăgostise de el. Pictorul a luat-o de nevastă. A câta doamnă Picasso? Cine știe? După ce i-a făcut doi copii, a părăsit-o. Însă ea era fericită: a fost iubită de marele Picasso! Într-atât, încât să îi fie soție. Într-atât, încât să-i facă doi copii.

- Sunt tot felul de ciudățenii în viața unui artist. Iubiri, aventuri... Și, coborându-și privirea, mi-a poruncit: Dă-mi mâna!... Să mă sprijin, trupește și sufletește, pe tine.

- Am putea fi văzuți, l-am avertizat. Voiam să evit orice ipostază din pricina căreia să regret că s-a pripit, sau că, din slăbiciune, a făcut un gest inadecvat condiției sale de Poet văduv, foarte cunoscut și respectat în cetate.

- Nu mai pot altfel..., murmură, cu un fel de suspin, abia perceptibil.

Mi-am lăsat atunci mâna să alunece într-a lui. Mergeam cu ochii în pământ. Îi dăruiam și eu, atât cât se putea, pe stradă, un strop din căldura trupului meu. Fața, mustața, ca și mâna, îi erau acoperite de o pojghiță umedă și rece. Și mie îmi pișca obrajii ceața. Mă usturau și mă dureau ochii, de la cât mersesem cu ei strânși. Norișorii de ceață se destrămau când dădeau de noi, dar continuau să plutească, la tot mai mici înălțimi, mai cu seamă pe deasupra apei. Mi se părea adusă de departe ceața asta, dintr-un peisaj de Ev Mediu, din Anglia profundă... Oare ce-am fi făcut dacă ne-am fi întâlnit atunci? Cum ar fi fost dacă ne-am fi plimbat, de mână, pe lângă zidul unei cetăți medievale, într-o zi ploioasă precum aceasta?... Pașii ne îndepărtau agale de râu, treceam încet de pe o stradă pe alta, alunecam pe dalele „negrului și neclintitului burg”. În stânga piețetei din centrul orașului, era o

stație de taximetre. Teodoru s-a oprit în dreptul unui taximetru.

- Vino la mine!, mi-a propus. Vreau să ne iubim, să adorm cu tine în brațe... Toate trăsăturile feței i se încordaseră, ochii își pierduseră strălucirea verde, se opacizaseră. Cu pleoapele ușor coborâte, strângându-mi fin mâna, adăugă:

- Sunt un om tandru...

- Nu despre asta e vorba...

- Ba da, despre asta e vorba!...

Taximetristul ne privea derutat. N-am vrut să-l pun pe Teodoru în situația jenantă de a fi refuzat de o femeie, în fața unui șofer de taxi. Am urcat în mașină. M-am ghemuit într-un colț al banchetei, străduindu-mă să mă prefac relaxată, să îi zâmbesc, ori de câte ori îmi arunca o privire sau îmi strângea degetele în palma sa. Mi-a dat mâna la coborâre și ne-am mai plimbat puțin în preajma blocului, cu pași înceți, atenți, încordați. Fiecare era emoționat în felul său. El, excesiv de protector, eu, excesiv de crispată. Aș mai fi amânat și acest moment, pentru care nu mă simțeam pregătită. „Ce anume te împiedică să te bucuri?” „Îmi pun o sumedenie de întrebări!...” „Ce rost au întrebările? Nu te gândi la nimic, lasă-te în seama mea...” Întuneric, ceață, lumină de veghe, zgomot de cheie învârtită în yală.

- Bine ai venit!

*

- După atâta suferință, ai mai avut puterea de a-ți dori dragostea!, mă miram cu voce tare, sărutându-i degetele, după o lungă îmbrățișare. Aceasta e... partea verde din tine!

- Tu ai intuit foarte exact această pornire a ființei mele... Cred că era singurul impuls vital...

- Acolo ai fost lovit. Acolo era rana ta cea mai adâncă. De acolo trebuia să începi să te vindeci...

- Cu tine am reînceput. E o nouă viață... Semeni mult cu EA, dar te și deosebești la fel de mult... De ce a trebuit să adauge fraza aceasta? De ce nu mă putea iubi, măcar prima oară, pentru mine însămi? Când mă raporta la EA, nu trăgea concluzii în defavoarea mea, dimpotrivă, dar mi se părea că, pentru frumusețea clipei, cel puțin atunci, mă putea scuti de acest perpetuu rîcoșeu.

Băteau clopotele Domului, cu o gravitate de imperiu. Stropii mari de ploaie se interpuneau în toate direcțiile, ocultând zărilor spre care dangătele își trimiteau ecurile ude. Cu spatele la fereastra deschisă, Teodoru își scoase de pe deget verigheta EI. Inițial, o așeză pe o măsuță rotundă, joasă, din dreapta mea. Apoi luă o cutiuță din bibliotecă. O deschise și puse, pe rând, în ea, verigheta EI, a lui și cele două inele de argint. Își trecu mâinile, cu degetele goale, pe dinaintea ochilor, privindu-le îndelung. Eram fascinată de acest mic spectacol, a cărui simbolistică îmi era clară.

Căutam să ocup cât mai puțin loc în pat, să nu mă mișc prin casă. Nu voiam să-l tulbur, călcând pe urmele EI. M-am prefăcut că dorm. M-a urmărit un minut, două, s-a ridicat, și-a luat halatul și a ieșit din dormitor. Mă simțeam stingheră. Nu știam ce s-ar fi convenit să fac. Îl auzeam spălând ceva, probabil la chiuveta din bucătărie, căci se întretăia clipocitul apei cu un zgomot metalic, ca de veselă. Reveni cu o pară spălată, pe o farfuriuță. S-a bucurat să mă găsească trează. A tăiat în bucățele para și m-a ademenit cu aromele ei. Înfigea o furculiță minusculă în câte un cubuleț de pară moale, siropoasă, și îl ridica spre mine, în joacă, făcându-mă să mă aplec sau să mă ridic, pentru a ajunge cu gura la el, înainte de a i se scurge zeama pe așternut. Mă răsfața din răspuțeri, mă făcea să râd, să mă simt copil. S-a retras, cu farfurioara goală, în bucătărie, fredonând un tango. Și s-a întors cântând, în vreme ce eu descopeream, cu uimire, ce voce frumoasă are și cât de bine știe versurile celebrului *Tango d'amore...* S-a aplecat ceremonios în dreptul meu, mi-a întins brațul și am făcut câțiva pași de dans, pornind de la colțul patului, spre fereastră, ne-am răsucit spre ușă, am înaintat, plutind, încrucișându-ne răsufările, prin hol, până în sufragerie, unde, răbind pașii, am renunțat la balans și mi-am lipit, amețită, urechea de pieptul lui. M-am dezechilibrat puțin și am alunecat pe parchet, foarte aproape de canapea.

Teodoru nu mi-a dat drumul din îmbrățișare. S-a întins, cât să prindă draperia, cu vârful degetelor, și să o tragă pe deasupra perdelei, înspre noi. Până să acopere fereastra, am apucat să văd, pe masa ovală, portretul EI. Mi-a intrat, ca un blitz, în ochi. El a bănuț ce s-a întâmplat. Fără nicio grabă, s-a lăsat să alunece, lângă mine, căutându-mi insistent mâna. Ne strângeam mâinile, cât puteam de tare, și ne priveam stăruior, de foarte aproape, ca pentru a ne sprijini unul pe altul în acest moment, inevitabil... Rămăseseră în urmă tihna dansului, a așternutului... Draperia nu reușea să oprească asaltul primelor raze de soare. Nedorite. Atunci, a intervenit Teodoru, pentru a recompune o atmosferă romantică, pe gustul meu. În șoaptă, a început să reconstituie, cu memoria lui impecabilă, începuturile poveștii noastre:

- Ți-am recunoscut mai întâi vocea, timbrul acela dramatic, apoi ochii înnegurați, mersul... Și tu m-ai recunoscut, nu nega! Când ai dat cu ochii de mine, atunci, la lift, *ai tresărit!*...

- Ochii tăi!..., am subliniat, amintindu-mi-i, de fapt, pe cei pe care i-am văzut întâia oară. Ochii lui uzi, chinuiți, sub pleoape încrețite și învinețite. Cu o lucire metalică stranie. Cu o duritate de granit.

- Îmi amintesc cum am venit, acolo, ca să mă preiei, continuă el, rememorând scena întâlnirii noastre din casa scărilor, din fața liftului, de la etajul al IV-lea. Numai un gest ca al tău mă mai

putea scoate la lumină. Și te-am tras spre mine, fiindcă mi-am dat seama imediat cine ești... Nimeni nu te cunoaște ca mine!

Mă mângâia, cu mâna deschisă, acoperindu-mi fața. Îi urmăream cu nările linia destinului, înțepându-i, cu vârful nasului, căușul palmei...

- Cât ești de parfumat!

- Ca Simón Bolívar! râse el.

- *Muchos años después...*

- E parfumul acela... abundent. Al lui Simón Bolívar!

- Toată miros a tine!..., am răs, ridicându-mi buza de sus spre nas, cu satisfacție.

M-am uitat la ceas. Era deja târziu. Se cuvenea să plec. Începusem să-mi pregătesc lucrurile, să-mi aranjez ținuta, dar nu-mi venea deloc să ies, în frigul dimineții, din casa lui (a lor?) atât de primitoare, în care petrecusem ultimele ore, ca-n vis, trecând lin de la o îmbrățișare la alta, cu un întremător sentiment al firescului. M-am tras, încetul cu încetul, spre ușa de la intrare. Când și-a dat seama ce intenționam să fac, Teodoru a venit lângă mine și m-a cuprins cu ambele brațe, ca să mă împiedice să mai fac vreun pas spre ieșire. Mai încrezător decât oricând în bucuria mea de a fi a lui, și-a înfundat nasul într-o claviculă, amprentând cu aromele sale cuibul cald de sub neobositele-i buze.

- Azi a fost o zi fericită! Nu splendidă, fericită! Țineam să îi împărtășesc și prin cuvinte plinătatea

sufletului meu. I-am întâlnit iar căldura irezistibilă a ochilor, obrajii rotunjiți, viu colorați. Și l-am văzut apoi întunecându-se, concentrându-se, cu toată ființa, asupra eliberării puternicului imbold lăuntric de a iubi.

- A fost o zi decisivă pentru destinul nostru. Poate încă nu realizăm importanța ei...

- O să vedem ce va urma..., l-am temperat, temându-mă să nu fiu prea optimistă, după avalanșa de dovezi de dragoste. Amândoi radiam. Înțeleseserăm, în sfârșit, că nu eram singuri, ci, literalmente, la un pas unul de celălalt. Sau chiar mai aproape.

- Nu am prevăzut acel moment cu un minut înainte. Gândul e de mult, dar nu prevedeam că va prinde glas... Nici cu o secundă înainte...

- A fost de-a dreptul năucitor. Dintr-odată!

- Un salt uriaș...

- Nu știam dacă glumești sau ești serios.

- Rareori am fost atât de serios.

- Nu am mai vorbit așa deschis despre un viitor al nostru. Fără reticențe, de-a dreptul, onest, spunând și ce frumos e, și ce complicat ar putea fi, sau...

- Suntem oameni maturi, care știu să își prețuiască șansa. Ar fi de neiertat să o ratăm.

Mă strângea la piept cu o anumită fermitate, dar și cu imensă duioșie, de parcă ar fi vrut să mă convingă, prin presiunea lui blândă, ca și prin seriozitatea cu care interpreta tot ce se petrecuse, că, de

la o zi la alta, s-a schimbat mult situația noastră, problema de a fi, cu adevărat, împreună devenise, din cât de ambiguă părea, ireversibil, o țintă.

- Ce altfel se scrie acum: „De câte ori nu ți-am cerut să rămâi sau să mă iei cu tine?”

- Explodează sensul! Te-am luat cu mine!

- Oare EA nu a avut nimic împotriva?

- Ai simțit vreo împotrivire?...

Nu am răspuns. Pur și simplu, în noua împrejurare, refuzam să-mi mai las vreun gând iritat de concurența cu EA. Acesta trebuia să fie momentul meu.

„Te măriți cu mine?” mă întrebase, în toiul nopții.

M-am uitat, atunci, cu ochi mari spre el, neștiind dacă l-am auzit sau l-am visat spunând asta. Îi vedeam contururile feței, accentuate, nasul, mai proeminent în întunecime. I-am pipăit chipul, mai mult ca să mă conving că nu visez. A repetat întrebarea, văzând cât sunt de uimită.

- Mi-am dat seama că nu ți-e limpede ce-ți cer, că nu te-ai gândit niciodată că ar exista această perspectivă pentru noi.

Rămăsesem mută. Era cât pe ce să adorm, ca fata aceea, care s-a speriat de un tigru și, adormind, și-a salvat viața. Tăcerea se prelungea. Nu puteam să cred că glumise, deși nu e deloc lipsit de umor. Și nu găseam motivul pentru care m-a întrebat, atât de curând, dacă aș vrea să mă căsătoresc cu el. Nu

puteam crede că s-ar gândi serios la o altă căsătorie, după ce, de doi ani, se obișnuise cu singurătatea, se descurca perfect... Văzând că tac, a spus că nu trebuie să-i dau pe loc răspunsul.

- Dacă ai ști ce expresie aveau ochii tăi!

- Oare despre ce vorbeam înainte?...

- Am uitat și eu... Dar ce întorsătură! Întrebarea a țâșnit din mine, ca o săgeată.

- O săgeată care m-a lovit de foarte aproape.

- Așa sunt clipele decisive. Au o enormă încărcătură sufletească.

Ne suceam, în același timp, în pat, căutându-ne o poziție mai bună, și, de la o foarte mică distanță, cu cea mai directă întrebare posibil, Teodoru m-a cerut în căsătorie.

- Erai cu ochii pe toată fața mea!

- Atunci te-am adorat intens, până la durere, până la fericirea absolută. Te-am zeificat în clipa aceea.

- Ce am răspuns? M-am bâlbâit...

- Puțin... Apoi ai spus „DA!” și te-ai lipit de mine. Ai răspuns „DA!” cu glasul, cu trupul, cu tot...

- Dintre atâtea femei din urbea asta, cum de m-ai ales pe mine?!...

- Tu ai venit spre mine pe cărarea aceea îngustă dintre viață și moarte. M-ai chemat la tine... Ai avut curajul și curiozitatea să mă cunoști. Și să mergi alături de mine. Alta ar fi fugit mâncând

pământul! Cum să nu te aleg? Nici nu e vorba de a alege...

- Cum era să mă fi dat la o parte?!... Ochii tăi îmi vorbeau despre ceea ce o viață întreagă îmi dorisem să aud!... Dar cum o să te căsătorești cu mine?!... Distrugi un mit!

- Ce mit?

- Mitul lui Tristan, cel al iubirii eterne a Cavalerului pentru Doamna lui...

- Nu l-aș distrage, fiindcă tu te-ai implicat în acest mit. Faci parte din el...!

*

Nu m-a lăsat să plec singură (cum ar fi fost să mă lase, ce-aș fi gândit despre el, după cele întâmplate?), ci s-a oferit să mă conducă până acasă. Ne însoțeam cu un alt sentiment acum. Cu o altfel de dragoste. Cu numai o săptămână înainte, mă temeam că devenisem prea lineară, prea previzibilă, prea la îndemâna lui. Mi se părea că entuziasmul începuturilor se estompase și că intrasem într-o perioadă de monotonie, mai calmă la suprafață, dar nu la fel de liniștită în fond. Nimic nu era sigur. Toate se întâmplau pe muchia ambiguității, pentru a lăsa deschisă și eventualitatea pașilor înainte, dar și pe cea a replierilor. Am pornit de la compasiune. Târziu, mi-am dat seama că aceasta era reciprocă. Teodoru era un om posomorât, încruntat, pământiu, pe care nu îl puteam consola, care nu

asta aștepta de la mine. Mă gândeam că voi sta o vreme în preajma lui, după care își va rări, din proprie inițiativă, vizitele la Universitate. La urma urmei, foarte multe femei din oraș ar fi fost fericite să-i deschidă ușa. Putea să se ducă la oricare, chiar și la EA, fără să-mi dea vreo explicație. Aceasta din urmă era cea mai improbabilă perspectivă. Deși îmi repeta, poate mult prea des, că o iubește, că o va iubi și dincolo de..., că îi este foarte dor de EA, nu părea să aibă gânduri sinucigașe. Era mult mai puternic decât lăsa să se vadă. Dar la alte uși ar fi putut bate oricând. Se știa fermecător. Avea mare trecere la doamne, cel puțin la doamnele pe care apucasem să le cunosc. Știa și că eu nu i-aș cere niciodată socoteală pentru nimic. N-aș fi îndrăznit. Îl veneram... Însă nu știu cine l-ar fi primit ca mine: cu tot cu EA!... Tocmai de aceea, nu-mi închipuiam că Teodoru se poate gândi la o nouă căsătorie. Știam cât de vie este EA pentru el. Nicidecum o amintire. O prezență uluitoare.

- Cum de ai luat o asemenea hotărâre atât de repede?

- Ai spus că mă așteptai de mult..., glumi el, insinuând că îi făcusem mărturisiri, mai mult sau mai puțin inocente. De pildă, îi dezvăluisem faptul că, atunci când am scris *Punctul interior*, când îmi configuram personajele masculine forte ale cărții, îmi imaginam un bărbat ca el. Prudent, înțelept, pasional, puternic. Statornic. Visam, cu adevărat, la

un asemenea bărbat! Acum îl aveam lângă mine. Mai aproape decât cămașa. Și clocoteam.

- Mă crezi că e o... nerăbdare ciudată în mine?

- Sunt sigur că ești plină de nerăbdare. Simt asta din tot ce faci și spui.

- Tremur ca un copil... trezit din somn, în zori de zi, fiindcă urmează să plece într-o excursie...

- Se vede din privire, din glas, din ce spui, din felul în care îmi spui sau îmi scrii.

*

De la Catedrală până la Operă era un culoar de tarabe cu mărtișoare. Cu toate acestea, din cauza ploii, oferta nu era la fel de bogată ca în alți ani. Lumea trecea grăbită printre ele, aparent fără niciun entuziasm. Doar noi ne plimbam, făcând abstracție de vremea rea, ne înghesuim unul în celălalt, chicotind, sub umbrelă, și ne zâmbeam cu gândul la secretul nostru, deschizător de drumuri. Ne-am oprit la un panou cu mărtișoare lucrate de mână, minuscule, ca niște bijuterii chinezești. Mi-am ales, îndemnată de el, mărtișorul: un buchețel de ghiocei într-o inimioară roșie. În timp ce mă miram de cât de mic era plicul în care îl strecura vânzătoarea, am simțit buzele lui Teodoru atingându-mi obrazul. Pe stradă, cu multă lume în preajmă! Nu înceta să mă uimească. Apoi, a căutat și el un mărtișor. Am stat deoparte. Oscila între un pușor și un șoricel. A cumpărat șoricelul. Negru,

cu bentiță roz și cu buline albe. Ca în desenele animate.

- Un Șoricel ca tine! Mic, mic, mic!

- Două mărtișoare?!...

- De ce nu? Și zece! Pentru tine!... Tu ai crezut că am luat un mărtișor pentru altcineva?

- Da, fiindcă eu îmi alesesem deja unul.

- Dar trebuia să aleg și eu!...

Chiar așa! De ce n-ar fi avut și el această plăcere? Întinerise. Alesese cu bucurie un mărtișor, la început de primăvară. Se înseninase. Nu mai avea acea crispă a feței, cu care mă întâmpinase, în urmă cu doi ani, în capul scării. Nici tenul cenușiu, nici ochii umezi. Un soi de emoție retrezită se ghicea în felul cum căuta printre mărtișoare ceva care să mi se potrivească. Din când în când, întorcea capul, mă măsura din ochi, ca să vadă cum mi-ar sta. Apoi răscolea cutia. Eram derutată, nu-l recunoșteam în asemenea gesturi. Iar el râdea de mirarea mea. Am pornit apoi, de mâna, cu o veselie molipsitoare, spre Operă.

- Biata femeie! Îndură frig și ploaie, ca să vândă mărtișoare, dar e surâzătoare, plăcută.

- Trebuie să fie amabilă, tocmai ca să vândă. În cazul nostru, însă, a avut parcă o anumită căldură, ceva în plus.

- Ai observat că toată lumea, în afară de anumite doamne, e foarte liniștită în preajma noastră?

- Cred că și doamnele acelea sunt liniștite. S-au liniștit... Au înțeles ce am ales. Și au acceptat.

- N-aș zice! Săptămâna trecută m-a sunat Florence, ca să-mi ceară o consultație lingvistică. M-a întrebat ce e cu tine... Apoi, hodoronc-tronc, a vrut să afle câți ani am. I-am spus. După ce a făcut un calcul rapid, a concluzionat: „E prea mare diferența de vârstă!” Diferența față de cine?... Îți dai seama că se gândea la noi?!...

- Sigur. Și are dreptate! E prea mare diferența de vârstă!

- Vrei să mă părăsești? „Credeam că mă simpatizezi...”

- De ce O imiți?...

- S-a creat un context în care mi-am amintit cuvintele EI. N-am voie să o citez și eu?

*

În Piața Libertății, lângă statuie, ni s-a ivit în față o țigăncușă, care vindea buchete de brândușe.

- Cu cât le dai?, a întrebat Teodoru.

- Cu 2 lei.

- Ei, cu 2 lei!... Nu dai două la 3 lei?

Fata s-a uitat la buchetelele din mână. Erau vreo cinci. Conta pe bănușii de pe ele. Nu a spus nimic. Teodoru mi-a cumpărat brândușe. Când a trecut buchetelele din mâna lui într-a mea, a prelungit atingerea palmelor noastre.

- Frumoasă doamnă ai!, a comentat florăreasa.

- Mie-mi spui?! a replicat Teodoru. Și am pufnit toți în răs. El a mai vorbit cu tânăra aceea, cu o familiaritate de care eu nu sunt în stare.

- Ai știut ce să alegi!, l-a gratulat ea, din mers, referindu-se la mine, nu la buchetul de flori, căci pe acela eu îl alesesem.

- Cum a zis?!..., l-am întrebat, luându-l de braț.

- „Ai știut ce să alegi!” Păi, nu-i așa?

- Ai avut confirmarea de la o expertă!

- Cu subînțelesul: „Bravo ție! Năzdrăvanule!” Florăreasa asta avea un aer gânditor, vag melancolic. N-a reacționat în niciun fel când i-am cerut să-mi dea două buchete la 3 lei. N-a început cu argumente, n-a insistat. A așteptat. Știa că va primi banii, că aș scoate oricât din buzunar, ca să îți ofer brândușe de pădure... Și zâmbi iar, cu gândul la comentariul ei.

- „Ce doamnă frumoasă ai!... Ai știut ce să alegi!” N-a spus asta doar ca să ne flateze. Și pentru a ne flata, bineînțeles, dar aș crede că și din convingere.

- Dacă ar fi știut ea că azi-noapte m-ai cerut de soție!

- Simpatică țigăncușă! Au țigăncile o vocație specială, divinatorie. Își evaluează rapid interlocutorii, îi califică, ba chiar prognosticează...

- Au, mai degrabă, tot felul de texte pentru tot felul de cumpărători! Iar tu le dai importanță, intri în vorbă cu ele, ții cont de ceea ce spun...

- Te-a remarcat și mi s-a adresat mie: „Fru-moașă doamnă ai!”

- Am simțit cum roșesc.

- De ce? De ce ai roșit?

- Vorbeați așa despre mine!...

- Cum?... Te elogiam!

- M-a frapat că, în timp ce anumite doamne sunt scandalizate de faptul că m-am băgat pe sub pielea ta, femeile acestea, simple, ne acceptă cu simpatie. Și nu ca să vândă mai mult.

- Asemenea momente, zile nu au preț. Rămân în minte și în suflet, poate și pe hârtie, pentru totdeauna!

- Nici n-am sperat vreodată că îmi vei face atâtea surprize, una după alta. Am și crezut că alegi al doilea mărtișor pentru altcineva...

- Tu ești iubita mea! Viitoarea soție...

- Pentru vânzătoarea de mărtișoare, ca și pentru cea de brândușe, era evident că suntem un cuplu.

- Pentru cea cu brândușele, chiar mai mult. Țiganka are vocație predictivă... „Ai știut ce să alegi, Șmecher bătrân!”

- Nu a spus așa. Nu, deloc! Era din atemporalitatea noastră.

- Glumesc. Sigur că da.

- Am avut senzația că se bucurau și ele odată cu noi...

*

(Până la urmă, într-o dimineată de vară, am „fugit” cu Poetul meu. Nu a știut nimeni unde plec. Mama nici nu se trezise când am ieșit pe ușă. Teodoru m-a luat cu o mașină, din fața blocului în care locuiam. Am mers împreună cu cei doi martori ai noștri, ca să ne legalizăm relația, în fața ofițerului stării civile. În primul rând, fiindcă asta ne doream și, nu în ultimul rând, ca să eliminăm orice echivoc în ceea ce ne privește, orice comeraj. Cu tenacitatea-mi cunoscută, aveam să devin, în acea dimineată, soția lui Teodoru. Dar, despre acest pas, n-am vorbit cu nimeni. Nu m-am îmbrăcat altfel decât de obicei, nu aveam nici măcar un buchet de flori, nu intenționam să fac vreo fotografie. Participam la o procedură simplă, în care urma să ne dăm, fiecare din noi, consimțământul pentru o nouă căsătorie și să semnăm niște acte. Am hotărât să fim discreți, cum se cuvenea, date fiind vârstele noastre și poveștile de viață cu care veneam în noua căsnicie. După ce am ieșit din Casa Căsătoriilor, am trecut printre alaiuri nupțiale zgomotoase, care făceau fotografii prin curte, prin parc, și ne-am îndreptat spre mașina martorilor noștri, ca niște simpli invitați la o altă cununie. Probabil că fericirea mi se citea pe față, fiindcă, altfel, nu pot să-mi explic cum, din parcare, s-a deschis ușa unei mașini negre, cu numere de Germania, și o femeie cu ten negricios și păr ca abanosul, cu toate formele rotunde, m-a întrebat,

zâmbindu-mi cu gura până la urechi: „Te-ai căsătorit azi?” Am răspuns „da”, derutată. Credeam că nimic nu mă putea trăda. Dintr-un Mercedes negru... s-a ivit, totuși, o ghicitoare! Apropo de vocația țigăncușelor de a citi în sufletele oamenilor!... Imediat m-a dus gândul la cea cu buchețelul de brândușe, la închiderea unui cerc existențial...)

- Voiam să nu mor fără să cunosc o dragoste adevărată. Nu ai văzut cum am încheiat *Punctul interior*?

- Ba da. Deci, ceea ce ți se întâmplă acum ar putea să fie un semn de continuitate profundă... Revii, după un ocol, la tine însăși.

- La urma urmei, de ce n-ar fi eul meu compatibil cu al tău?

- Sunt compatibile, desigur! Din prima clipă s-a ivit între noi posibilitatea unei comunicări nesfârșite...

- Oriunde și oricum m-ai fi cerut în căsătorie, ți-aș fi dat același răspuns. Sunt convinsă că nu putem trăi unul fără altul.

- Nu, nu putem. Dragostea noastră nu a început în urmă cu un an-doi. Ci, mult mai de mult...

- Te cred. E atât de plăcută certitudinea asta!...

- Știm ce vrem, încotro mergem.

- Știam că sunt preferata ta, dar voiam exclusivitate.

- Ai exclusivitate. De la primul la ultimul loc în inima mea. Acum e supraconfirmată.

- E subliniată, cu o linie în aer. Atât de... evidentă.

- Trebuia pecetluit un act sufletesc, intelectual, existențial.

- ... Pregătit de dinainte de prima întâlnire...? Parcă ne împingea ceva să facem lucruri pe care nu le prevedem, dar de care ne bucuram întotdeauna.

- Și care ni se arătau, *a posteriori*, ca perfect logice, bine rânduite. De fapt, cererea în căsătorie a fost urmarea conștientizării, a revelării unei realități latente.

- S-a pus punctul pe i! „*Aquí ponemos punto*”! De aici, începe totul. *A partir de hoy*...

Capitolul al III-lea: *Hasta la muerte*

În alte vremuri, „inadecvarea cronologică” a înăbușit iubiri celebre. Noi am trecut ușor peste acest aspect.

- Nu cumva eu sunt mai mic decât tine?, mă tachina, uneori, Teodoru, așezându-și fruntea în palma mea.

- Tu chiar nu vezi că ești mai mic?!, mă prefăceam eu mirată. Și intram în joc: Tu ești mai mic decât mine și eu sunt mai mică decât tine.

- Exact așa!

Era șăgălnicie, dar și amărăciune în acest joc. Mi-aș fi dorit un copil cu Teodoru. Dacă ne-am fi cunoscut cu vreo douăzeci de ani în urmă, am fi discutat serios și această problemă. Mai bine-zis, cu mintea și cu sufletul de acum, știu că ar fi fost o mare împlinire să fi avut și un copil al nostru...

La parastasul de șapte ani al Bunicii mele, de îndată ce au plecat invitații, în timp ce spălam vasele în bucătărie, Bunicu, după ce s-a asigurat că nu ne aude nimeni, m-a întrebat: „Arina, cum arăta mumă-ta? N-ai o poză cu ea?” „Ai uitat-o pe Bunica?!...” Mi se părea de necrezut. A dat din cap

a neputință. „E-he! Rău e când nu-ți mai aduci aminte”. E, într-adevăr, foarte neplăcut să uiți complet părți însemnate din viața ta. Dar, eu nu aveam cum să-mi amintesc o relație anterioară cu Teodoru, fiindcă, orice ar spune amatorii de literatură de senzație, dintre care unii pretind că noi doi eram deja în mare amor pe vremea când se scria *Punctul interior*, nu a existat, în această viață, așa ceva. Însă, îndeosebi în intimitate, simțeam, tot mai tulburată, că fiecare părticică din mine îl recunoștea. De aceea, dădeam și eu importanță, ca și el, acestor legături (re)stabilite – tot mai numeroase, mai strânse și mai motivante, care ieșeau în relief în cele mai neașteptate momente, parcă pentru a ne întări convingerea că eram, cu mult înainte de a ne întâlni, făcuți unul pentru celălalt.

Din exterior, nu ne ataca nimeni. Nu ajunsese până la mine niciun comentariu răutăcios pe seama noastră. În general, eram priviți și primiți cu bunăvoință în toate mediile cu care aveam de-a face. N-am reținut nicio aluzie, nicio remarcă despre vreo nepotrivire dintre noi, deși unii colegi, de-ai mei sau de-ai lui, se arătau surprinși să audă că ne-am căsătorit, alții, foarte puțini, păreau mai ostili decât înainte, neștiind cum să se comporte în noile împrejurări, fiindcă nu îndrăzneau să își exprime obiecțiile, dar nici nu doreau să treacă peste ele. Noi ne vedeam de drumul nostru – nu ne căsătoriserăm pentru a face altora pe plac. Eram

tentați să reținem numai reacțiile, deloc puține, de bucurie, de încântare, de entuziasm, ale celor binevoitori, pe care îi și primeam, necondiționat, în inimile noastre, constatând cât de numeroși ne sunt prietenii și ce calitate umană au.

– Știi ei că am suferit crunt amândoi și văd că am găsit vindecare și bucurie împreună.

– Mi-ai spus că mă iubești la fel de mult ca pe EA, încă de dinainte de a veni la tine. „Eu mi-am iubit imens soția. Te amo inmensamente tambien!”... Mi se părea că e o formă poetică de curtoazie... Ce voiai să spui, de fapt? Că eram a doua ta iubită?...

– Nu asta ți-ai dorit?...

„Nicidecum. Cea mai mare iubire a vieții tale voiam să fiu – care femeie nu și-ar dori asta? –, dar ție nici nu ți-a trecut prin gând că aș putea să însemn vreodată pentru tine mai mult decât EA”. Acesta a rămas un gând bine ascuns. Altceva i-am răspuns:

– Aș fi vrut să mă iubești la fel de mult ca bunicii mei. Fără nicio încruntare, fără nicio așteptare la cine știe ce... Să te topești de dragul meu, să te bucuri ori de câte ori mă vezi, să nu te superi pe mine niciodată...

– Nu e aceeași iubire!

– Nuuuu?! , m-am prefăcut a nu crede, ținându-mi buzele, în culmea dezamăgirii. Am ridicat din umeri și m-am îndepărtat de el, supărată că nu

mă înțelege. El ar putea foarte bine să-mi dăruiască o asemenea iubire. Știe ce înseamnă să fii bunic. Fusesse un bunic tânăr și foarte devotat. Eu nu cunoscusem o dragoste comparabilă în intensitate cu cea a bunicilor mei. Sigur că nu eram atât de naivă, încât să confund iubirile. Îmi doream doar să retrăiesc acea stare de bine, pe care mi-o dădea, în copilărie, siguranța că sunt iubită, ocrotită și răsfățată, sau mândria de a mă plimba la brațul Bunicului meu, care era o persoană foarte importantă în sat, director de școală, de cămin cultural...

- Ai fi vrut să nu se schimbe nimic, cei dragi să nu îmbătrânească, să nu moară, iar tu să fii tot în grija bunicilor, să rămâi ce-ai fost pe vremea Paradisului, pe care l-ai pierdut...

„Paradisul pierdut” era un clișeu. Inaplicabil, în ce mă privea. Fiindcă eu continuam adeseori să trăiesc ca atunci. Reveneam, trupește și sufletește, cum spunea Teodoru, în locurile copilăriei și îi găseam pe ai mei acolo, la fel de vii și de iubitori, de câte ori voiam. Mă gândeam la ei cu atâta intensitate, încât dobândeau concretețea de altădată, se mișcau și vorbeau în preajma mea. Unii ar fi putut numi imaginația mea *delir*. Eu nu. Știam ce și cum fac. Le acceptasem moartea ca pe un fapt natural. Dar, când doream foarte mult să îi revăd, îi și revedeam. Mai cu seamă în vis. Însă, uneori, și în realitate. Pot descrie siluetele lor prin curte, prin grădină, vocile lor...

Prin ținută, prin expresie, prin robustețea spiritului, prin multe altele, Teodoru îmi amintea de Bunicu. De ultimul *Pater familias*. De când a murit Bunicu, n-am mai întâlnit un bărbat ca el. Pe care să-l admir și pe care să știu că mă pot sprijini în orice situație...

Nu s-a gândit nimeni să mi-l prezinte pe Teodoru, deși aveam multe cunoștințe comune. Ne-am trezit, pur și simplu... „față către față”. Poate că nu m-aș fi atașat de el, dacă nu aș fi recunoscut în Teodoru un bărbat cu tăria de caracter a Bunicului meu. Cu inteligența lui. Cumpătat și sobru precum acesta. Cu credința că toată nădejdea noastră e în Dumnezeu. Îi simțeam brațul puternic, protector, în jurul meu, mă liniștea, noaptea mai ales, să îi aud respirația, bătăile inimii, să îl aud bând apă, ieșind din dormitor, cu grijă mare, să nu facă zgomot, ca să nu mă trezească. „Cine are grijă de tine?”, mă întreba răsând, când îmi cumpăra fructe, ciocolată, parfumuri, creme, când mă sfătuia să mă îmbrac mai gros, să nu uit umbrela acasă, ori să pun telefonul la încărcat. Redeveneam copil fără griji alături de el. Așa cum (re)devenisem femeie. Mi-amintesc că, la puțin timp după ce ne-am cunoscut, într-o după-amiază, spre seară, Teodoru a venit neanunțat la mine la cabinet. A bătut încet la ușă, în stilul lui nobil, și, fără nicio introducere, a cerut să mă sărute. Mi-am oferit obrazul. Altceva voia. Și-a apăsat buzele pe gura mea. Am simțit o

arsură violentă. „Mi-am pus pecetea pe buzele tale. De-acum, gura ta poartă pecetea mea”. Nu știam cum de-mi și crease, în acel moment simbolic, al pecetluirii relației noastre, senzația de apartenență reală. Din acea clipă, pentru totdeauna. Nu am spus nimic. Era mult prea devreme să-i fi mărturisit asta. De la el, am învățat să tac mai mult. El mi-a demonstrat, ca nimeni altul, valoarea de aur a tăcerii. Avea încredere în discreția mea. Știam și eu că Teodoru nu va spune nimănui nimic despre ceea ce începuse – prea curând, prea târziu? – a fi intimitatea noastră. Am păstrat amândoi atâta tăcere, încât căsătoria noastră a fost o surpriză absolută pentru toți apropiații. Doar câțiva scriitori, care nu duceau lipsă de imaginație, au prefigurat o asemenea evoluție, mărturisindu-și acest gând, când au primit vestea, precum Simion: „În sfârșit! Mă tot întrebam când o să faceți asta!”

*

La temelia relației noastre era o dramă. Care trebuia să rămână acolo. Care nu putea fi înlăturată, nici măcar diminuată, oricât aș fi sperat eu că timpul, că uitarea, sau alte iluzii... ar estompa-o. „Îmi mai dă cineva soția înapoi?”, îl auzeam întrebând pe unul și pe altul, de parcă acesta ar fi fost, pentru el, unicul remediu existențial. Mă simțeam cu totul ignorată în asemenea clipe. Cum putea spune asta în prezența mea? Teodoru avea o rană la

care ținea cu dinții. Pe care nu o voia vindecată, nici măcar ascunsă. O zgândărea mereu, ca nu cumva să uite de ea. Să nu-l roadă vreo remușcare. Și atunci, ce anume îl tot aducea la mine? Dacă ar fi încetat să vină, oare l-aș mai fi căutat? Aș fi putut să-i îndur absența?... Mai mult ca sigur că nu. Mă bucuram să-l văd revenind. Chiar dacă nu singur. Întotdeauna cu EA!

Pentru amândoi, începuturile au fost grele și lungi. Ce puteam să-i ofer eu, în condițiile în care făcuse o obsesie pentru EA?... „Mai e puțin”, l-am încurajat, o dată, cu cruzime. M-a privit nedumerit. Și eu am continuat fraza, în același spirit: „Sunteți temporar despărțiți. Vă veți revedea curând...” M-a cutremurat impactul acestor cuvinte asupra lui. De parcă se simțea muștrat și alungat.

N-am cunoscut-o. Pentru mine era când ca un abur, când ca un zid. Între mine și el. Ocupase teritoriul nostru intim și nu-mi convenea să o știu acolo. Inițial, am găzduit-o cu încredință, de dragul lui. Apoi, pentru că nu aveam cum să-i combat intruziunea. Deși mă irita îngrozitor. Ce anume i-o justifica? Ce scuză ar fi avut EA să se insinueze între mine și fostul EI soț? Pe el mă abțineam să-l judec. Era clar că își făcea datoria morală față de EA. Mi-era greu să cred că asemenea atitudini sunt posibile în secolul nostru. Așa cum nu credeam că doi oameni se mai pot iubi cu adevărat după decenii de căsnicie. Citisem undeva că, în medie,

iubirea durează trei ani. După ce nu mai iubim, ne e și rușine că am iubit persoana în cauză. M-a contrazis, cu gândul că mă liniștește: iubirea are început, devine din ce în ce mai puternică și nu se sfârșește niciodată. Cum era să mă liniștească?... Mă exaspera! Îmi punea în vedere, a nu știu câta oară, că o va iubi... în eternitatea la care râvnea. Pe mine nimeni nu mă iubise cu atâta patimă. Nici eu nu iubisem pe nimeni așa. Eram complet singură în relația mea cu el. Într-un moment când copiii și-au luat zborul și m-am gândit că mi se va îngădui să trăiesc și pentru mine. Îmi doream să urc în ochii mei. Și Teodoru îmi dăruia acest sentiment, înnebunitor de plăcut, al ascensiunii. Dar urcușul nu era lipsit de asperități. Cel mai mare și de neînălțurat obstacol era EA. În nenumărate forme.

- Dacă ai fi cunoscut-o, ai fi iubit-o și tu...

„Poate...”, îi răspundeam cu jumătate de gură. Și în gând: „Dar atunci nu te-aș fi iubit pe tine! Ce ușor mi-ar fi fost!... Cum le e tuturor aceluia care nu s-au așezat, ca mine, pe un loc ocupat. Fierbinte... Întesat de amintiri, ce îți fac din dorul de EA... un fel de blazon. Altele cochetează cu tine, tocmai servindu-se de amintirea EI. Eu nu am amintiri cu EA, mă abțin să ți-o evoc. Ți amintesc de EA prin mine însămi. Știi ce frustrant e?”

Încercam să mă amăgesc că, atunci când, prin ceea ce făceam, îl determinam să o aducă alături de mine, nu ar trebui să mă simt ofensată, ci,

dimpotrivă, flatată. Aceste subterfugii îmi sporeau furia. Nu mai voiam de mult să fiu femeia cu care Teodoru putea comunica despre tot ceea ce îl preocupa. Voiam să fiu iubita lui, iar el să își înfrâneze, fiindcă mă iubește, orice pornire de a o strecura pe EA între noi. Teodoru susținea adesea că în mine are nu numai o iubită, ci și o prietenă, o soră, o fiică, adică tot ceea ce înseamnă femeia pentru el. Mă prețuia mai ales pentru că mă manifestam, în toate aceste ipostaze, rațional, realist, fiind capabilă să îl înțeleg și să îl accept așa cum este, așa cum mi-a spus, onest, de la început, că este. Fără să-i contest dreptul de a se gândi la EA și de a-mi vorbi despre EA. Fără să-i sugrum libertatea.

Până la urmă, era firesc ca Teodoru să fi iubit fără măsură, dată fiind sensibilitatea sa de excepție. Vibrația din vocea lui, care ar fi provocat gelozii necontrolate, se regăsea, dar fals, și în modul în care începusem să-i vorbesc eu însămi despre fostele-mi iubiri, care nu au durat prea mult, neavând nici fundamente serioase, nici amploarea potrivită. În cazul meu, toate despărțirile au fost rupturi definitive. Nu aveam nostalgie, regrete, remușcări. Nu-mi trecea prin cap să revin la ceea ce am trăit. Mergeam mai departe, cu sufletul împăcat că am încercat totul, până la limita suportabilității, pe care singură mi-o fixasem și de care n-am acceptat să trec. Nu mă laud că n-am făcut compromisuri sau sacrificii, că n-am abdicat de la standarde, că

n-am înghițit minciuni, că n-am fost înșelată. Însă numai până când am simțit că nu se mai poate. Mă gândeam acum că nici nu iubisem, cu adevărat, pe nimeni. Nu aveam îndârjirea lui Teodoru de a aduce trecutul în prezent. Teodoru era gata să plătească orice preț pentru a înălța deasupra tuturor femeilor amintirea EI. E adevărat, nu și deasupra mea...

Odată, în prezența unui prieten, m-a strigat cu numele EI. Mi s-au umplut ochii de lacrimi.

- Știi foarte bine că în locul EI ești tu. Tu, Arina!

Dar, cu toate incidentele acestea, perfect conștient de cât mă afectează, continua să fie cu mine foarte sever și pretențios. Aproape lipsit de milă când făceam eu cea mai mică greșală. Am fost sigură de dragostea lui din prima zi în care ne-am văzut. Toată dezvoltarea relației noastre mi-a confirmat intuiția. Nimic altceva nu l-ar fi făcut să pună capăt doliului. Nimic altceva nu l-ar fi făcut să-și dea jos verighetele, pe care le purta emfatic, tocmai ca să fie văzut cu ele și să transmită limpede mesajul său de iubire și de fidelitate. Nimic nu l-ar fi făcut să așeze fotografia mea pe biroul lui, alături de tastatura computerului la care lucra zi de zi. Pentru toate acestea exista un singur motiv: faptul că mă iubea. Numai că iubirea lui pentru mine se ciocnea cu inerția de a o iubi pe EA. Așa se explica, poate, și confuzia de nume. Era atât de neplăcut să

mi se adreseze cu numele EI, încât mă străduiam o vreme după aceea să îmi reprim gesturi, cuvinte, reacții, despre care aflasem că fuseseră și ale EI... Nu rezistam prea mult. Făceam ce făceam și redeveneam eu însămi. Și iar se bucura să constate cât de mult semăn cu EA! Și iar îmi confunda numele cu al EI.

Cum de am putut răbda asta? Cum de n-am fugit mâncând nori?... Pentru că nu-mi mai puteam concepe o altă zi fără el. N-aș mai fi putut reveni la starea de dinainte de a-l cunoaște. La singurătatea teribilă, la serile și nopțile lungi, în care așteptam de oriunde un semn, ca să simt că pentru cineva, oricine ar fi fost acela în lumea largă, exist și eu. Or, în acești din urmă ani, ajunseseam să contez pentru Teodoru! Enorm! Cât EA... Ființa cea mai iubită de pe Pământ, ființa cea mai iubită din Cer!

- Iubesc două femei, doamnele mele... Cu amândouă voi merge în fața lui Dumnezeu...

Cu câtă naturalețe spusese așa ceva! Acesta era adevărul lui: noi două nu eram prezențe succesive, ci simultane, în inima lui. Ne-a așezat acolo una lângă alta. La stânga și la dreapta sa. Pe talerele unei balanțe axiologice. Și ce imagine plăsmuise: toți trei, deodată, în fața lui Dumnezeu...

Pe EA n-o vedeam ca pe o rivală, dar nici ca pe o prietenă. Refuzam să mi-o reprezint în vreun fel. Nici nu mă căzneau să mi-o apropiu. Nu speram nici să o îndepărtez cândva. Deși nu mai exista în

mediul meu, luam act de... omniprezența spiritului EI cu nesfârșită tristețe. Fie!...

Teodoru și-a făcut din doliul său o imensă cruce. S-a gospodărit singur, și-a drămuțat banii, a mâncat prin restaurante, s-a plimbat fără țintă pe străzile orașului, prin parcuri, a scris cărți despre EA, a scris cărți pentru EA, a republicat scrierile EI, i-a dedicat EI cărți, i-a comandat un bust de bronz, l-a așezat alături de al său în birou, i-a păstrat acolo și urna cu cenușă. Numai eu știu cât s-a ferit de iubirea unei alte femei! Până când s-a temut că mă va pierde și s-a grăbit să-mi spună că mă iubește. Până când n-a mai putut trăi fără mine și... mi-a cerut mâna. În aceeași zi, la propriu și la figurat.

- Toate au venit și s-au rânduie, imprevizibil, șocant, ilogic, reacțiile noastre au fost de neînțeles, tocmai pentru a ne face să conștientizăm miracolul.

Fără îndoială, viața lui o luase într-o direcție pe care nu o prevăzuse. Înainte de a mă întâlni, nu suporta nici măcar gândul că s-ar îndrăgosti în anii ce-i mai are de trăit. Se ferea de ridicol. Mai mult ca sigur, până la un punct, a suferit că, din pricina mea, marea lui iubire pentru EA își pierde unicitatea ontologică. Îmi augmenta vini, adesea imaginare, ca să mă poată respinge, de cele mai multe ori, cu argumente fanteziste. Îmi cerea apoi ca nu cumva să-l mai caut. „Să nu mă cauți, că nu mă vei găsi!” Asemenea avertismente nu-și aveau

rostul... Nu eu îl căutam, ci el se întorcea, cum am mai spus, la Universitate, mă aștepta în hol, sau îmi bătea la ușă. Doi ani m-a ținut însă departe de casa lor, în care continua să troneze EA...

Dar viața e mult mai complicată decât ne-o închipuim. Absența EI, tocmai acolo, în casă, era cel mai greu de îndurat. Iubirea de femeie e altceva decât dragostea dintr-un sanctuar. Oricât de pură ar fi... Ca să nu-l rănesc, ca să nu-l răscolesc, nu i-am vorbit nici despre asta. L-am lăsat să descopere singur ce se întâmplă cu el. Am așteptat să mă cheme...

*

- Am fost mai dur decât s-ar fi convenit cu tine... Ca să te aduc, cât mai curând, pe calea mea.

- Ai fost excesiv de dur. Și gândește-te bine: a meritat? Eram eu pe o cale greșită? Tu nu a trebuit să mă schimbi, să mă recreezi. Eram exact cum îți doreai. M-am născut astfel.

- Ei, nu e chiar așa! Unele greșeli de-ale tale păreau să arate nu o abatere de moment, ci o dispoziție permanentă la tine, care se manifestă când și când. Ele țin de o trăsătură îngroșată a personalității tale. De exemplu, chiar incidentul de sâmbăta trecută. Am zis că tu pari a nu avea noțiunea intimității. A incomunicabilității acestei intimități. Ai asistat la un moment de mare intimitate a creației. Așa ceva nu se spune apoi, la cafenea, cu toate detaliile adiacente!

- Le spuneam copiilor mei!...

- Și dacă le-ai fi spus unui copac, unui tufiș în deșert, m-ar fi revoltat!

- ... Eram atât de bucuroasă că întâlnirea aceea cu copiii mei a ieșit bine, pentru ca, după câteva ore, seara, înainte de culcare, să aflu că te-am exasperat cu gafa mea de a le spune în ce condiții s-a scris acea poezie. Nici dacă mi-ai fi tras cu liniarul peste ochi nu m-ar fi durut mai tare...

- Nu eu, ci tu ai stricat bucuria zilei. Nu-ți reproșez nimic. Dar nu pot să tac. Un asemenea fapt e secret. Or, tu crezi că totul trebuie spus celorlalți. Cum să accept așa ceva? Niciodată, absolut niciodată, aceste supărări nu au plecat de la mine. Spune: de ce, la urma urmei, eu să trec mereu cu vederea bâte în baltă, în timp ce nu provoc niciuna?

- Nu provoci, fiindcă ai mai multă experiență. Ești și introvertit, pe deasupra.

- Nu ai spirit autocritic. A trebuit să-ți fac semn să te oprești din povestit, că spulberi tot misterul textului.

- Îmi voi păstra emoțiile pentru mine, cum mi-ai sugerat, cu o răutate pe care nu ți-o bănuiam. Fii sigur că greșeala asta nu o voi repeta. Dar se poate ivi alta. Mereu voi trăi cu spectrul iminentei clipe demolatoare, cu un presentiment al culpabilității...

- Și acum îmi dau seama că tu nu înțelegi, nu poți să înțelegi, la ce mă refer. Nu e vorba să-ți

înfrânezi emoțiile. Nu pot pricepe de ce trebuie să îți etalezi public, cu un fel de inconștiență, intimitățile.

- În ochii mei nu era o intimitate, ci un eveniment! La care am participat. Și nu oricum...

- Nu știi, nu înțelegi ce este intimitatea. Nu distingi între intimitate și non-intimitate. Ale tale și ale altora. De aceea, ziceam că nu ai respect pentru intimitate... Mă tem că acest derapaj ne va distruge relația.

Obosisem. Mă vlăguise atâta concentrare asupra eventualelor lui interpretări ale spuselor mele. Am crezut orbește în promisiunea, succesivă cererii în căsătorie, de a mă ierta pentru orice greșală... viitoare. Și s-a poticnit iar, cu înverșunare, de o gafă, pe care admit că o făcusem într-o conversație cu copiii mei. De fapt, ce mare gafă? M-am lăudat puțin că am asistat la scrierea unei poezii. Dar am înțeles că lucrurile astea nu se spun și i-am cerut iertare. Tocmai asta îl exasperează pe Teodoru: scuzele mele! El este intransigent, în orice împrejurare. Cu sine, dar, cu atât mai mult, cu mine, care urma să-i fiu soție. Ireproșabilă. Dacă voiam să fiu ca și EA – femeia lui, femeia ideală.

Am plecat spre școală nearanjată, cu teama de a nu mă întâlni cu vreun cunoscut, pe care ar fi trebuit să-l mint în legătură cu starea mea de atunci. Treceam cu acte dintr-un cabinet în altul și vedeam pe chipul colegilor cum ar fi vrut să întrebe ce-i cu

mine, dar trăgeam ușa înapoia mea, cu grabă, din nevoia de a mă ascunde. În Centru, se montau tarabele de Paști. Îmi aminteau de Târgul de Crăciun, când Teodoru a răsărit lângă statuia din Piață, elegant, cu un palton de stofă englezească, cu o pălărie cu boruri largi, parcă din altă epocă... Nici nu l-am recunoscut. S-a amuzat atunci să mă vadă așteptându-l... la câțiva pași de el.

Parcul Botanic era pustiu. Nici țipenie de om. Frunzele verzi, fragede, florile proaspete, fin miro-sitoare, viu colorate, se sumețeau care mai de care să mi se arate, căci eram singurul trecător. Nu mă puteam bucura de ele. Orice frumusețe mă lăsa rece, ba chiar îmi sporea, prin contrast, indispoziția. Nu puteam să cred că un bărbat de onoare, ca el, trecuse cu buretele peste un lucru atât de important, cum era cererea în căsătorie. Ce bine că despre asta n-am spus nimănui nimic! Era ca și cum n-ar fi fost. Nici nu-i voi mai aduce aminte vreodată... Am cunoscut un scriitor, care a rupt o logodnă, fiindcă regreta că îi dăruise logodnicei, după o noapte de tandrețe, inelul primit de la bunica lui! Îl voia neapărat înapoi! Probabil și Teodoru regreta acel pas, profita de acest prilej ca să se întoarcă la verighetele și la inelele lor. Cum-necum, words, words, words... Paroles! Vorbe-n vânt... Aș fi vrut să se pornească o furtună. Să plâng în hohote. Să mă pot prăbuși. Thai spune că acela care te face să plângi nu te iubește cu adevărat.

Dragostea nu e suferință, ci bucurie. Perpetuă bucurie. Ce iubire e aceea în care ești timorat, nu îndrăznești să dai un telefon, ca să te aperi?... Și ce rost ar fi avut să mă apăr? Nici măcar nu mă consideram vinovată, ci învinuită, ca de fiecare dată. Greșelile mele erau întotdeauna cercetate la microscop... Mi-era o ciudă!

Telefonul! M-am așezat pe o bancă, mi-am deschis poșeta, m-am uitat să văd cine mă sună. Teodoru?!...

- Te rog să nu mai fii necăjită! Iartă-mă! Îți promit că nu ne vom mai supăra de acum înainte. Rodajul, acomodarea s-au încheiat. E tot ce contează. Niciodată nu ne vom mai amărî zilele. Vom fi fericiți.

„Șterge-ți ochii! Nu mai plânge! A fost crudă-nvinuirea! A fost crudă și nedreaptă...” Ce l-a determinat să se răzgândească? Realizase disproporția dintre greșală și învinuire? Sau îi era milă de mine, știind că plâng pe stradă? El, cel atât de rece, de dimineață, îmi vorbea acum cu blândețe, îmi promitea iar fericirea... Cel mai tentant cuvânt! Și, în loc să mă revolte, schimbarea cu 180 de grade mă remonta, mă liniștea, mă entuziasma de la o secundă la alta.

- Poate că a trebuit să trecem și prin etapa aceasta, a clarificărilor, dată fiind perspectiva. Mergem mai departe împreună?

- Eu niciodată nu-mi voi retrage mâna dintr-ata. Nu mă mai dezlipesc de tine.

- Vom fi împreună *hasta la muerte*.

A tăcut o vreme. Am auzit foșnet de pagini întoarse. Căuta ceva într-o carte? Pentru mine, era un necesar răgaz să mi se limpezească mintea, ochii. Să trag adânc în piept aer de primăvară. Împrospătat de ploaie, cum era.

- Facem acum, amândoi, un legământ? În fața lui Dumnezeu... Ai *Biblia* la tine?

- Da.

- Tocmai am deschis-o la capitolul 13, cel despre dragoste, din prima scrisoare a Apostolului Pavel către Corinteni. Poți ajunge și tu acolo? Spune după mine: *Nos amaremos. Hasta la muerte*.

Am repetat. Cu încredere. Cu seriozitate. M-am ridicat de pe bancă. Stăteam, alături de ea, în picioare, cu *Biblia* în mână. Așteptam ca Teodoru să-mi spună ce am de făcut. Un legământ într-un parc. Profan. Și totuși, nu. Juram pe *Biblie*...

- Nu suntem nici măcar față în față, am bâiguit...

- Oriunde ne-am afla, suntem în fața Lui!

- Ești primul bărbat cu care fac un legământ.

- Citește *Epistola 1* a Apostolului Pavel către Corinteni, capitolul 13. Doar capitolul 13.

Citeam, cu voce tare, în același timp. El era parcă și mai însuflețit decât mine, rostea accentuat, răspicat, în crescendo, cuvintele Apostolului despre dragoste. Cu entuziasm, cu încredere în forța acelui text de a ne uni pe veci.

- Am anulat tot ce ne tulbura. De-acum suntem liberi!

- „*Faith, hope and love. But the greatest of these is love*”, am repetat, emoționată, ușurată. Plânsesem amândoi destul. Știam cât de responsabil față de mine îl face un asemenea jurământ. M-am lăsat, a doua oară – și de data asta definitiv – pe mâinile lui. *À jamais*.

- Toate celelalte sunt din altă viață. Azi, Dumnezeu ne-a luat de mână, ca pe niște copii prostuți, și a făcut El pace.

- Sunt fericită..., am îngăimat, aproape fără să-mi dau seama ce spun... De fapt, chiar nu mai era nimic de spus... Legământul acesta a fost la fel de neprevăzut ca momentul cererii. Fulgerător. De o intensitate extraordinară. „Cele vechi s-au dus. Iată, toate s-au făcut noi!”

- Ne vom cununa religios, a spus Teodoru, după o vreme. Acea e căsătorie, cea religioasă...

- Mi-ar plăcea să avem o căsătorie secretă. Dacă ar fi posibil...

- Da, e mai romantică... Dacă s-ar putea, ți-aș face pe plac. Dar eu cred că, pentru liniștea noastră, e mai bine ca totul să fie la lumină. Dacă se va putea...

- Ai observat cât de des zici tu „dacă”?

- Aștept să spui tu *când*. N-ar fi exclus să fie mai curând decât crezi acum. Adică, să vrei tu să fie mai curând. Să vii și să mă întrebi: „Noi nu ne mai căsătorim odată? Ce mai aștepți?”

Mi se părea că vorbim despre lucruri foarte îndepărtate, la care, însă, de-acum, era sigur că vom ajunge. Ceea ce simțeam nu se putea rosti, dar îmi umplea inima, făcea să-mi strălucească ochii, fața. Era minunată această nouă certitudine: că va exista un „când” pentru noi.

- De dimineață, a fost un exces lumesc, o îndepărtare de la logica impusă de Providență. Noi continuam să ne căutăm, deși nu mai era nevoie. Și ne-am rătăcit puțin. Atunci, a intervenit El și ne-a scos la lumină.

Trăiam clipa. Lunga mea clipă de fericire. Istovitoare. Sclipitoare. Uitasem cu desăvârșire toate întrebările de până acum. În sufletul meu era pace. Mă odihneam, în sfârșit. În armonie. Trăiam dragostea fără nicio urmă de îndoială. Din copilărie, de când mă iubeau bunicii, n-am mai avut parte de o asemenea dragoste. Mi-am amintit, spontan, de bunicii mei de la Carani. Îi revedeam. Lucrând în grădină. Așezându-se în jurul mesei. Când ești copil, îi iubești pe cei apropiați cu convingerea că sunt cei mai minunați oameni din lume, că nicăieri nu există, că niciodată n-a existat cineva ca ei. „Om bun ca dânsu' nimeni nu-i!”, spunea o copilă îndrăgostită, din lumea lui Coșbuc. Sau Coșbuc însuși, care știa ce-i dragostea fără de prihană. Mi-a spus Teodoru cândva că și EA l-a iubit pe Coșbuc. I-a făcut și o ediție critică. Oare EA avea să parcurgă tot drumul nostru *hasta la muerte?*... M-a cutre-

murat acest gând. Dar nu mai aveam de ales. Am făcut un legământ cu Teodoru în fața lui Dumnezeu. M-am dat lui până la moarte. Oricum ar fi de acum până atunci.

Când, în timpul cununiei noastre religioase, Părintele Protopop Ioan glumea, spunând că ne va lega fedeleș cu eșarfa, ca nimeni în lumea asta să nu ne poată dezlega, eu mă simțeam de mult astfel legată. Apoi, l-a chemat mai întâi pe Teodoru să pună mâna dreaptă pe cruce și pe *Evanghelie*. Mi-am cerut să-mi așez mâna pe a lui. Mâinile noastre s-au lipit imediat una de alta, nimic n-ar fi încăput între ele... Simțeam în toată ființa puterea calorică a dragostei. Făceam acolo, în Biserică, simbolic, corp comun. Doar noi doi. Unde era EA în acele clipe? Preotul rostea numai pentru noi Jurământul.

- A fost un jurământ înfricoșat, înfricoșător! comentă Teodoru.

Eram atât de senină, fiindcă eu, încă de la legământul nostru cvasiprofan, mă știam legată pentru totdeauna de el. Am avut înțelepciunea de a-l aștepta. Am înțelepciunea de a nu-l părăsi. Interdicția divină de a încălca jurământul îmi ușura însă gândul în ceea ce-l privea pe el. Știam ce înseamnă pentru Teodoru ceea ce s-a angajat să respecte, pentru totdeauna, în Biserică, jurând pe *Evanghelie* și pe sfânta cruce.

Când s-au deschis porțile Altarului, am fost surprinsă să văd că slujește, alături de Protopopul

Ioan, și Părintele Marius, de la Biserica studențească, de lângă Universitate. În urmă cu câțiva ani, văzând, din scrierile mele, prin ce trec, acesta din urmă le-ar fi spus unor cunoscuți: „Doamne, ce aș vrea să o ajut pe fata asta!” O emoție ciudată mi-a inundat inima ca un pârâiaș cald. Iată că se ivise un prilej ca Părintele Marius să-mi fie de mare ajutor... Părintele Protopop ne-a întrebat:

- Ce aveți de gând să împărțiți de-acum încolo?
- Viața și veșnicia, am răspuns eu.
- Și cum aveți de gând să le împărțiți?...

Nemțește sau frățește?

- Frățește, a spus Teodoru.
- N-ar fi mai bine nemțește, adică jumătate-jumătate?

Mi-a trecut prin minte vorba Poetului, cu care ne tranșam cheltuielile, înainte de a ne hotărî să ne căsătorim: „Les bons comptes font les bons amis...”, dar am tăcut, simțind gravitatea, superioară, a discuției lor.

- Ați răspuns foarte bine!, a dedus, după o scurtă cumpănire, Părintele Protopop. Așa trebuie să împărțiți totul, în cele mai mici amănunte, ca frații, să vă dăruiți unul altuia, uitând de socotelile lumești.

Capitolul al IV-lea: *Ninguna*

Mâna scriitorului tremura atât de tare, încât sticla, din care voia să-mi toarne vin, izbea ritmic și zgomotos buza paharului, amenințând să-l spargă. Am prins partea de sus a paharului meu cu degetele, ca să preia ele loviturile și să las lichidul roșu să se prelingă, fără abateri, în căușul de cristal. Mi-am șters apoi mâinile cu un șervețel. Ca să nu mă ridic de la masă și să nu întreb unde mă pot spăla. Ca să nu exagerez, făcând un caz din lipicioasele pete sângerii.

- Ia spune, gramaticiano, ce înseamnă *nicio*?
Îmi puse scriitorul o întrebare de mult ticluită, cu care voia să mă prindă pe picior greșit. Zâmbea, prefigurând încurcătura în care mă băgase.

- Depinde..., m-am eschivat.

- De ce să scrii *nicio* împreună? se revoltă el.
Înseamnă ceva *nicio*?

- Pentru că e un adjectiv pronominal compus. Toate adjectivalele pronominale compuse se scriu acum într-un singur cuvânt.

M-am oprit. N-avea rost să dezvolt subiectul, să intru în amănunte, care n-ar fi interesat pe nimeni

din acea încăpere. Nu făceam caz de cunoștințele mele, însă mi-era greu să cred că scriitorul nu a resimțit niciodată teribila referință a negativelor. Poate îmi întinsese o capcană. Trebuia să găsesc cu diplomație ieșirea din ea. El nu se dădu ușor bătut. Era filolog și îl amuza să mă pună în dificultate.

- Dacă spui *Nici... o vrabie nu a rămas pe gard*, ai numeral...

- Dacă nu e niciuna, nu ai nici ce număra...

Hohote de răs stârnite de replica mea, care a încheiat, cu voie bună, mica polemică, tocmai când îmi veniseră în minte niște versuri de-ale lui Arghezi, potrivite în context: „Dar toți se duc grămezi,/ De parcă-i ia furtuna/ Și nu se mai întorc/ Niciunul și niciuna”.

Comesenii mei știau foarte bine ce dulce povară e cuvântul când e vorba de inefabil. Știau și să jongleze cu el. Să-i creeze sensuri pe care niciun lexicon să nu le poată consemna. Semnificații poetice. Care ar ajunge la foarte puțini. Poate la nimeni. Ne-am contrazis pentru un fleac... Dar problema conținutului unei asemenea expresii a iscat o temă profundă: nimicul.

- Ați văzut vreodată nimicul? Vidul? Vacuitatea? Ați văzut vreodată ceva transformându-se-n nimic?, ne-a ironizat Teodoru. Acolo e adevărul... În acel nimic, din care, printr-o rostire de cuvânt, Dumnezeu le-a făcut pe toate!

- Cuvânt sau propoziție? *Să fie lumină!* e o propoziție. O „comunicare”.

- Iar te uiți unde nu trebuie, îmi reproșă, sărutându-mi mâna, ca să nu mă supăr, și continuând pe un ton mai domol, cu surâsul lui binevoitor:

- Atât de insignifianți sunt termenii! Nu contează cum le spunem noi, trecătorii, *Celor ce sunt*. Ele rămân după noi.

M-am repliat. Am înțeles ce a vrut să spună. Avea dreptate. Mi-am amintit, ca o masochistă ce caută să-și îngreuneze suferința, cum mă uitam la tata, în agonia lui. Era conectat la aparate. Arăta foarte rău. Pielea feței îi era galbenă ca lutul. Răsufla zgomotos, plămânii fiindu-i ventilați mecanic. Pe monitor, a apărut o linie orizontală. Nu am luat-o în seamă. Credeam că s-a defectat aparatul. Vedeam mișcările ritmice ale toracelui său și pentru mine era viu. Încercam chiar să mai comunic cu el. „Luptă, tată! Nu te lăsa!” Deși am fost în permanență acolo, cu ochii ieșiți din cap de spaimă, nici nu am observat când a plecat dintre noi. Mă rugam pentru el. Era Postul Paștelui și eu aveam mare nădejde în bunătatea nemărginită a lui Dumnezeu. Știam că numai Dumnezeu îl mai poate salva și pe El îl rugam să intervină. Să facă o minune. Dar linia aceea de pe monitor indica... „nicio” bătaie de inimă. „Nicio” viață. Mi-a rămas în brațe... carcasa tatălui meu. Mi s-a făcut rău.

- Simt că mor...

- Ce simțiți, de fapt? Descrieți senzația aceasta, mă îndemna, calm, medicul...

- Că mor..., am repetat.
- Spuneți ce simțiți!...
- ... Nimic.

Exact așa. Nu mai simțeam nimic. De îndată ce am realizat asta, mi s-au înmuiat picioarele. Îmi era o frică îngrozitoare. Tremuram.

- De ce vă e frică?
- De moarte...
- În ce fel?
- În niciun fel. Mi-e doar frică...
- De asta tremurați ca varga?
- Da...

- Ați suferit ceea ce, în limbaj medical, se numește *atac de panică*. Vă voi prescrie Mg, Ca, vitamina D...

- Of, Doamne Dumnezeule!

Toate cele ce au un nume îmi arată că și alții au trecut prin asemenea încercări înaintea mea. Generații la rând. Nu s-a renunțat la negație. Dimpotrivă, s-a îmbogățit câmpul semantic referitor la nimic. În noua Gramatică a Academiei este un capitol intitulat *Negația*... Și câți scriitori n-au făcut o obsesie din asta! Pe câți nu i-a obsedat neantul! Nimicul de dinainte. Nimicul de după. Acel dincolo indescriptibil. Inefabilul existențial, dar și postexistențial.

Frica de moarte venea din această experiență - neașteptată - a nimicului. Doar bătăile stridente, dese, asurzitoare ale inimii îmi spuneau că n-am

murit. Mă sufocam de spaimă. Și n-aveam niciun ajutor de nicăieri. Numai discuții interminabile despre deșertăciune. I-am vorbit despre asta și lui Teodoru. I-am spus că nu acceptam să reduc experiența colosală a propriei disoluții la chimie.

- A fost șocul thanatic. Nu puteai pricepe ce e moartea..., a răspuns, fără să clipească. Nu aveai nicio inițiere spirituală.

Din nou i-am dat dreptate. Priveam cu frică moartea, fiindcă eram convinsă că e sfârșitul absolut. Am fost educată în spirit... materialist: după ultima bătaie de inimă începea nimicul.

La cel mult cinci ani, am văzut, la televizor, piesa *Apus de soare*. Spre final, a murit Ștefan cel Mare. Nu înțelegeam ce anume s-a întâmplat de a încremenit, întins pe o masă, nici de ce plânge lumea în preajma lui. Ce anume e atât de cumplit. Mai târziu, când, în mintea mea de copil, am asimilat moartea unui somn adânc, raportând-o la cea mai asemănătoare experiență dintre cele cunoscute mie, m-am străduit să nu mai adorm. Să mă prefac că dorm, dar să rămân trează. Ori să mă trezesc, de îndată ce îmi dădeam seama că am ațipit. După-amiaza, noaptea. Nu o zi, două. Un an întreg. La capătul căruia am făcut hepatită. Eram atât de obosită, încât mă prefăceam bolnavă, ca să nu merg la școală. De fapt, eram bolnavă. Și nu doar ficatul era afectat. Trupul întreg o luase razna. Apoi, la poarta casei bunicilor mei din Carani, o

martoră a lui Yehova i-a vorbit Bunicii despre Apocalipsă. „Când va apărea semnul acela pe cer, va veni sfârșitul lumii”. Am ripostat. „Lumea nu se va sfârși niciodată!” Și ea a râs de naivitatea mea. „Vom muri toți în anul 2000. Sau poate mai curând. Căci suntem foarte păcătoși!” Nopti întregi n-am mai dormit, căutând o soluție. Cum era să mor în 2000? Aș fi fost prea tânără. Voiam să trăiesc o viață întreagă. Să nu mă priveze nici măcar sfârșitul lumii de șansa la o viață lungă.

Am fost un copil trist. Bântuit de gândul morții nimicitoare. Fără nicio poftă de joacă. Fără prieteni. Alergând după copii cu câte-o carte-n mână, fără să-i pot convinge de frumusețea ei, alungându-i cu ea.

– Cum o să fie atunci când și eu o să mor?... o întrebam pe Mama.

– N-ai să mai știi nimic.

– Nu?...

Dedusesem și eu, din nenumărate împrejurări, că, după viață, nu mai este nimic. Cum era să nu o cred pe Mama, când vedeam cu propriii ochi ceea ce urmează după depunerea mortului într-un mormânt? Descompunerea. Dezagregarea. Viermuiala. Niciun sunet. Sinistra liniște, înfricoșătorul repaus! Mă amăgeam doar cu gândul că... mai e mult până atunci. Dar timpul rămas se tot scurta. Galopant. La 30 de ani, mă credeam la jumătatea vieții. De parcă viața mea ar fi însemnat doar timp. Și, într-o

zi, am realizat că deja mor colegi de vârsta mea. Trebuia să-mi refac calculele. Nimicul îmi sufla în ceafă. Ce puteam face împotriva lui? Să scriu o carte? Absolut ridicol! Deși Ghilgameș așa a ajuns la nemurire... Nu eram eu un geniu! Câți alții n-au scris, fără să aibă fărâmbă din șansa lui Ghilgameș!... Li s-au anihilat scrierile poate chiar înainte de a li se destrăma „deșertăciunea numită trup”... Cum aș fi putut să-mi înving spaima de „Nimicul, marele”?

- Ce proiect ai în prezent?, m-a întrebat scriitorul, ca să înnoade firul discuției. La ce lucrezi acum?

- La un roman. *Somnul*...

- Sunt riscante titlurile dintr-un singur cuvânt...
Îmi pare că există cel puțin un roman cu acest titlu, editat chiar de noi. Nu-i așa, Teodoru?

Încep să adaug în gând determinante. *Somnul nimănu*... mi se părea cel mai potrivit. Îmi spusese Teodoru că visează uneori câte un vis care nu-i aparține, dar pe care nici n-ar putea să îl atribuie cuiva dintre cunoscuții săi. Mă gândeam că, dacă aș porni de la asta, aș intra dinspre subconștientul individual spre cel colectiv, în atotcuprinzătorul somn al inconștienței de a trece prin viață de parcă am fi nemuritori. Îmi vine din nou să abandonez subiectul romanului. Tema nimicului, strâns legată de moarte, îmi depășește puterile. Mi-e ciudă că, vorbind despre toate acestea, l-am făcut din nou pe Teodoru să se gândească la EA.

- Tu o iubești pe EA, mi-a atras el odată atenția. Nici nu-ți dai seama cât o iubești. Faci din EA o prezență. Îi atribui roluri, îi invoci duhul în diverse ipostaze...

- Nu pot face nicicum abstracție de EA. Are o teribilă consistență, pe care nu știu cum să mi-o explic. Dar, de la a o percepe pretutindeni ca prezență până la a o iubi...

Mă străduiesc să revin, totuși, la conversația cu scriitorul. Din politețe. Și ca să-mi mai temperez agitația cumplită stârnită de... nimic.

- Nu am stabilit încă titlul, îi răspund. *Somnul* e unul de lucru. Generic. Eu cochetez doar cu literatura...

- Ce vorbești?!... Și râde în hohote. Ai un scris format. Pe alocuri, sunt chiar invidios.

Soția lui s-a ridicat de la masă. A luat ultima mea carte și a deschis-o la întâmplare. A așezat-o, deschisă, pe piept, apăsând-o, cu ambele palme, ca pentru a o imprima acolo. Avea fața numai zâmbet.

- Știi de câte ori m-am oprit și am pus așa cartea? Mi-am amintit că și eu am trăit ceea ce descrii tu aici... Mă opream, ca să merg pe firul amintirilor mele până la capăt. Ba oftam, ba plângeam, ba mă înveseam... Și-apoi, mă întorceam să citesc urmarea, ca să văd cum ai trecut tu prin asta...

M-a mângâiat pe obraz. O atingere duioasă, aproape maternă. Manifesta față de mine o netru-

cată bunăvoință, după ce, cu puțin înainte, ne povestise despre cât de mult a iubit-o pe EA. Teodoru și-a amintit că, în urmă cu trei ani, Melany a venit la Scriitori cu un imens buchet de trandafiri, ca să o felicite pe EA, pentru premiul *Opera omnia...* S-a întunecat brusc. A deschis ochii mari, ca în fața unei vedenii. Ne-a înlemnit.

- Mie să nu-mi spună nimeni că omul nu e pulbere și cenușă! Și uitătura lui tăia în stânga și-n dreapta... Nu era prima oară când privea așa împrejur. Ca să nu mai îndrăznească nimeni să spună ceva. De fapt, cine mai avea ceva de zis? Cine mai putea mânca? Mă uitam la el, speriată. De toți ceilalți uitasem.

- Eu m-am întors acasă singur, cu cenușa EI în brațe!

Tăcerea ce umpluse încăperea devenise... asurzitoare. Numai capete plecate. Nimeni nu îndrăzne să-și ridice privirea. Într-un târziu, am văzut că umbrele noastre acoperiseră masa.

- Asta suntem! Scrum și cenușă!..., a decretat Teodoru. „Adică nimic?”... Imposibil! Cum ar putea EA să fie, chiar și în imaginația mea, o concurentă atât de redutabilă, dacă ar fi nimic?... Nu de cenușa EI mă tem, ci de faptul că, absentă fiind, invizibilă și taciturnă, ne polarizează gândurile, devine centrul oricărei discuții, intervine în viața noastră. Mă pune în inferioritate.

Teodoru s-a ridicat de la masă și a ieșit pe balcon. Se ținea cu ambele mâini de balustradă și

privea departe. Stătea drept, ca pe puntea unui vas. Eram convinsă că o căuta, dacă nu o găsisese deja. Ieșisem în urma lui, doar ca să nu trebuiască să vorbesc cu cineva despre el. Nu i-am spus o vorbă măcar. Mă ustura gâtul de vaietele înăbușite acolo. Tot capul mi-era un viespar. Aerul nu se mișca. Stagna. Asupritor, fierbinte. Indiferent. Teii de dinaintea noastră emanau un parfum incredibil de dulce, asemănător mirosului dulceag al cimitirelor...

- Nimeni n-are nicio vină, încercă el să mă împace, intuindu-mi durerea. Avem vreo putere?
Ninguna...

Capitolul al V-lea: *Edenul de lângă noi*

Dacă nu va fi destul de frumos Caraniul pentru ochii lui de Poet? I-l prezentasem lui Teodoru în ceea ce avea el mai bun, ori de câte ori venea vorba de locul copilăriei mele, încât mi-ar fi părut rău să-l dezamăgesc. Și mai mult aș fi regretat dacă nu l-ar fi văzut. Pătrunsese ca apa în pământul reavăn satul de altădată, cu toți ai lui... Absorbiți de țărână. Și Domnul Kunst, care mă striga Mirabela, fiindcă îl amuza să audă cum îl corectez, silabisindu-i, cu voce tare, numele meu; și Domnul Peter, vânzătorul de la magazin, care îi spunea Bunicii mele că pentru ea era mai ieftin orice produs, făcându-mi cu ochiul, căci mă vedea chicotind de bucurie că primim marfa la preț mai bun decât alții; și Domnul Mettler, care le adjudeca bradul de Kerwei unor tineri îndrăgostiți, fiindcă știa că aceștia urmează să se căsătorească. Numai eu mai credeam că, deoarece i-a ales comunitatea drept cea mai frumoasă pereche, le-a dăruit bradul și, dacă au câștigat bradul, e musai ca, în acel an, să meargă la biserică și să facă nuntă. Și acum mai cred că tinerii șvabi din Carani erau îmbrăcați în cele mai

frumoase costume naționale nemțești din lumea întreagă... Fetele, în rochii cu crinolină, peste care se revărsau materiale lucioase, șaluri înflorate, cu franjuri aurii; băieții, cu jobenuri, acoperite cu crenguțe înflorate, în cele mai pastelate culori, întotdeauna asortate cu rochiile partenerelor. S-au dus, perechi-perechi...

Am intrat în cimitir pe alea principală. Era ordine, toate la locul lor, ca de obicei. În plus, iarba fusese de curând tunsă, pietrele funerare luceau pe mormintele proaspăt îngrijite, împodobite cu flori.

- Nu mai e niciun neamț în sat, dar în fiecare an e așa. Toate mormintele sunt curate. Cineva se ocupă de asta. Nu știi cine. „Nevăzute mâini”...

Când eram mică, toți ai mei erau tineri și sănătoși, așa că treceam de poarta cimitirului doar într-un alai funerar. Cu pași mărunți. De mână cu Bunica. Și statuia păstorului, cu mielușelul alb de la picioare, la care mă uitam de departe, și sculpturile mai mici de pe unele morminte, dar și capela cu clopotul ei aurit, străpungând cerul cu dangăte ascuțite, mi se păreau unice în lume.

- De ce bat așa clopotele, Bunico?

- Îl anunță pe Dumnezeu că mai vine un suflet la El...

Nu înțelegeam de ce trebuia avizat Dumnezeu, din moment ce El le știe pe toate. Și nici de ce „se mută cineva la Domnul”, dacă Domnul e pretutindeni, deci și pe-aici... Multe nu înțelegeam. Dar

printre morminte. Ele ne impuneau un ritm. Se cereau văzute, remarcate. Se cereau admirate. Panselețele bordo, galbene, albe. Tufele modelate de vânt. Parfumul discret. Brazii măreți, plini de conuri. Linii drepte. Cu două seri în urmă, fusese o lună plină și atât de strălucitoare... Apoi, una ovală, înconjurată de un nimb foarte luminos. Ne-am plimbat prin oraș mai mult decât ne propusesem, nevenindu-ne să credem ce minunate pot fi pentru noi și zilele, și serile. Cu așa un soare, cu așa o lună, cu atâta lumină...

- Carina m-a rugat să-ți transmit că e foarte bine că s-a terminat divorțul. Acum nu mai există niciun echivoc, a mai spus. Inteligentă cum e, foarte legată de amintirea EI, și de mine, are o înțelegere exactă a situației. Mă încurajează...

- Eu n-aș fi suportat pe nimeni în locul Mamei mele. Mai ales dacă ar fi murit... Cred că te iubește foarte mult Carina, altfel nu-i pot interpreta încurajarea.

- E fiica mea, cum să nu mă iubească?!... A citit tot ce putea despre tine, te apreciază, aprobă tot...

Simpatia Carinei îmi depășea orice așteptare. Mi se părea de o rară noblețe solidaritatea ei. Mai ales că îmi închipuiam cum își înghite lacrimile, pentru a spune, de fiecare dată, ceea ce se cuvine. Ca să nu-l supere pe Teodoru, ca să-i arate astfel cât ține la el, cât de mult îi vrea binele. I-am mulțumit la telefon pentru atitudinea ei. S-a grăbit să treacă

peste asta, dându-mi de înțeles că este absolut firesc să agreeze relația noastră, din moment ce Mama ei nu mai este, iar eu mă potrivesc, atât de bine, cu Teodoru.

Inima îmi bătea din ce în ce mai tare, pe măsură ce mă apropiam, la brațul lui, de mormântul alor mei...

- Cimitirul vostru inspiră... E ca la americani. Un parc cu pietre funerare. Foarte îngrijit. Și nu de ieri, alaltăieri. Are arbori bătrâni...

- Să vezi coroanele copacilor care-l înconjoară vara, ferindu-l parcă de restul lumii. La noi nu se bocesc morții, se respectă.

- Nu e normal ca, de cei adormiți, să ne lege un fel de disperare continuă și o durere fără leac. Noi avem o nădejde... Deznădejdea e un mare păcat. Fiindcă arată puținătatea credinței.

- Am senzația că toți cei de sub pietre și flori sunt bine, fiindcă li se acordă atenția cuvenită. Nu sunt uitați într-un cimitir de la marginea satului...

Când am ajuns, Teodoru și-a făcut cruce în fața mormântului. Am spus împreună o rugăciune, apoi am înfipt în pământul ud, în interiorul coronițelor, buchetele de narcise galbene. M-am concentrat pe aprinderea lumânărilor. I-am întins și lui o candelă.

- Am adus-o pentru EA! Aprinde-o tu!

- Hai să o aprindem amândoi! O țin eu și o aprinzi tu.

Îmi tremurau degetele. Vântul slab, dar tăios, îmi stingea chibriturile. Imediat ce am reușit să

aprinde fitilul, flacăra s-a stins. Mă stânjenea neîndemânarea mea. M-am și ars la un deget. O arsură cu fosfor, care a persistat câteva săptămâni. Teodoru m-a dat la o parte și a așezat lumânarea, reaprinsă de el, la adăpost, în spatele crucii. În scurtă vreme, ardeau acolo, înșiruite, și toate celelalte. Mi-am trecut mâna peste pâlpâirile lor blânde, ca și cum le-aș fi mângâiat sufletele celor plecați dintre noi.

- Bunicul tău seamănă cu tata, observă Teodoru, privind stăruitor fotografiile de pe cruce. Bărbat de onoare, vertical...

- La 90 de ani, se plimba cu bastonul pe braț. Îl purta ca semn de distincție. Nu-l pune deloc în pământ. Avea încă spatele drept...

- Parcă am fi fost crescuți de aceiași oameni... De ce nu ați notat și anul morții Bunicului tău?

- Crucea a fost făcută în anul în care a murit Bunica. Puțin după aceea, a trecut la cele veșnice și pietrarul. Așa că Bunicul meu a rămas nemuritor... Ca și Emilia, sora mamei, fostă profesoară de română în Carani. O femeie frumoasă și elegantă, precum vezi.

- Foarte frumoasă!...

- Purta pantofi cu tocuri și își lucra hainele numai la salonul de modă al doamnei Schlesinger, din Iosefin...

- Exact ca EA! Tot la Doamna Schlesinger. Îi stăteau extraordinar de bine acele costume, croite anume pentru EA, în anii când îi făceam curte...

- Abia așteptam să plece Emilia la oraș! Alergam în camera ei, deschideam dulapurile și începeam... parada modei. Cu fustele mini, care îmi ajungeau mult peste genunchi, cu taiorașele cu gulere bogate, de toate culorile, în care îmi înfundam năsucul, trăgând apoi cu ochiul la oglindă, ca să mă admir, peste umăr. A, și, neapărat, tropăiam prin casă încălțată în pantofii ei cu tocuri...

- Dar, ia spune-mi, cum a fost la Oradea, când ți-a cumpărat Emilia pantofiori?

- Nici nu mai știu dacă mi-a luat sau nu pantofi, până la urmă... Aveam nouă ani. A intrat cu mine într-un magazin cu produse pentru copii. A cerut o pereche de pantofi. M-a pus să-i încerc. Îmi erau mici. S-a întors pentru un număr mai mare. Nu mă încăpeau nici aceia. Apoi, știu că a cerut numărul 39. Și vânzătoarea s-a răstit la ea: „Arătați-mi mie un copil cu numărul 39 la picior!” „Uitați-vă la fetița aceea de pe banchetă, cu pantofii scorojiți!” Mi-a fost o rușine...

*

În zare, se deslușea un grup de oameni în vârstă. Înaintau cu greutate pe alea cimentată, sprijinindu-se în bastoane, dar și unii de brațul altora.

- Vine preotul bătrân din Carani, îi șoptesc lui Teodoru. Acum câteva zile i-a murit soția, tanti Daria. Când s-au căsătorit, el era văduv. Ea avea

vreo 40 de ani. Era cu douăzeci de ani mai tânără. El, bătrân și bolnav, încă de atunci. Lumea o căina. A luat un bărbat cu copii mari, cu nepoți, deși nu mai fusese măritată... Nimeni nu se gândea că se va prăpădi ea înainte. Trebuie să mă duc să-i transmit condoleanțe...

- Sigur, așa e normal... Dumnezeu să o ierte și pe el să-l întărească!

- Părintele acesta i-a înmormântat pe toți ai mei. Abia mergea, dar, la fiecare răscruce, se oprea, se întorcea spre noi și, cu atâta omenie, spunea: „Dumnezeu s-o ierte!”, „Dumnezeu să-l ierte!”...

- Ia-ți inima în dinți și du-te la el! Te-aștept aici, nu te grăbi!

M-am apropiat de Părintele Viorel, venit să se reculegă la locul de veci al mult mai tinerei sale foste soții. Era trist, toropit de soare, dar împăcat. „Așa a vrut Dumnezeu! Când ne cheamă, toți ne ducem... Acesta-i mersul”. „Și rostul...”, am completat, pentru a-l alina. Mormântul lor era acoperit de coroane proaspete, în stânga și în dreapta crucii erau vase pline cu flori. Am strecurat și eu un buchețel de narcise. Lângă mine, Ioana Romașcanu aranja o lumânare...

- Nu ți-a spus nimic Daria?, o întrebă preotul, aparent interesat de răspuns. Nu ți-a transmis niciun mesaj pentru mine?

- Nu, Părinte! Eu vin aici în fiecare zi. Și lumânările ard toate. Ce lumânări bune! Țin 48 de ore... Acu' mă duc să mai iau zece...

Părintele se întoarce spre mine:

- Ce bine era pe vremea când veneau părinții tăi cu copiii voștri la Carani! Câtă veselie era în curțile noastre alăturate! Și acuma, câtă mușenie...

- Dragii noștri s-au mutat aici, Părinte! Sunt tot vecini, am încercat iar să-l mângâi, cu vorbe pe care mă forțam să le rostesc, fiindcă nu credeam în ele.

- Vecini sunt în ceruri, nu aici!..., mă corectă preotul bătrân. Daria nu a putut muri până nu le-a făcut cruce de granit fraților ei...

Îi cunoșteam prea bine pe frații lui tanti Dărica: nenea Stăcică, tanti Irinuța, vecinii noștri de casă. Crescusem spunându-le „Sărut mâna!”, de câteva ori pe zi.

- Luni a fost gata crucea și, în noaptea de luni spre marți, a murit Daria. O să-i fac și ei cruce de granit..., roști, brusc luminat, ca și cum i-ar fi venit chiar atunci salvatoarea idee de a-i dărui fostei soții ceva ce i-ar face mare plăcere.

- Lasă, Părinte, nu mai arunca banii pe granit, e mai frumoasă crucea asta de marmură, interveni Ioana, cu autoritate. Nu am dreptate?!

Am ridicat din umeri, stingherită. Chiar nu mă puteam pronunța, nu puteam compara granitul cu marmura... în acest context.

- N-a spus nimic Daria?, stăruie preotul bătrân, cu stranie nădejde.

- Nu, Părinte, nu...

Mi-am luat rămas bun de la ei și am revenit la Teodoru. Mă așteptam să-l găesc potopit de amintiri, cu EA absorbindu-i, în voie, toate gândurile. Însă el îmi urmărea pașii și îmi zâmbea, înduioșat, pe măsură ce mă apropiam. M-a cuprins cu un braț și m-a strâns la piept, ca pe un copil.

- Cum a fost?...

- Preotul nostru este convins că aici, ca și acolo, e doar voia Domnului. Are un soi de seninătate în durere.

- Da, așa da, cu seninătate în durere se întâmpină moartea. Ca în *1 Tesaloniceni 4*.

- Din când în când, o întreba pe doamna care îngrijea mormântul: „N-a spus nimic Daria? Nu mi-a transmis nimic?”

- Pe vremea aceea..., a mutării EI la Domnul, tu nu citisei *Psalmul 22*, nici *1 Tesaloniceni 4*...

- Nu citisem decât sporadic *Biblia*, în căutarea unor simboluri...

- Acum știi. După ce ai citit, la sursă, cuvintele dictate de Duhul, ești altcineva, un om nou.

- Sunt mai liniștită! Însă nu am seninătatea voastră. Sunt încă foarte departe...

- Începi să o ai. Te rog să alungi orice gând întunecat, orice emoție negativă, în general, nu acum. Adică nu doar acum...

- Încerc. Nu prea pot să fac abstracție de ce văd în jur.

- Asta va veni de la sine, atunci când vei fluidiza relația cu iluzia, cu Maya...

*

Nu puteam să nu-i arăt lui Teodoru și casa în care am crescut. La cimitir, lucrurile se aranjaseră foarte bine. Am avut noroc de o zi frumoasă, de cer senin, de lumină caldă. Nici măcar vântul n-a bătut ca în alte dați. Îl anunțasem pe Adrian, chiriașul nostru, că îl voi deranja pe la prânz și că voi veni însoțită, însă nu-i devoalasem identitatea musafirului meu, ca să nu-l intimidez, să nu-l fac să se pregătească în mod special. Caraniul era temelia mea. Și, multă vreme, am crezut că mi-era de-ajuns să revin în acest loc, pentru a rezista la greu, pentru a redobândi putere, ca să pot merge mai departe. Bunicii mi-au dat modelul lor. Nu mi-a fost suficient. Voiam să știu, să realizez mai mult decât ei. Nu în plan material. Voiam să îmi bucur sufletul mai mult. În așteptarea nepoților..., mai puteam face pentru sufletul meu ceva. Ce mult se schimbă mentalitatea unei femei! Bunica exista numai pentru noi... Mama există numai pentru noi. Eu m-am gândit și la mine. La început, timidă. Apoi, tot mai îndrăzneată. Hotărâtă să fac tot ce pot pentru fericirea mea.

Lumea copilăriei, a adolescenței, a tinereții se sfârșise. Nu mă mai puteam sprijini pe umbre. Aveam nevoie de o prezență concretă în viața mea,

care o luase pe o pantă descendentă cu îngrijorătoare viteză. Teodoru îmi putea umple sufletul. Cu poezie. Cu învățătură. Cu dragoste. În chip cu totul miraculos. Tocmai pentru ca eu să pricep că e mâna lui Dumnezeu în salvarea mea.

- Dumnezeu ne salvează! Repetă-ți: „Am încredere în Dumnezeu. Nu mă tem de nimic”.

- Ceva asemănător zicea și Uica Vasile... Poate cita dintr-un psalm, dar eu credeam că sunt cuvintele lui...

- Oamenii duhovnicești citează mereu din *Scripturi*, fiindcă după ele se conduc în viață. De aceea sunt de nebiruit.

Se opri și, de undeva, de sus, mă privi sfredelitor în ochi:

- Să nu te mai temi!

*

Repornirăm, la braț, prin centrul satului. I-am arătat geamurile sparte ale grădiniței mele, lângă care se înșirau alte trei geamuri, la fel de prăpădite, cele sub care mă furișam, în pauze, ca să-l ascult pe Bunicu vorbind și cântând cu elevii săi, despre Domnul Tudor, despre Ștefan, Ștefan, Domn cel Mare... Teodoru reveni zâmbind la tema discuției noastre:

- Prudență, da. E bine să ai. E o virtute. Nu teamă fără motiv, nu teamă în sine. Teamă - doar de El Shaddai. „Frica de Dumnezeu este începutul înțelepciunii”! E scris în *Pilde*.

- Am un fel de nerăbdare..., i-am reamintit. Neastâmpărul meu se intensifica, pe măsură ce realizam că Dumnezeu ne făcea să înaintăm pe o cale numai de El știută.

- Nerăbdare, da. Asta arată energia spiritului și a afectului.

Începusem să citesc *Scripturile*. Anevoios. După câteva pagini, oboseam. Puneam *Biblia* deoparte. Înciudată. Și lipsa de timp mă abătea adeseori de la lectură. Începusem să mă simt vinovată. „Dar de ce? Doar nu Dumnezeu a scris *Biblia...*”, a comentat o colegă și m-am mirat de ignoranța ei. „Cine i-a inspirat pe cei ce au scris-o? Dumnezeu lucrează prin oameni, pentru oameni”. I-am povestit cum, în 2001, eu și fostul meu soț mergeam spre Pitești, ca să ne luăm copiii acasă de la rude. Eram în partea de jos a celei mai lungi și mai abrupte pante de pe Dealul Negru. Din direcția opusă, un tir antrenat în depășire, cu mare viteză, pierduse controlul și venea ca un bolid spre noi. I-am strigat, cu o voce care nu era a mea, lui Elemer să frâneze, să bage în marșarier, să dea în spate. A executat, ca un robot, aceste manevre tocmai el, care nu asculta niciodată de mine. La jumătate de metru în fața noastră, tirul a ieșit de pe șosea și s-a răsturnat în șanț. Poliția era mirată de semnele, imprimare pe șosea, ale manevrelor făcute de fostul meu soț pentru a evita accidentul. La fel și el. Eu nu conduceam, nu cunoșteam nici măcar cuvântul *marșarier*, îmi

pierdeam repede cumpătul. În mod normal, aş fi ţipat, până ne-ar fi izbit tirul. O zi întreagă n-am ieşit din şoc. Când i-am dat acest exemplu, colega mea a răspuns, fără nicio mirare: „Tu întotdeauna găseşti soluţii, ai găsit şi atunci”.

Or, în situaţia de acum, nu mai era deloc aşa. Dimpotrivă: de soluţii duceam lipsă. Ştiam că nu puteam continua convieţuirea de formă într-o căsnicie destrămată, dar nu vedeam nicio ieşire. Mă apăsa, mă speria, mă dispera faptul că toate planurile mele erau irealizabile. Eu nu eram cu adevărat liberă, deşi mă despărţisem de trei ani de Elemer şi de un an ne aflam în divorţ. Nu puteam să mă separ efectiv de el, nu-l puteam evacua decât printr-un alt proces, la şase luni după pronunţarea sentinţei definitive, deci în următorii ani. Fiul meu cel mare se căsătorise şi locuia în apartamentul moştenit de tatăl său de la părinţi. Iar, de voie, de nevoie, fostul meu soţ, Elemer, rămăsese în aceeaşi locuinţă cu mine. Nu ne vorbeam, nici nu ne salutăm de o bună vreme, dar eram silită să îl văd în fiecare zi şi să trec cu groază prin dreptul camerei lui. Nu eram deloc în siguranţă, cum s-a şi dovedit mai târziu. Timorarea, tracasarea mă oboseau cumplit. Tremuram întruna, îngrijorată pentru toţi ai mei. *Biblia* nu-mi aducea împăcarea scontată. Fie nu-mi făceam timp să o citesc, fie nu mă puteam concentra, fie mi se părea prea încifrată pentru a înţelege că e vorba acolo şi despre ceva ce

m-ar putea ajuta. Îmi cădea greu faptul că nu găseam nicăieri ce căutam. Mama mă suna să-mi spună că nu mai rezistă, că trebuie să fac ceva, fiindcă altfel clachează. Copiii mă anunțau că, dacă nu găsesc vreo modalitate să îl evacuez pe tatăl lor până în vară, ei nu mă mai sprijină, mă acuzau că îi țin într-o stare de provizorat, de incertitudine, care-i înnebunește. Chiar și Teodoru insinua că așa nu se poate trăi, că ar trebui să restabilesc ordinea în familie, cu orice preț. Mă sfătuia să dau înapoi, să mă împac cu Elemer, dacă altfel nu pot ieși din acest conflict, care amenința să ne distrugă. Eram sub o presiune cumplită... Tocmai avusesem o înfățișare, la care se amânase procesul cu patru luni. Avocata ridica din umeri, îmi spunea că, deși e nejustificată și exagerată amânarea, e perfect legal să se procedeze astfel, nu aveam ce să contest, nu puteam cere revizuirea deciziei judecătorei. Mă rugam mereu, dar mă și întrebam dacă nu cumva mă amăgeam stând și așteptând semnele bunăvoinței Lui. Într-o după-amiază caniculară, am intrat în Catedrală. M-am așezat pe un scaun și-am început să plâng. Simțeam cum dau drumul unor dureri ferecate ani în șir în sufletul meu, ca într-un cufăr masiv. „Nu am nicio soluție, Doamne! Nu găsesc nicio ieșire...!”, mă tânguiam, rugându-mă fără încetare, fără să mă mișc din loc sau să mă opresc din plâns. Altceva nici n-aș fi avut putere să fac. N-am scris un pomelnic, n-am aprins nicio

lumânare. Hohoteam. Am rămas în același loc ore în șir, până mi-au secat lacrimile. Abia m-am ridicat. Eram înțepenită, când administratorul m-a rugat să plec, fiindcă se închidea Catedrala.

După trei zile, a trebuit să merg la o înmormântare. Era foarte cald, în cimitir se adunase lume multă. Agitație, plâns, străngeri în brațe. Eram singură, ca întotdeauna. Mă coceam în hainele negre. Mă dureau și capul, și inima. La întoarcere, am luat un taxi. Acasă, Mama era foarte agitată. Îmi reclama faptul că, după ce fusese la plimbare în oraș, fostul meu soț plecase iar, de data aceasta cu bicicleta, probabil la pădure. I-am propus să ne bucurăm de orele acelea când eram singure și nimic nu ne tulbura. Pe la 18, a observat că nu mai are decât o tabletă de propranolol și m-a rugat să merg să-i cumpăr o cutie. Era sâmbătă seara. Cu picioarele umflate, m-am târât spre farmacie. Nu înțelegeam de ce toate farmaciile din cartier sunt închise, fiindcă, până atunci, erau câteva cu program prelungit și sâmbăta. Nu era zi de sărbătoare și, totuși, niciuna nu era deschisă. M-am dus spre bulevard, unde știam că e o farmacie non-stop, la care nu fusesem niciodată. Nu puteam să o las pe Mama fără medicamente. De la o oarecare distanță, am văzut mașina Poliției oprită pe trecerea de pietoni. Pe aceeași zebră unde un medic foarte cunoscut fusese accidentat mortal cu câțiva ani în urmă. Un fior m-a străbătut din creștet până în tălpi. Dacă e

vorba de un accident? Nu m-am putut uita. Am văzut, fără să vreau, sticlă mărunțită la picioarele unui polițist, care ridica de pe rondoul de flori o bicicletă. Un alt fior m-a curentat. Dacă bicicleta era a fostului meu soț? Am intrat în farmacie. Ambulanța a pornit sirena. Am primit imediat propranololul, cu urări de sănătate, dar nu puteam ieși, de speriată ce eram, din farmacie. Așteptam să se risipească lumea. M-a sunat Mama. De ce oare, dacă tocmai plecasem? Am răspuns imediat.

- Unde ești?

- Cum unde sunt? Nu m-ai trimis tu după propranolol?

- Elemer a avut un accident! A sunat un polițist să spună că nu are actele de identitate la el. Trebuie să mergi să i le duci la Urgențe...

Am simțit că nu voi scăpa niciodată de omul acesta. Că, dacă va rămâne, Doamne ferește!, infirm, va trebui să îl îngrijesc toată viața. Nu ar fi nici moral, nici legal, probabil, să mă despart de un neputincios. Mă gândeam chiar că el provocase accidentul, cu acest gând diabolic. Îl și vedeam râzându-mi în față. În drumul spre casă, mi-a atras atenția un polițist, care se căznea să le convingă pe fetele de la o patiserie să țină bicicleta acolo, până vine cineva după ea. Nu voiau să accepte. Dacă va fi furată? Nu am avut tăria să le propun să mi-o dea mie, să mă legitimez ca soție a posesorului. Am trecut pe lângă ei. L-am sunat pe fiul meu cel mare,

ca să-i spun ce se întâmplase și că urma să merg la spital, cu actele, pentru legitimarea tatălui său.

- Nu ai ce căuta la spital! Tu ești în divorț! Când o să-ți intre în minte că nu mai ai nicio obligație față de el? Mergem noi...

A venit, însoțit de nora mea, în fața blocului, cu un taxi. Pentru prima oară în viață, scăpam de imaginile disforice ale spitalului. Niciodată până atunci nu se oferise cineva să meargă în locul meu într-o situație comparabilă. Nicio rudă, niciun prieten, niciun coleg. A trebuit să fiu singură lângă tata, când a murit. Să dau declarații televiziunii locale, chiar lângă balta de sânge, rămasă în urma unei studente ce s-a sinucis, aruncându-se de la etajul III al UVT-ului. Dar, între timp, crescuseră copiii. Fiul meu cel mare și soția lui mă protejau. Se duseseră în locul meu la Urgențe. Celălalt fiu era în străinătate, la studii. M-a asigurat că e alături de mine, orice ar fi. Respiram un alt aer. Aveam dovada de netăgăduit că nu mai sunt singură. Peste vreo două ore, mă sună Emanuel.

- Mamă, suntem la Poliție. A trebuit să venim și aici cu actele. Încă nu s-a făcut nicio anchetă, dar ofițerul crede că tata e vinovat, fiindcă era pe bicicletă pe trecerea de pietoni.

Mi s-au tăiat picioarele. Am înțeles că va trebui, ca de atâtea alte ori, să plătesc, în locul lui, daunele, amenzile. Revedeam sticla spartă, mărunțită. Elemer nu mai lucra de cinci ani și toate datoriile la

stat eram obligată să i le achit, dintr-o așa-zisă solidaritate familială. Mi-am amintit subit că nu mai era de mult nici asigurat medical. Toate legăturile mele cu el se redusese la această păguboasă și insuportabilă „solidaritate familială”. Îmi țineam capul cu mâinile, ca să nu se spargă.

– Am decis, a continuat Emanuel, să ne mutăm la tine, acum, cât e în spital.

– Dar cât stă în spital?

– Cel puțin trei zile, necesită o intervenție chirurgicală minoră. Ne ajung trei zile să ne aducem toate lucrurile la tine, iar pe el să îl mutăm în locul nostru.

Ceea ce oamenii legii amânau *sine die*, a împlinit Dumnezeu repede și tranșant. Nimeni n-a avut de suferit. Fiecare a primit ce merita. S-a limpezit situația, s-a netezit calea pentru mine. Următorii pași i-am făcut singură. Motivată de sentința definitivă de divorț. De vârsta mea. De sprijinul necondiționat al familiei mele. De brațul protector al lui Teodoru. De convingerea că Dumnezeu mi-a dat un semn clar că exist pentru El și că merit ajutorul Lui. Cel Drept mă eliberase. Nu puteam să nu-I mulțumesc pentru libertate. Nu pot să nu-I mulțumesc pentru întorsătura bună pe care au luat-o lucrurile. Numai din grație divină se puteau aranja astfel.

Lecturile biblice deveniseră o obligație morală după acest șir de evenimente. Teodoru aprecia noul

meu interes pentru *Biblie*, considerând că, dacă nu cunoști *Sfintele Scripturi*, nu ai cum să pricepi ceva din viață.

*

Nu am făcut drumul la Carani cu gândul de a-l impresiona în vreun fel pe Teodoru, ci pentru că simțeam că nu mai pot face nimic fără el, că îl vreau mereu și pretutindeni alături de mine. Ne sprijineam unul pe celălalt dintr-o necesitate vitală, dar și în cel mai agreabil mod cu putință. Călcam pe dalele, de puțină vreme montate pe aleile din satul meu, ca niște personaje dintr-o poveste fantastică. Feerică. În miezul zilei.

- Cum te simți plimbându-te cu mine prin Carani?

- Liberă... Onorată... E foarte plăcut. Cred că Emilia ar fi foarte mândră de mine, dacă m-ar vedea pe aici, la brațul unui scriitor atât de mare. Ai fi cel mai de valoare musafir al ei!

Teodoru se opri în loc. Pufni în răs.

- Ai cel mai curat suflet din lume! Auzi ce-i trece ei prin minte!... Râdea în hohote, foarte bine dispus, mirându-se de naivitatea mea. Adică, ar fi Emilia mândră să te vadă cu „analfabeta sapă” în spate și pe mine, cocoșat de gentoiul tău?... Cred că are 10 kg!...

- Nu e chiar analfabetă sapa mea..., i-am replicat, ușor jenată de situația descrisă, care îl făcuse să

râdă cu poftă. Mi-am amintit de Domnul Braun, învățătorul german din Carani, care se amuza de felul în care spuneam, înghiontită de Emilia să vorbesc nemțește: „Ich bin dich”. Până când a murit, în 1995, de câte ori ne întâlneam, îmi relata felul cum rosteam eu, încruntată, rușinată, îmbufnată, ridicând spre el ochi de copil necăjit: „Ich bin dich”...

Trecând prin fața geamurilor sparte ale ruinei fostei „Kindergarten”, în care o salutam pe Doamna Melch cu „Guten tag, Genosse Lehrerin”, Teodoru începu să-mi vorbească în mare taină:

- Acum, că numele tău a rămas același, ne putem căsători fără să știe nimeni.

Glumea? Vorbea serios? Îl distra oare acest subiect? Nu-mi dădeam seama din ton, din expresia feței... Ori de câte ori dorea, devenea impenetrabil, ca atunci.

- Ne putem căsători oriunde, la Lugoj, în Hațeg, la Târgu-Jiu, la București, într-o comună. La un consulat sau la o ambasadă a României... Ar fi foarte romantic!

- Nu te credeam atât de romantic!... Dar nu mă mir că ești, după ce ieri mi-ai spus că mă iubești... la coadă la autoservire, printre studenți! Nu-mi venea să cred!...

- Îți spun ori de câte ori nu pot să nu-ți spun.

La nenumăratele lui dovezi de dragoste, se adăuga și această nouă pornire de a-mi oferi o cununie romantică...

Avântată, am deschis, totuși, cu o strângere de inimă, poarta casei de la Carani. Adrian era în fața treptelor. Abia se întorsese de la Timișoara, unde își condusesse precedenții oaspeți. Am intrat direct în grădină. Chiriașul nostru ne-a pus în gardă că grindina, care, vara trecută, a bătut de două ori, devastator, a distrus tot. N-a prea avut fructe din cauza asta. Cele rămase pe crengi după prăpăd cădeau înainte de a se coace. Și totuși, tăiase din nou pomii, via. Nu-l lăsa inima să vadă grădina neîngrijită. Ne-a servit cu mere cumpărate de la supermarket. Am mușcat dintr-unul și i l-am întins lui Teodoru, îndemnându-l să guste și el.

- Și iată cum se repetă istoria!, comentă Adrian, cu aluzie la fructul din pomul oprit.

- O secundă nu m-am gândit la scena biblică! m-am apărat, roșind...

- Nu te-ai gândit, fiindcă ești mică...!, mă scuză Teodoru, sărutându-mi, în joacă, fruntea, așa cum se sărută copiii.

- Lasă, nimic nu e nou sub soare. Toate se repetă, mă consolă, amuzat la culme și de această întâmplare. Apoi, mușcă din măr cu multă poftă și satisfacție:

- Ia și tu, să vezi ce dulce e! Fără nicio sfială!...

Ne-am îndepărtat de Adrian. Teodoru a analizat cele întâmplare:

- A fost o scenă simbolică, dintr-un alt eden... În care tu erai o fetiță, alergai pe aici cu pași iuți,

intrai în vie, culegeai boabe de struguri din partea de jos a butucilor...

- Știi ce buni erau?... Toate roadele acestei grădini sunt dulci. Pământul e roditor, dă o aromă aparte legumelor, zarzavaturilor, fructelor. Când pleca în grădină, cu sapa, cu grebla sau cu hârlețul pe umăr, Bunicu spunea: „Dumnezeu îți dă, dar nu-ți bagă în traistă...!” Adică... mai trebuie să faci și tu ceva. Să lucrezi zi-lumină. Și noaptea să te odihnești, ca să ai spor a doua zi...

- Foarte înțelept Bunicul tău! Sigur că toate sunt de la Dumnezeu. Și că întotdeauna se face voia Lui. Dar mai avem și noi minte. Așa era și tata...

- Vino să-ți arăt livada mea cu vișini! Nu e chiar cât Rusia lui Cehov, dar ce minunat e când sunt pomii înfloriți! Și când se coc vișinele...

- Câte ore de neuitat am petrecut eu cu tata la masa de sub vișini...!

- Acolo te-a făcut să vezi ce e uitarea...

- Da, privind în lungul livezii, a spus dintr-odată, surprins el însuși de acest gând: „Tata, ca și cum n-ar fi fost niciodată!...”

Năvăleau amintirile... Îmi revedeam degetele roșii, de pe care se scurgea, pe genunchi, pe rochița albă pătată, zeamă de vișine înțepate cu câte-o scobitoare, pentru a le scoate sâmburii... la umbra fântânii din curte. Era fântâna a cărei roată îmi căzuse, la cinci ani, pe piciorul stâng. Am scris despre asta în *Punctul interior*. „Exact așa a fost!”, a exclamat fratele meu, când a citit. Niciodată în

literatură nu e exact ca-n viață, dar câtă viață e-n literatură!...

- La vară, mergem să vezi și tu casa mea dintre vișini. Până atunci, vom reveni de nenumărate ori la Carani...

Pe drumul spre Timișoara, m-am cuibărit la pieptul lui. Am adormit imediat, ca un prunc ce se știe iubit și ocrotit. M-a trezit semnalul telefonului. Primisem un sms de la Poet. I-am căutat privirea, înainte de a-l citi, ca să mă conving că nu e o glumă. Mi-a transmis, cu ochii, un mesaj identic cu acela pe care îl parcurgeam:

Acum, avem aceeași căsuță de la țară, o sinteză subtilă a celor două de dinainte, o sinteză afectivă, construită din amintiri, în mare parte. Sau din revelațiile prezentului și din speranțele și proiectele viitorului. Am descoperit că ne iubim încă de atunci, de la începuturile vieții noastre.

- Declarația asta nu ar afecta-o pe EA?

- Nu. Nu există diferențe esențiale între voi două. Sunteți avatarele aceleiași Doamne...

- A fost bine că am ajuns la Carani, nu-i așa?

- Decisiv! Ai realizat când ne-am întâlnit, în subconștient, prima oară... Atunci, demult, când ne creșteau aceiași oameni... în aceeași căsuță de la țară.

Capitolul al VI-lea: *Raza de soare*

Niciodată nu mi-au plăcut persoanele cu care am fost asemănată fizic. Mereu mi s-a părut că sunt mai frumoasă, mai fină, mai profundă decât ele. Și nici animalele cu care am fost asociată nu erau dintre preferatele mele. Din prima clipă, Teodoru mi-a spus *Șoricel*. Nu putea găsi un nume de alint mai dezagreabil pentru mine. Am repulsie pentru tot neamul șoricesc. Ori de câte ori văd un exemplar, mă scutur, de greață, din creștet până-n călcâie. Tata a crezut că-mi făcea o surpriză, când m-a dus de mână, în grădină, ca să-mi arate, într-o grămadă de porumb, o familie de șoareci. Erau minusculi, rozalii, și se-nvârteau în cuib, viermuind, colcăind... N-am văzut ceva mai dezgustător. Sau poate că da. Mi-amintesc, tot din copilărie, că nenea Kraus avea o capcană de șoareci ca o colivie. Când se umplea, o scotea în curte. Le dădea drumul locatarilor pe o portiță, unul câte unul. Cum ieșea un șoricel, cum îl strivea cu piciorul. Îl făcea cremă sub șlapul lui de casă. Și, mai ales, sub ochii mei îngroziți. De aceea, în seara când Teodoru mi-a povestit cum a găsit, înțepată și

roasă, o cutie de medicamente în dulapul din hol, am recunoscut imediat autorul. Nu m-am mirat când mi-a relatat apoi cum se plimba Domnia Sa, calm, tacticos, dintr-o parte în alta a camerei, pe sub calorifer. Nu s-a mulțumit, deci, să treacă pe acolo, în vizită. S-a și întors, luându-și avânt din miezul ființei, chițcăind, cu umbră cu tot. Ca la el acasă. Se ghiftuiește în bibliotecă și iese la plimbare de colo-colo, cu tălpile goale, târându-și greu burtica pe margini de podele, pe sub ferestre, ca pe Corso.

- Tu ești un Șoricel mai mic decât cel pe care l-am văzut aseară. Poate că a venit ca să se joace cu tine.

- Să se joace cu mine?!... Să mă pună pe fugă, probabil!...

- Fără glumă acum, redeveni serios Teodoru. Cum fac să scap de el? Carina a spus să cumpăr o capcană...

- Să-l omori??? Aș zice că ar fi mai bine să-l strunești cu mătușica până la ușă, iar apoi... să-l alungi pe scări.

- Bună idee! Dar cine-o aplică?...

- O pisică!

- Va trebui să căutăm o pisicuță. Măcar să sperie șoarecii, că invazia asta...

- Au dat iama șoarecii în biblioteca ta?! O fi doar un șoarece de bibliotecă!... Dar pisicuța nu e o soluție pentru tine... Te cunosc. Trebuie să-i faci

vaccinuri, deparazitare, castrare, să îi cumperi nisip, să o cureți...

- Le fac pe toate, o îngrijesc cum trebuie, dacă știi că alungă șoarecii...

- La Carani aveam vreo 5-6 pisici. Tot atâtea aveau și vecinii. Și șoarecii... la brânză! Își făceau de cap. Pisicile nici nu se uitau la ei... La noi, da. Nu puteam săpa, că ni se împleticeau printre picioare, nu puteam face plajă, că se urcau pe noi în șezlonguri. Când plecam în sat, ne conduceau la poartă, se uitau după noi de pe gard și rămâneau, cocoțate, să ne aștepte, picotind sub soare, întinzându-se leneșe pe parii verzi, de amorul... artei. Șoarecii, pe dedesubt, pe lângă gard, țuști în casă, prin găuri, prin crăpătura ușii...

- Glumești! La noi, toate pisicile prindeau șoareci. Aș vrea să iau una mică de tot, ca s-o deprind numai în casă. Mergem acum la cabinetul veterinar de lângă Profi, să ne interesăm?

- Putem merge și la Barul *La Pisici*, când ies eu de la ore... Am aflat că acolo sunt pisici, lăsate în grija patronilor. Îți poți alege oricând una. Nu îmi fac iluzii că o pisică ar rezolva problema șoarecilor, dar precis ai iubi-o. E imposibil să nu iubești un animal atât de drăguț...

- De iubit ca de iubit, am eu pe cine iubi, nu aș lua-o ca s-o iubesc, ci ca să mă scape de șoareci. Nu sunt chiar atât de sentimental...

La cabinet ne-a întâmpinat un medic tânăr, proptit de un dulap cu medicamente. Când a aflat

ce ne dorim, ne-a condus într-un salon, unde aveau pacienții mai grav bolnavi, în tratament. Asistenta lui mi-a arătat o pisică, adusă la ei de câteva zile, din Complexul studentesc. Ieșise dintr-o stare critică. Tocmai i se scosese o perfuzie. Lăbuța aceea chinuită, tunsă, înțepată, slăbită, mi-a pus-o pe mână, plină de speranță, biata pisicuță de culoarea cafelei cu lapte... Îl aud pe Teodoru, din celălalt capăt al salonului:

- Nu vreau o pisică bolnavă. Eu sunt un tip imaginativ, îmi face rău să iau un animal care se chinuie din cauza problemelor de sănătate...

- Nu va avea probleme. O tratăm, insistă medicul. V-am da-o peste o săptămână sau mai mult chiar... Când și-ar reveni complet.

L-am chemat pe Teodoru lângă mine. Nu putea să lase acolo așa o comoară.

- Vino să vezi cât e de frumoasă!

S-a apropiat sfios. Ochii îi râdeau, văzând cum se lăsa mângâiată mica făptură, deși sleită de boală și durere, simțindu-se în siguranță în brațele mele. Ne-am decis, dintr-o privire, să o adoptăm împreună. Am lăsat datele de contact și, din acea clipă, am început să ne obișnuim cu gândul că avem o pisicuță.

- De n-ar fi bolnavă! Sper să nu fie ceva cronicizat. De ce o țin așa de mult? De ce a făcut perfuzie?

- Ca să o pună pe picioare. Era nemâncată, deshidratată. Și răcită, pe vremea asta. Ți-au spus

că a fost adusă de pe stradă... Nu putea fi altfel hrănită.

- ÎNSEAMNĂ CĂ A FOST FOARTE BOLNAVĂ.

- Mai mult ca sigur. Dar e bine acum. Și o vor ține o săptămână, ca să îi facă și vaccinurile...

- Nu ne-am grăbit cumva acceptând ce ne oferă ei, așa, la repezeală, ca să scape de grijă?

- Nu au făcut asta ca să scape de grijă...

- Trebuiau să-i găsească un stăpân.

- Nu neapărat pe noi!

- Nu neapărat, dar ne-am nimerit noi...

- Nu cunoști tu lucrarea Domnului?!... Au și spus că, dacă nu ne convine, putem să o aducem înapoi...

- Au spus așa?!...

- Da, sigur că da. Nu ne obligă nimeni la nimic. Ne putem răzgândi... fără nicio supărare din partea lor.

- De fapt, mulți posesori de animale și le-au găsit prin șanțuri, pe străzi, slabe, bolnave, amărâte, și le-au luat acasă, tocmai ca să le vindece, să le hrănească...

- O, de câte ori nu mi s-au îmbolnăvit animăluțele de-acasă! Le duceam la veterinar și le salvam. Am dus odată și un arici... Și, văzându-l că încă ezită, l-am încurajat:

- Să vezi ce pisicuță minunată va fi frumoasa asta!

S-a oprit din mers. Îl venise o idee formidabilă:

- Vrei să o cheme Reina?

M-a înduioșat cu numele propus. Arăta cât prețuiește el pisicuța noastră, fiindcă numele avea o semnificație... regală, dar și cât de dragă îi este deja, din moment ce alesese ca nume un cuvânt spaniol, în limba sufletului său: *Reina!*

- Vreau! E... nobilă, deși e de pe stradă.

- Mă gândesc la culoarea ei. Plus lentoarea, aerul aristocratic, grația...

- E frumușică foc. Grațioasă, da! Și foarte sociabilă. Există pisici de care nu te poți apropia...

- Crezi că Reina nu e așa?

- Reina e foarte prietenoasă. Nu uita că era bolnavă și, totuși, nu doar că s-a lăsat mângâiată, ci și-a cuibărit căpșorul în mâna mea...

- Cum o s-o aducem acasă?

- Îi cumpărăm o cutie pentru pisici.

- Cu puțin timp în urmă, văzând pe stradă o pereche mai în vârstă cu o asemenea cutie, în care era o pisică, am fost destul de critic, în gândul meu. Și uite ce fac eu acum!

- N-ai încotro! Nu poți alerga după ea...

- Nu numai că n-am încotro. Dar sunt chiar nerăbdător.

*

Într-o zi de sâmbătă, după ce ne-am consultat cu cei de la cabinet, ne-am hotărât să mergem după Reina. O doamnă de acolo spunea că e atât de

blândă micuța, încât poate fi dusă în brațe. Dar noi ne cumpăraserăm deja o cutie specială de transport.

- Regina are rădvan..., le-a transmis Teodoru, ca să-i asigure că nu au de-a face cu un neinițiat în de-ale pisicilor.

El ducea cutia pe brațul stâng. Eu mă agățasem de cel drept, însoțindu-l cu o emoție comparabilă cu cea dintr-o zi de sărbătoare.

- Dacă ai ști cum o îndrăgesc..., i-am spus, gândindu-mă la ce va urma.

- Da? Fiindcă e bolnavioară? Fiindcă e frumoasă și cuminte?

- Fiindcă a reacționat așa când am pus mâna pe ea, fiindcă cineva a salvat-o de la moarte, fiindcă o adoptăm noi...

- Cum a reacționat?

- Și-a pus lăbuța în palma mea, fin, cu mult drag, și s-a cerut mângâiată...

- Probabil că instinctul ei a îndemnat-o să ceară ajutor, căci a fost în mare primejdie.

- Ufff... Instinctul feminin!

- Era, de fapt, imposibil să o lăsăm acolo...

- Tu ai avut așa un gând. Primul gând...

- Mda, inițial nu am prea vrut să iau o pisică bolnavă.

- Nu mai e chiar bolnavă, își revine, dar, și dacă ar fi, am îngriji-o...

- N-ar fi bine să mă ocup toată ziua de pisică. Eu o aduc pentru șoareci!

- Cine are o pisică, un câine... uită pentru ce i-a adus în casă.

- Dacă nu ar fi apărut șoriceii, nici nu mi-ar fi trecut prin minte să-mi iau o pisică, să-mi complic existența... Însă mi se pare mai comod cu pisica, decât cu șoriceii...

- De când am fost prima oară la tine, m-am gândit că îți lipsește un suflet în preajmă și ți-am propus să-ți aduc un animăluț de casă... Ai spus că nu vrei pentru nimic în lume! Au mai dat semne șoriceii?

- Niciun semn...

- Atunci... poate că Regina îi va detecta. Pisicile vânează. Din instinct matern. Motanii sunt mai comozi. Și nici nu se demit ei să prindă șoareci...

- De aceea și vreau să vină Regina, să nu mai am grija asta!

- Vom fi amândoi la lăbuțele Reinei, dar mai ales tu!

- Eu cred că tu vei fi la... gheruțele ei. Tu ești Șoricel!

Am intrat în cabinet, unul mai emoționat și mai stângaci decât altul. Am luat cutia din mâinile lui Teodoru și i-am dat-o asistentei, care s-a retras în salon, promițându-ne că se ocupă ea de aranjarea pisicuței în rădvanul regal. Am rămas pe hol, în așteptare. Ca la externarea dintr-un spital, dintr-o maternitate... Asistenta era puțin încurcată. Presimțeam o veste rea.

- Nu e femelă, ne-a spus. S-a dovedit a fi mascul. Sută la sută!

M-am simțit ca după naștere, când, de fiecare dată, mi-am dorit o fetiță și am aflat că am născut băiat. Dar, în secunda următoare, m-am bucurat. Așa mă bucuram și acum. Teodoru a protestat:

- Mi s-a spus că e femelă și că prinde șoareci...

- Asta n-are nicio legătură cu sexul. Unele pisici prind șoareci, altele nu, indiferent de sex.

Cu motănelul în cutie, mă întorc spre Teodoru și, zâmbindu-i, aparent degajată, îl întreb cum o să-l cheme.

- Rey!, îmi răspunde el prompt și mă liniștesc, înțelegând că-l luăm acasă. Pe drum, îi propun lui Teodoru să nu-i spunem motănelului Rey, ci Ray. E atât de micuț, de plăpând, de sfios! Nu are nimic dintr-un rege. Dimpotrivă, e dulce și luminos, ca o rază de soare.

- Bine ai venit, Ray!, îi urează Teodoru, în timp ce descuie ușa apartamentului, ce avea să devină, în foarte scurt timp, casa motănelului. Cum am deschis portiera, Ray a țâșnit sub canapeaua din sufragerie, refuzând să răspundă insistențelor noastre de a-i vedea ochisorii, boticul sau măcar codița. S-a retras în colțul cel mai îndepărtat, într-un loc unde nu-l puteam atinge. Ne-am văzut de ale noastre, pricepând că trebuie să-i lăsăm un timp de acomodare. După vreo două ore, am constatat că nu mai era sub canapea. Au început

căutările. Pe dedesubtul paturilor, pe dinapoia lor, pe deasupra dulapurilor, pe după perdele, pe terasă, prin cămară... Într-un târziu, Teodoru îl zărește în dressing, lângă papucii EI de casă. Trecusem și eu pe acolo, dar nu-l observasem, fiindcă avea blănița de culoarea și moliciunea foștilor EI papucei. În timp ce vorbeam despre cât e de inteligent, despre cât de bine s-a camuflat, îl văd arcuindu-se și frecându-se gingaș de picioarele mele. De la EA... la mine. O rază! Un suflet cald. De motănel somnoros. Și pufos. A-do-ra-bil!...

Capitolul al VII-lea: *Ce frumos ți-ai găsit locul!*

Când Teodoru deschidea *Biblia*, ca să-mi citească din ea, îmi puneam capul pe umărul lui, ori pe brațul meu întins spre el și îl ascultam, de parcă aș fi fost singurul om de pe lumea asta cu care își împărțea comorile. El aflase, din *Apa*, că îmi credeam sufletul „bolnav cronic”. Alergase să mă ajute. Făcuse tot ce îi stătea în putință ca să mă scoată dintr-o depresie profundă. A început cu prietenia, a continuat cu dragostea, a ajuns la lectura biblică. Aveam la Carani o bibliotecă cu numeroase opere de valoare, dar, acolo, *Biblia* lipsea. Nimeni nu mi-a citit un rând din *Biblie* până la Teodoru. Textele sfinte au ajuns la mine cu vocea lui. Îmi aminteam vag de scene din filme sau din seriale englezești, în care un bărbat, stâlp al familiei, de bună-seamă, stătea pe un fotoliu, lângă un cămin, și le citea alor săi fragmente din *Biblie*. El avea, deci, și această răspundere: cea de a-și iniția familia în cele sfinte. Acesta era un model cultural, pe care Teodoru l-a preluat, voit sau instinctiv. Își punea de fiecare dată ochelarii, cu lentilele strălucind de curățenie, deschidea *Sfintele Cărți* și, cu o

imensă prețuire față de text, îmi citea, rînd cu rînd, câte o carte sau pagini de concordanțe, pe baza cărora dialogam apoi. „În fiecare verset e un abis de semnificații!...” Le deslușeam în ceața depărtărilor. Îi sorbeam cuvintele, contururile intonaționale, din care se înfiripau nu doar sensuri pline de forță, ci, adeseori, adevărate poeme, învelite în lumina lămpii, ce ajungea doar până la noi, lăsând restul camerei în semiîntuneric. Trebuia să învăț. Creșteam, de la o zi la alta, sub ochii lui, în ochii lui, fericită că, fiind cu el, pot să mă apropiu și de El.

- Te rog să conștientizezi saltul uriaș pe care l-ai făcut: vorbești, zilnic, cu Dumnezeu!

- Mă și rog mai mult, deși mereu mă rugam...
Întîlnirea cu tine m-a salvat.

- Dumnezeu salvează!... Observi că, știind cât de cât ce înseamnă misterele Creației, te luminezi, te vindeci sufletește, nu te mai rătăcești în existență?...

„Ești pe drumul spre mîntuire”, mi-a spus, într-o după-amiază, în care am ieșit să-i arăt troița de la marginea satului meu, locul de unde îmi închiuiam, în copilărie, că începe lumea. „Calea aceasta e nouă pentru mine, dar atît de importantă!...” „Ce frumos ți-ai găsit locul!”, remarcă el, creînd, intenționat, o ambiguitate, între locul încărcat de mister de la marginea satului – colorat de lanurile de rapiță și de grâu de pe dealuri – și locul meu, alături de el, pe calea spirituală. (Mă visasem într-o

noapte, mergând de mână cu el, pe un drum acoperit de iarbă grasă, lucioasă, cu firul lung și gros, culcat la pământ de alții, care trecuseră înaintea noastră pe acolo. La cel mult un metru, în partea stângă, era o șosea foarte circulată. Dar pe noi nu ne interesa lumea aceea. Ne-am tras deoparte. Și ne simțeam bine, în mare siguranță, năpădiți de o lumină primăvărată, fericiți pe câmpul verde, fără niciun gând că ne-am fi rătăcit cumva.)

În timp ce ne așezam în chioșc, după istovitoarea plimbare, pe care o făcusem în Carani, în acea după-amiază de sâmbătă, de dinaintea Floriilor, prelungindu-ne drumul de la gară, fiindcă am vrut neapărat să trecem pe la troiță, Teodoru, trăgându-și scaunul aproape de-al meu, a citat din *Biblie*, cu solemnitatea cu care îmi reproducea textele sacre: „Râvna Casei Tale mă mistuie...”

– Tu mă ajuți mult. Mă ajuți să mă bucur de tot ce facem...

– Îmi pare foarte bine dacă e așa.

– Mă ajuți să îmi îmbogățesc și mintea, și sufletul... Să văd altfel lucrurile...

– Absorbi, creator, o informație importantă...

– Vreau să fii Pygmalionul meu, toată viața!...

– De ce n-aș fi?! Ești disciplinată, maleabilă, intuiești că învățăturile determină o modelare veritabilă a eului, spre valoare...

– Am încredere absolută în bunele tale intenții și în capacitatea ta de a-mi face bine.

- Nu ai niciun dram de suficiență, deși ai conștiința valorii tale, ceea ce e minunat.

- Mi-am prețuit întotdeauna dascălii, știi, le-am dedicat și teza mea de doctorat... Însă mi se pare că... abia acum am dascălul pe care mi l-am dorit. La nimeni nu am văzut laolaltă ceea ce descopăr în tine...

- În măsura în care pot, eu sunt, probabil, un dascăl potrivit, în ce te privește, inclusiv - și datorită! - diferenței de vârstă, dată fiind firea ta copilăroasă, care are nevoie de un maestru patern. Apoi, tu ai tânjit, chiar fără să-ți dai prea bine seama, după un model spiritual. Nu te putea mulțumi mersul *terre à terre* al ateismului, al materialismului exclusivist.

- Și după un model spiritual, ai dreptate... M-a influențat mult Doamna Doina Comloșan, de la ea am învățat mai întâi literatură, dar dumneaei era materialistă, cum spui. Îmi doream și un model masculin... Acesta îmi lipsea, de fapt...

- Firește că aveai nevoie de un model masculin. Mă rog, poate, și de un bărbat tandru, și mai aspru uneori, dar întotdeauna plin de dragoste...

- Ai văzut ce scrie în *Pilde*? Dragostea anulează toate cusururile!

- Da, așa este! Le înlătură, apoi le uită...

- Aveam dreptate când îți spuneam că dacă te superi pe mine înseamnă că nu mă iubești destul?

- Nu, dimpotrivă. Trebuie și să mustri, ca să cureți, să aduci un suflet la starea lui genuină. Dar

tu trebuie să depășești acea muștrare, să înlături ceea ce trebuie înlăturat, apoi să uiți...

- Am depășit tot, fiindcă am devenit mai „școlită” la școala ta! Eu abia acum descopăr ceea ce tu știi de mult...

- M-am gândit chiar când citeam că ar fi indicat să traversăm *Scriptura* cu o temă.

- Toate lecturile de până acum au fost splendide și de folos.

- Aceste lecturi îți vor ordona cunoștințele. Vor redistribui și ce știai dinainte, rânduind totul după criteriul esenței. Vezi ce perspective deschide adevărata cunoaștere?... Scumpa mea, totul e cunoaștere. Dragostea e cunoaștere existențială, prin excelență, cunoaștere vitală, deloc, sau prea puțin, convențională. Comunicare pe toate palierele ființei. Noi ne iubim, cum ne iubim, fiindcă ne cunoaștem, într-un proces nesfârșit. În *Biblie*, pentru a iubi o femeie se folosește verbul „a cunoaște”. „A o cunoaște”, adică a o descoperi, treptat, ca pe o taină. După doi ani, de când am început să ne cunoaștem, încă avem mari și foarte agreabile surprize în a ne descoperi...

- ... Nici măcar n-am încetat să ne schimbăm.

- Așa este! Într-o dragoste adevărată nu pot interveni plictisul, repetiția, aplatizarea...

- Nu în ce ne privește...

Pentru că se făcuse răcoare în chioșc, la umbră, am scos două fotolii la soare, orientându-le spre

grădinița de flori, invadată de o lumină puternică, de miez de aprilie. Abia dădea frunza în vie și la zorelele din preajma fântânii. Pe umbrele zăbrelelor gardului, întinse pe iarba viguroasă, încă necosită, creșteau, necontrolate, din rădăcini străvechi, narcise și lalele, toate intens colorate, cu potirele deschise, emanând un parfum ademenitor, ațâțător. Stăteam unul lângă celălalt, cu ochii plini de o frumusețe inefabilă – a renașterii, a unei bucurii nemărginite de a fi din nou, cel puțin în spirit, ceea ce aproape nu credeam că am mai putea fi: tineri. La vârstele noastre ne simțeam foarte tineri. Spiritul locului mă întorcea mult în timp, revedeam, din trecut, siluetele alor mei prin curte. Dar ajungea ca Teodoru să mă privească sau să-mi spună un cuvânt, pentru a reveni, mai fericită chiar, cu mult mai mare bucurie, din amintire la realitate: la el, cel prezent lângă mine.

Ne lipiserăm palmele, deget cu deget, și ne priveam mâinile poleite de lumină, alintându-ne cu, mereu noi, senzații tactile.

– Maria, poetesa care ne urmărește, stăruitor, de departe, a spus că noi doi formăm un tot indestructibil... Apoi, temându-se că mă supără, s-a corectat: „Din punct de vedere literar, voi doi formați un tot indestructibil”.

Teodoru a reflectat puțin la observația Mariei. I-a dat dreptate. Ea ne văzuse așa cum eram.

– Știam că va fi așa, comentă Teodoru. Am știut din momentul când am citit acel e-mail în

care-mi spuneai că ai tresărit văzând ce scrisesem despre visul celtic. De ce ai fi tresărit, dacă visul celtic nu ar fi fost în tine?

- Am tresărit când mi-am amintit de „legământul” lui Tristan cu Isolda... Am accentuat, silabă cu silabă, cuvântul *legământ*, pentru a-i aminti de legământul nostru *hasta la muerte*. Mi-a sărutat degetele, înțelegând aluzia. Îi jucau iar scânteioare-n ochi.

- Și te-a impresionat visul celtic. De ce? Pe alții, pe altele, îi lăsa indiferenți... Tu AI TRESĂRIT!

- Visam la o dragoste... în stil înalt!..., am încercat să glumesc, dar m-a oprit cu seriozitatea mimicii lui. Era o problemă gravă, nu suporta o tratare superficială.

- Eu nu pierd din vedere caracterul miraculos al întâlnirii noastre. Fiindcă... ne puteam întâlni de atâtea ori până atunci! Ne-am și întâlnit, era inevitabil, dar nu ne-am văzut.

- E ciudat, inexplicabil, cum am ajuns, de la o totală ignorare reciprocă, la apropierea de acum.

- Niciodată nu vom ști ce anume ne-a ocultat vederea și apoi ne-a aprins lumina în care să ne vedem.

- Cum nu știm? Știm foarte bine!...

Continuam să ne ținem de mână. Calda strânsoare ne înveselea, înfrumuseța totul în jur.

- Câteva generații înaintea noastră au început să se potrivească pentru noi. De aceea, am devenit

noi atât de compatibili. Ne-au crescut dascăli din aceeași generație, aveam în casă doamne care citeau, care iubeau literatura, care își încropiseră biblioteci... Nici nu ne putem imagina o mai mare compatibilitate...

- Am avut o capacitate inumană de a ne aștepta... Și de a relua anumite drumuri, de a face ochuri înțelepte... pentru a ne găsi.

- De îndată ce te-am privit în ochi, am înțeles. De ce crezi că ne-am privit așa în ochi?

- Ochii tăi au început să o ia înapoi, spre un alt timp... Irișii ți s-au făcut tuburi întunecoase...

- Nu mi-am dat seama. Te temi cumva de abisalitatea aceasta?

- Nu. Nu mă mai tem...

- Nicio clipă, acolo unde pot, nu te voi lăsa neocrotită.

- Știu doar că mă ajuți să trăiesc.

- Și tu mă ajuți să trăiesc. Tot timpul. Nu ne gândim unul la altul mereu?... Asta înseamnă să iubești cu adevărat: să fii tot timpul cu cineva, chiar și când nu e de față... Eram de acord cu ce spunea. Numai că deduceam din această definiție a iubirii că Teodoru era încă tot timpul și cu EA, marea absentă.

Se răcea. Se însera. Ne-am făcut bagajele. Am sunat după un taxi. Am încuiat peste tot, am verificat toate ușile. Casa ferecată rămânea, pentru o vreme, în urma noastră. Cu luna cețoasă, în stânga

ei, ferfenițită de crengile teiului bătrân. Încheiam o după-amiază ireal de frumoasă. Ale cărei prelungiri ne încetineau pașii pe alee. Simțeam cum se integrează starea noastră de bine în liniștea nesfârșită a satului ingenuu.

*

– Îmi amintesc senzația aceea de rupere din timp și loc, pe care am avut-o când ți-ai pus, pentru prima oară, mâna pe a mea. Te-am întrebat de ce ai făcut asta și mi-ai răspuns: „Fiindcă nu mai pot altfel. Și nici nu-mi mai pasă...” De ce nu-ți mai păsa? De ce ar fi spus alții? Înainte ți-a păsat?...

M-a privit insistent, cu reproș pentru naivitatea cu care mă cramponam de anumite lucruri mărunte. Și am simțit iar că tăcerea e atât de plină de sens, încât e preferabilă oricărui cuvânt... Cartea cu care m-a cucerit se intitulează *Desen în galben*. Trandafirași galbeni, frezii și cale solare am pus laolaltă în buchetul meu de nuntă și în aranjamentele lumânărilor. Simțeam că astfel aduc și eu lumină în Biserică. „Știți care este cel mai de preț oaspete la cununia voastră? Iisus Hristos!”, a spus Părintele Protopop Ioan în predica sa. „Lumina Lumii”, mi-am amintit instantaneu. Flăcările lumânărilor ardeau drept, ca niște vectori spre Lumea promisă. Preotul a evocat apoi minunile săvârșite de Iisus. S-a referit, în mod special – după o furtună ucigașă, ce răvășise orașul nostru cu câteva zile în

urmă, smulgând chiar și cruci de pe biserici, inclusiv de pe turla altarului Catedralei –, la furtuna de pe mare, care i-a înspăimântat pe apostoli. Cu un cuvânt, Iisus a oprit atunci vântul și a transformat marea în oglindă. Noi știam foarte bine despre ce vorbea. Cu o seară înainte, tocmai citisem acest fragment din *Evanghelia lui Marcu*, dintr-o ediție spaniolă a *Noului Testament*. Acolo ajunsesem. Acolo ne-am oprit. Coincidența aceasta întărea cuvântul Preotului, dar și convingerea noastră că e mâna Lui cea care ne-a unit.

Trăiam citind și vorbind, gândindu-ne la aceleași lucruri în același timp. Comunicam pe paliere vitale... încă de la prima întâlnire. Atât de puternic m-a fulgerat atunci privirea lui, încât am simțit cum devin, brusc, o carte deschisă. Privindu-l, la rândul-mi, direct în ochii-i verzi și lichizi, am văzut că mă și asimilase... Deveniserăm „un tot indestructibil”, cum a observat Maria. Din prima clipă, cum nimeni nu și-ar fi imaginat. Nici măcar noi. Acum, privind înapoi, se vede calea limpede. Am început prin a comunica. Prin a comunica vital.

Capitolul al VIII-lea: *Alt Orizont*

Ne simțeam bine pretutindeni. La țară, în oraș, în excursiile de prin împrejurimi. În săli de concerte sau de conferințe. Ieșeam numai împreună. Aveam plăcerea de a ne afișa unul cu celălalt. De a ne ține de mână în fața altora, fie și numai câteva secunde, cât era cuviincios. Ne și fotografiam, fără a mai fi precauți. Calmi, destinși, știind că suntem o familie în fața lui Dumnezeu.

Atunci când i-am lansat Mariei, la Bozovici, o carte de poezie, am perceput rumoare în public. Am devenit atentă la șușoteli și am dedus că se vorbea despre noi. În contradictoriu. „Nu sunt soț și soție! Umblă doar unul cu altul!”, spunea un domn, din Șopot, satul prietenei mele Lucia. „Ba da, sunt căsătoriți. Uite că au verighete!”, l-a contrazis ea. „Oricine își poate pune verighete. Căsătoriți înseamnă să fie cununați în Biserică”, a ripostat acel domn. Lucia știa că am respectat rânduiala creștină. Nu ne-am pus verighetele înainte de cununia religioasă.

Într-o dimineață de octombrie, ne pregăteam de lansarea unei cărți, pe care o scrisesem

împreună. Ne-am aranjat în fața oglinzii de pe hol, ne-am uitat să vedem cum ne stă ca pereche. Teodoru s-a arătat mulțumit de imagine și m-a îndemnat, ca de obicei:

– Bucură-te! Să ai mereu în minte această poruncă!

Cu o după-amiază înainte, în timp ce mă gândeam la ce anume voi spune la Orizont, îl întrebam, într-o doară, ce să includ în discursul meu.

– Referiri la geneza cărții, mulțumiri organizatorilor, vorbitorilor..., mi-a sugerat.

– Tu despre ce vei vorbi?

– Nu-ți face asemenea griji! Eu mă voi orienta în funcție de ceilalți.

Am ajuns în holul din fața sălii festive, urcând pachetele pentru protocol, cu mici ajutoare din partea unor prieteni. Teodoru era în centrul atenției. Elegant. Asortat. Impozant. M-a tras cu delicatețe deoparte și mi-a pus la gât un colier din sticlă de Murano. Fusese al EI. I-l adusese de mult, din Italia, unde participase la un festival de literatură. L-am primit cu încântare. Am înțeles de ce mi-l dăruise în acel loc și nu acasă: pentru a marca, simbolic, intrarea mea în lumea scriitorilor, acolo unde fusese înainte numai cu EA. „Vreau să intrăm împreună în marea literatură!”, mi-a spus odată, pe când nici nu puteam înțelege la ce se referea. Acum, m-am convins că tot ce spune se adevărește, fiindcă se degajă dintr-un raționament corect: dacă

voi lua locul EI și printre scriitori înseamnă că asta se va întâmpla în marea literatură, nu la periferia domeniului. Cum acceptasem să-l însoțesc pe Teodoru pe toate cărările vieții lui, prezența mea la Filiala locală a Uniunii Scriitorilor era cât se poate de firească.

Deși decolteul meu urmărea baza gâtului, colierul a rămas, pe tot parcursul manifestării de la Orizont, suficient de vizibil, ca semn distinctiv al „doamnelor lui Teodoru”... Cei mai mulți veniseră acolo ca să-l vadă pe el. Revenea în linia întâi, după ani de absență, vreme în care confrății săi își văzuseră neabătut de întâlnirile lor de vineri... Se răspândise printre ei vestea că ar exista o altă femeie în viața lui Teodoru, dar cei mai mulți încă îi transmiteau condoleanțe, încă nu puteau îndepărta imaginea EI din stricta-i proximitate. În graba și în aglomerația aceea, a găsit un moment în care să-mi amintească de legământul nostru: „Până când moartea ne va despărți...” Dar și de Rut...

(Seara, deci, înainte de a ne culca, îmi citea din *Biblie*. Își punea ochelarii, își proptea spatele de perinile adunate grămadă lângă speteaza patului, aprindea lampa de pe noptieră și, cu vocea blândă, paternă, mângâindu-mi, din când în când, creștetul, dădea reliefuri memorabile lecturilor... Îmi dădea explicații de tot felul, inclusiv lingvistice („*Desfrânare* are, pe lângă sensul curent, și pe acela de închinare la idoli...”; „Dumnezeu e și foc

mistuitoare... Nu numai în *Apocalipsă*... Uite ce îi spune lui Avraam despre Sodoma și Gomora... ”). Întorcea, cu siguranța cunoscătorului, paginile, ba înainte, ba înapoi, și găsea mereu exemple care nuanțau sau potențau ideea asupra căreia ne opream, pentru ca eu să înțeleg mai bine amploarea, relevanța, rostul învățăturii divine. Mă ghemuiam la pieptul lui, îl îmbrățișam și, în timp ce îmi strecura în auz vocea lui caldă, urmăream și eu, din ochi, textul, rând cu rând, minunându-mă, în pacea îngânării zilei cu noaptea, de fascinanta noastră comuniune. Bucuria cu care-mi citea *Scriptura* trecea spre mine ca-ntr-o transfuzie de sânge. Prindeam altă culoare, alte puteri, un alt gust de viață... Timpul nu mai avea nicio relevanță. Putea fi orice secol, orice anotimp, orice oră.)

Ne-am așezat unul lângă altul în prezidiu. Eu, în dreapta lui. *Psaltirea* spune că bărbatul trebuie să-și țină femeia în dreapta sa... Era un loc privilegiat, iar eu i-am mulțumit din ochi pentru cinstea pe care mi-o făcea. Cu atât mai mult cu cât, se aflau, în dreapta mea, Adriana Babeți, Marcel Tolcea, Marian Odangiu și Cornel Ungureanu, mari scriitori contemporani. Îl invitase și pe Iulian Chivu, autorul prefetei cărții, dar nu reușise să ajungă de la București.

La început, prezența lui Teodoru în preajma mea, la Universitate sau într-o sală de concerte, de teatru, îmi sporea emoțiile cu care luam parte la

evenimentele culturale ale urbei. Apoi, am găsit în asta un sprijin. Vecinătatea sa, care, pentru majoritatea, rămăsese copleșitoare, devenise pentru mine o obișnuință. Toată lumea căuta, mai mult sau mai puțin discret, să vadă cu cine e Teodoru, știind că nu s-ar prezenta el acolo cu cineva care n-ar merita atenția lor.

- Sunt atâtea persoane pe care nu le cunosc!

- Nici eu nu-i cunosc pe toți.

- E stânjenitor să fii singură printre scriitori care se știu de o viață...

- Nu ești singură, ești cu mine!, m-a muștră el.

Marele scriitor îmi gira intrarea într-una dintre importantele instituții culturale ale orașului, în care am fost imediat asociată cu el. Lansarea cărții noastre încheia un parcurs și deschidea altul, demonstrat, în remarcabilă măsură, de ceea ce comentatori autorizați au dedus că însemna colaborarea noastră de până acum. „Mon amie et collaboratrice!”, mă prezentase Teodoru unei poete franceze. „Collaboratrice???””, m-am revoltat, mai în glumă, mai în serios. „Am vrut să spun « ma femme », dar m-am temut că se interpretează...” « Ma femme » ar fi fost mult mai potrivit, dacă nu ar fi generat confuzia dintre mine și EA. Imaginea EI stăruia cu putere în memoria confrăților lui! Colaboratoare, categoric, acceptau că sunt, priveau chiar cu simpatie prietenia noastră... literară, fiindcă îl iubeau pe Teodoru, ale cărui răni le

doreau oblojite cât mai curând, dar, pentru mulți, ar fi fost de neconceput ca noi să depășim o relație strict profesională. Inițial, mi-a convenit această atitudine, binevoitoare și neclevetitoare, dar, de la o vreme, mă indisputa gândul că amicii, dintre care unii erau deja comuni, nu-mi recunoșteau dreptul meu la Teodoru. Într-un fel, și datorită mie se întorsese la ei, hotărâse, și de dragul meu, să reintre în cercul lor – și nu oricum, ci plin de solitudine, aducând tuturor întâlnirilor un plus de calitate prin discursurile sale magistrale – întotdeauna documentate, inventive, excelent articulate și orientate retoric.

– Fericirea noastră e duhovnicească și indiscutabilă, mi-a spus cândva, cu deplină liniște. Și a adăugat argumente, ale căror probe erau evidente. Avem credință, nădejde, dragoste. Nu ne lipsește nimic. Trăim cu Dumnezeu...

– Tu ai putea fi altfel decât fericit? După ce ți-a arătat de atâtea ori bunătatea și puterea Sa?...

– Ții minte că ți-am vorbit despre acel faimos: „Har HaBayit BeYadeinu”? „Muntele Templului este în mâinile noastre”. Adică, Îl avem, și concret, pe Dumnezeu... Aceste cuvinte le-a rostit un general, un om al armelor.

– Noi, femeile, nu prea agreăm armele... de foc...

– Foarte bine, am vrut să spun că, deși om al armelor, duhul lui tânjea după Dumnezeu și după

Templu. Nu doar preoții, nu doar scribii, ci toți, sau cei mai mulți, inclusiv cei care poartă arme... și-L doresc.

- *Biblia* spune că Moise este Omul lui Dumnezeu. Și alți câțiva, dintre profeți.

- Toți cei prin care a lucrat sunt oamenii Lui. Și comandantul care a cucerit pentru poporul său Muntele Templului...

- Generalul Motta! Din seminția aleasă...

*

Întâmplător sau nu, cu invocarea „sufletului zdrobit” și-a început Teodoru discursul înaintea scriitorilor. De cele mai multe ori, el încheia, în stil înalt, în forță, orice manifestare literară. Lăsa ultima și cea mai pregnantă impresie. Se pregătea pentru orice discurs, dar, mai ales, inspirația de moment, postura, gesturile, într-un cuvânt, prestația sa de cărturar charismatic și de orator înnăscut subjugă audiența. Urmau întotdeauna felicitări, sărutări, îmbrățișări, stârnite sau ocazionate de discursuri... La propria lansare, așteptările publicului erau și mai mari. Presimțeam că va zdruncina conveniențele, că va vorbi memorabil și că va lămuri lucrurile o dată pentru totdeauna. Nu mai vorbise de mult acolo despre sine, iar la noi nu se referise niciodată. Eram încordată, dar și senină, căci îi cunoșteam vocația oratorică. Lumina soarelui de la miezul zilei pătrundea blând în clar-

obscurul încăperii. Aceeași atmosferă, de zeci de ani. În linii mari, și același public. Cu o pierdere notabilă: EA. Cu un câștig notabil: eu. „Bucură-te!”, îmi spuneau ochii lui scăpărători. „Mă bucur!”, l-am asigurat, înclinându-mi spre el capul. Mi-au alunecat mâinile în poală, cu degetele întrepătrunse. „Voi tăcea și voi asculta”, i-am promis. „Ai încredere! Nu vei suferi niciun afront din cauza mea! Niciodată!” Și a pus capăt schimbului de semne mute dintre noi... Drept, impozant, Teodoru și-a început discursul, așa cum am mai spus, cu invocarea simbolului „sufletului zdrobit”. A recitat din celebrul Psalm 50, *Miserere*, „cel mai puternic psalm de pocăință”:

„« Jertfa plăcută lui Dumnezeu este un duh zdrobit ». Așa zice David, poetul poezilor și regele regilor. Un suflet zdrobit... aceasta este jertfa plăcută lui Dumnezeu”. A insistat asupra ideii, reluând sintagma „un suflet zdrobit, un duh zdrobit” și îndreptându-și brațul în sus, pentru a sugera orientarea semnificației acestei expresii, care era mai mult decât o figură de stil. A trezit empatia sălii. Liniștea ca de mormânt s-a adâncit. Nu se mai gândea nimeni la altceva. Nu mai vedeai o privire rătăcită. Toți erau concentrați asupra discursului său. Mulți îl văzuseră în perioada de după trecerea EI la cele veșnice. Făcea kilometri, ore la rând, prin oraș, ca să scape de pustiul din casă. Îi crescuse barbă de culoarea cenușii. Doar ochii lui

verzi-albaștri mai păstrau o vagă legătură cu cel pe care îl cunoscuseră. Unii nici nu îndrăzneau să-i adreseze vreun cuvânt. Îl salutau și treceau mai departe. Sau întorceau capul, neștiind cum să se raporteze la atâta durere.

„David anticipează: nu ofrande, nu arderi de tot... Și spune că *jertfa plăcută lui Dumnezeu este un duh zdrobit...*: « O inimă zdrobită și mâhnită, Tu, Doamne, n-o vei disprețui ». Ne putem întreba de ce. De ce agreează Dumnezeu un suflet zdrobit, de ce?», încheie Teodoru fraza, cu o intonație descendentă, scăzând și intensitatea vocii. Făcu o pauză. „De ce?”, ridică apoi tonul, ca pentru o întrebare al cărei răspuns i se revelase între timp: „Fiindcă atunci își poate arăta în plină lumină, la vedere, să vadă toți, și foarte limpede, atunci își poate arăta puterea și lucrarea. Atunci când i se aduce drept jertfă un duh zdrobit, un suflet zdrobit”. După incursiunea în spiritul *Psaltirii*, declară cu o ușoară emfază poetică, dar și cu o sinceritate umană de necontestat, fiindcă nu s-a ferit, și-a trăit drama în văzul tuturor: „Eu am adus această jertfă! Un duh zdrobit...” Ca fulgerată, sala și-a amintit...

El însuși, rememorând cuvintele lui Iov, îi chemase pe cei prezenți să și-l amintească în momentele acelea: „Și dacă aș vorbi, durerea mea nu încetează”. Fețele ascultătorilor s-au umbrit. Într-o fracțiune de secundă, a renăscut vechea lor compasiune.

Teodoru reveni în forță: „Eu văd și am văzut, simt și am simțit, cunosc și am cunoscut și lucrarea acestui Dumnezeu teribil, El Shaddai, Dumnezeul cel Atotputernic! Cu care noi ne jucăm, că există sau nu există... Există! Astăzi, vineri, se împlinesc trei ani, zi după zi, numărate, de când am fost aici în sală, la lansarea unei cărți dedicate Olimpiei-Octavia. Însoțit de Olimpia-Octavia. Exact trei ani...” Scriitoarele, mai ales, erau foarte mirate. „Fantastic, au trecut trei ani!” Schimbau între ele priviri. Știam povestea lui cu EA în toate amănunțele. Eram liniștită. El nu. A luat o înghițitură de apă. L-a secătuit mărturisirea aceasta. Cu aceleași accente, a reluat: „Eu am adus această jertfă!”

Trebuia să vorbească despre EA, despre absența EI în acel loc. Însă nu putea trece peste faptul că eram și eu acolo. Știam că va echilibra talerele balanței. Intuiam ce va urma. Cu toate privirile ațintite asupra lui, Teodoru a continuat imperturbabil: „După trei ani, mă aflu tot aici, tot la o lansare de carte. Însoțit de Arina!” S-a întors spre mine, și-a pus brațul pe umărul meu, ca enunțul lui să nu comporte niciun dram de ambiguitate. A fost formidabilă figura retorică. A depășit chiar și așteptările mele. M-a așezat, în ochii larg deschiși ai publicului, în locul EI. Nu puteam estima impactul recunoașterii cu franchețe a relațiilor cu doamnele din viața sa: EA îl adusese până aici. Eu îl preluasem, de acolo de unde îl lăsase EA, și aveam să-l însoțesc „hasta la muerte”.

Eram convinsă că de acum încolo va vorbi despre noi. Dăduse deja de înțeles că apariția mea în viața lui a fost rodul lucrării Domnului. Îmi împărtășise și mie acest gând, de câteva ori chiar, dar nu mă așteptam să-l facă public. Îmi mișcam întruna degetele, ca să-mi domin emoțiile. Pregătită să primesc, cu zâmbetul meu de femeie împlinită sufletește, orice ar spune. De pildă, mulțumirile sale încărcate de sensuri implicite. Pentru devotamentul și noblețea cu care îl însoțeam „profesional și afectiv”. Determinantele verbului întrețineau echivocul. Cei mai mulți se întrebau încă dacă noi suntem sau nu împreună și în afara literaturii. Și unii înclinau să creadă că da. Alții că nu. Era de neconceput pentru aceștia din urmă ca el să trădeze memoria EI. În tensiunea aceea, în febra mărturisirilor, Teodoru a introdus și o frază care reducea substanțial deruta lor. „Îi mulțumesc Arinei și pentru curajul ei. E curaj să te așezi lângă un abis. Nu poate chiar oricine să suporte proba aceasta. Ea o suportă”. Suportam, din dragoste, dar și din admirație, din ce în ce mai mare, pentru el, și emoțiile pe care mi le provoca, atunci chiar, discursul său, rostogolindu-se, elevat, impetuos, așa cum se impunea, dată fiind importanța temei.

„Mulțumesc Filialei. Totdeauna am fost legat de Filială. Și așa am să rămân toată viața. Mulțumesc Filialei, care a fost familia noastră. Care apoi a devenit familia mea. Și care acum este din nou familia noastră”.

Aici a atins punctul culminant... Nu mai era, deci, niciun secret. Eram Doamna Teodoru. O descărcare uriașă de energii încălzea atmosfera. În final, Teodoru reveni la psalmi, pentru explicitarea mesajului său: a fost zdruncinat, răpus la pământ și ridicat de acolo de Dumnezeu. Creează și iubește. E din nou puternic și plin de speranță. Toate acestea s-au întâmplat pentru că a avut credință în El Shaddai și în adevărurile biblice. „Ce spune *Psalmul* 54? « Encomienda a Dios tus cuidados y El te sostendrá! » („Încredințează-I lui Dumnezeu grijile tale... și El te va sprijini!”)...

- Cineva din sală a rostit „Amin!” Nu numai discursul, tot comportamentul tău a fost excepțional, îl laudam, în timp ce străbăteam degajați, la braț, parcul înșorit din spatele vechilor palate, aliniat la stradă, după model imperial.

*

Cu o lună-două în urmă, eram la o terasă cu niște prieteni, la umbra unor sălcii de pe malul Begăi, și m-am trezit vorbind despre cât s-a diminuat orgoliul meu de când l-am cunoscut pe Teodoru.

- Abia acum am înțeles-o pe colega mea, Cornelia, care mi-a mărturisit, mai de mult, că ea, în fața lui Adrian, s-ar face preș, s-ar lăsa, fără discuție, călcată în picioare.

- De ce spui că ai înțeles-o pe Cornelia?, se interesă Teodoru.

- Fiindcă așa aș face și eu, dacă ar fi nevoie..., oricând, oriunde, în fața ta. Preș m-aș face... Față de tine, nu mai am fărâmə de orgoliu.

- Fii sigură că asta nu se va întâmpla, eu nu te voi pune niciodată într-o situație în care să te simți umilită...

Știam că, la el, iubirea mergea mână în mână cu respectul. „Am citit, printre cuvintele lui Teodoru, o superbă declarație de dragoste pentru tine...”, mi-a spus Adina, cu sfială, și, în același timp, bucuroasă, la câteva zile după lansare, când ne-am văzut în holul Universității. M-a prins de braț, pe deasupra unui teanc de cărți, și-a continuat, în surdina: „M-am gândit că ai întâlnit omul pe care îl merita... Dar, în sufletul tău...” Și aici s-a rupt fraza. Era de neînchipuit ce se petrece într-un suflet care primește o asemenea iubire. Cu un bonus ca EA. Vorba lui Ani: „N-aș vrea să fiu în pielea ta, dar e groaznic de frumos!”

De mult aveam parte de încurajări de a înainta în relația mea cu Teodoru. Cele mai surprinzătoare veneau din partea Carinei. Când am ieșit împreună la un restaurant, astă-iarnă, într-o fracțiune de secundă, cât Teodoru s-a întors cu spatele, fiindcă trebuia să salute un cunoscut din partea cealaltă a sălii, Carina mi-a spus apăsător: „Mă bucur că voi doi sunteți împreună...” Am fost șocată, cuvintele ei mi s-au repetat de nenumărate ori în urechi, întregi, trunchiate, de-a valma. Nu-mi venea să cred că fiica

EI a putut să-mi spună asta!... Din câte paradoxuri se compunea noua mea realitate!

Probabil că nici pentru Carina, nici pentru Teodoru, nu se punea problema ca eu să acopăr cumva golul lăsat în urmă de EA. Carina era conștientă că tatăl ei vitreg, care i-a iubit enorm Mama, transformând-o în personaj de legendă, nu va afecta cu nimic memoria EI, dacă se va căsători cu mine. O convinsesem, în cei doi ani, de când ne cunoșteam, că nu ezit să omagiez, de câte ori am ocazia, personalitatea EI, că îi cultiv amintirea, alături de Teodoru. Dar o făcusem să înțeleagă, în vremea din urmă, și că, pentru noi doi, drumul duce spre o căsnicie, că ar fi nedrept să ne irosim zilele de acum, netrăind împreună. Nu eu, ci el a făcut primul pas. Nu eu, ci el i-a făcut pe toți ceilalți. Într-o zi, Teodoru m-a așteptat de la ore în holul Universității și mi-a spus că „nu e bine ca omul să fie singur...” „Îmi închipui cât de sfâșiat ești între trecut și prezent”, i-am răspuns, neputând să-i întâlnesc privirea de atunci. „Nu sunt deloc sfâșiat. M-am gândit bine... Vreau să mă însoțești în toți anii pe care îi mai am de trăit... Și să-mi presari cenușa pe o apă, pe Ibru, ori pe Marea Neagră... pe Thehom...” Am amuțit. „Mă așteptam să primești fără nicio ezitare împlinirea acestor ultime dorințe... Înseamnă atât de mult pentru mine”. Mă temeam atunci de multe lucruri. De pildă, nu puteam estima reacția fiicelor lui. Dar, la urma

urmei, erau și ele femei trecute prin viață, mă gândeam că nu-i puteau cere lui Teodoru să rămână singur la infinit. Și nu vedeam nici ce obiecții serioase ar putea avea în legătură cu mine...

Carina, cu dezinvoltura-i caracteristică și de pe o poziție de bun cunoscător al vieții, l-a avertizat pe Teodoru că el trece printr-un „fenomen psihologic foarte interesant”. Cine și-ar fi închipuit că ar mai fi putut iubi pe cineva, după ce a iubit-o pe EA, cu atâta patimă, cu atâta devoțiune? După ce ființa îi era saturată de EA? Tocmai de aceea! Pentru că a iubit-o total, mă putea iubi și pe mine acum, fără nicio remușcare. Dar pe el l-a impresionat subtilitatea observației fiicei EI. Un zvâcnet facial îmi arăta că nu e deloc în largul lui. Ca și replica întârziată, pe care o prelucra în gând.

În prezența Carinei, era, față de mine, mai rezervat. De altfel, în nicio împrejurare Teodoru nu se dă în spectacol. E un bărbat sobru. Mă privea însă într-un fel care trăda iubirea ce mi-o poartă.

- Mi se pare de un firesc absolut relația voastră, a continuat Carina, punând la loc, pe o farfurioară, ceașca goală de cafea, de pereții căreia rămăsese lipită spuma destrămată.

Mă gândeam cât este de bine că putem sta toți trei la aceeași masă, că nu ne simțim deloc stingheri. De câte ori ne întâlneam, atmosfera era plăcută, senină, ca între prieteni vechi, ca în familie. Poate de aceea, nu mi s-a părut deplasat ca

Teodoru să i se confeseze Carinei, în numele amândurora, intrând până în miezul poveștii noastre, oarecum în replică la observațiile ei atât de binevoitoare.

- La noi a fost *coup de foudre*. Efectele lui au mai întârziat puțin - de fapt, incredibil de puțin - din pricina unor prejudecăți. Acum, e ca și cum am fi împreună de multă vreme... Ne înțelegem foarte bine și pe multe planuri. De fapt, pe toate planurile, a încheiat, cu subînțelesuri, care m-au făcut să roșesc până în vârful urechilor.

- Asta e, într-adevăr, o mare șansă. Și eu am avut oameni extraordinari lângă mine. Credeam că ajunge să ne iubim, ca să ne fie bine. Ce însemna acel bine, dacă nu pot afirma și eu ceea ce ai spus tu?!... Carina ridică din umeri, deabusolată. Întrebarea rămase multă vreme în aer.

- Trăim cu iluzia că trebuie să fim doar sănătoși, să stăm bine pe picioarele noastre... Dar... cine știe? Binele rămâne un mister..., am zis eu, într-un sfârșit.

M-au aprobat amândoi, clătinând din cap alene, unul mai moleșit decât altul, după o prea lungă și consistentă conversație, printre crenguțe de brad uscate, globuri prăfuite și lumânările pâlpâind în amintirea Crăciunului.

- Un mister s-a spulberat! izbucni Carina, brusc remontată. M-am lămurit: Tu, Arina, ții foarte mult la Teodoru. Și el... va trebui să se

gândească la sufletul tău și să nu mai vorbească atâta despre EA!...

- A, nu..., m-am bâlbâit, din excesiva mea dorință de a nu crea vreo tensiune în relațiile cu rudele sau cu prietenii lui. Voiam să o asigur pe Carina că locul EI e mereu cu noi. Însă n-avea niciun rost să precizez lucruri atât de evidente.

- Indiferent cum va evolua legătura voastră, eu voi fi mereu alături de voi, a spus ea la despărțire.

Directă, fără ascunzișuri, care să ne complice existența, Carina se arăta prietenoasă, gata, din acel moment, să ni se alieze împotriva tuturor celor care, eventual, ni s-ar fi pus de-a curmezișul. „Chiar atât de dependentă ești de ce cred alții?“, mă întrebă, mirat, Teodoru. „Chiar nu-ți pasă deloc?“, i-am răspuns, la fel de mirată. „Oricine e liber să aibă și să-și spună o părere, dintre care unele, în mod sigur, ne-ar afecta”... Noi eram, prin natura noastră, sensibili. Și nici nu eram încă restabiliți după traumele prin care trecuserăm. Încercam să fiu excesiv de atentă la fiecare cuvânt ce mi se adresa, la orice silabă mai accentuată ori la pauzele mai lungi decât de obicei... „Cât de simplu pare și cât de metafizic este!“, îmi spunea licărirea din irișii lui Teodoru, sincer preocupat de pașii următori, dar hotărât să nu grăbească nimic, să lase totul în voia lui Dumnezeu.

Pe măsură ce realizam că lui îi era din ce în ce mai bine cu mine, mă priveam în el, ca-ntr-o

oglindă. Mă sincronizam cu el, ca nu cumva să-l pun în situația de a face vreodată un pas înapoi pentru mine. Ca să mergem numai înainte. Aveam nevoie de certitudinea că orice câștig e definitiv. Eram, unul pentru celălalt, cu siguranță, ultima șansă. Carina făcuse și această observație: „Dumnezeu v-a întins o mână. O mână bună”.

Felul cum au reacționat preoții la vestea că m-am căsătorit cu Teodoru mă face să cred că, după nenumărate cumpăniri și amânări, am luat decizia corectă. „Nu puteați face, nici unul, nici celălalt, un pas mai înțelept. Sub această cupolă, sunt onorat să împart cu Dumneavoastră marea bucurie a Tainei cununiei”, ne-a spus Părintele Protopop Ioan, când a acceptat să ne officieze cununia religioasă. Și, începând cu el, toți preoții care au aflat de cununia noastră ne-au binecuvântat.

Capitolul al IX-lea: *Somnul alb*

Fulgii liniştii

Coboară

unul peste altul...

Zăpada e pufoasă și imaculată,

Ca o dună de altădată...

Eu, cu capul pe umărul tău,

Tu, cu un braț deasupra mea,

În modul cel mai firesc...

Ninge.

Casa noastră,

De la mine până la tine,

Și-a închis toate ușile și ferestrele.

Fulgii se leagănă pe dinaintea lor

Ca niște copii pe huțuluș.

Atât de adânc dormim,

strângându-ne

în brațe,

de la început până la sfârșit,

încât și piatra

aruncată spre noi

visează, ninsă:

Tu, îngenunchind în fața mea,

Eu, nemaidezlipindu-mă de tine...

În satul meu, în noiembrie, nopțile erau reci, umede și înfricoșătoare. Era mereu ceață, din cauza pârâului, și, cum se întuneca, în negura pâcloasă, răbufneau, cu zgomote ca de rafale, viitoarele sonde care ne împrejmuiau grădina. Crizantemele se veștejeau, brumate, înnegrite și trântite la pământ. Ultimele flori erau, de fapt, cele destinate morților. În 1 Noiembrie, crizantemele, tăiate din timp și puse deoparte, prin coridoarele neîncălzite sau prin șpaururile cărănenților, își revărsau miresmele reci în cimitirul cel mai frumos din lume. Se strecurau printre flăcările de pe lespezi, ale căror zvâcniri se deslușeau pe oglinda de Sus a lumii. La marginea dinspre Răsărit a satului, cerul se înroșea, atins, ca de niște împunsături minuscule, de luminile, drepte și scurte, de pe mormintele de ciment, marmură sau granit ale nemților. Priveam spectacolul acesta de departe, cu regretul că nu sunt lăsată să merg și eu măcar până la gardul, dinspre noi, al cimitirului. „Dacă n-avem niciun mort...”, spunea Bunicuța. „Așteaptă și ai să vezi cum într-o zi ai să primești un telefon de la Emilia, că a răposat unul dintre noi. Și-apoi, tot fuga la morminți!...”

De-un sfert de veac cutreier cimitire, încărcată de coroane, cu poșeta plină de lumânări, în fugă, pe alei betonate, ca să trec pe la toți ai mei... Parcă mi-era tot mai greu să mă împart, să fac față, de una singură, la cerințele ritualice. De Ziua Morților! Nici măcar la sat nu mai era aceeași liniște. La

Timișoara însă, un zbucium bizar. Bătrâni, în cadru sau în scaune cu rotile, cu mâini în gips, cu chipuri de o paloare care te umplea de milă, se opreau în mijlocul drumului, ca niște monumente ale nepuținței, plasate la-ntâmplare printre cruci, așa cum, la diverse festivități, apar în piețe, spre amuzamentul celor mulți, care abia așteaptă să se fotografieze cu ei, oameni deghizați în statui. Focuri vii, într-o întunecime cruntă, adusă mai devreme decât de obicei de către un plafon de nori denși, plumburii, miros de brad tăiat și de crizanteme, frunze moarte, foșnind pe sub tălpile grăbite sau acoperind pietre funerare proaspăt lustruite, fotografiile cu zâmbete și speranțe deșarte, pe mai toate crucile...

Printre pâlpâiri de foc, impecabile în sacrificiul lor, m-am întâlnit, a câta oară?, cu privirea EI. O vedeam de cealaltă parte a lui Teodoru, cu imperurbabilă melancolie în ochii mari, rotunzi, „ca niște garoafe negre-n depărtare”... I-am adus și EI flori. Crizanteme galbene. Mă căsătorisem deja cu Teodoru și, la cununia religioasă, îmi făcusem, cum am mărturisit mai înainte, un buchet din cale, frezii și trandafirași galbeni. Nu era galbenul culoarea mea preferată, dar am „adoptat-o” pentru nuntă, după titlul volumului de tinerețe al lui Teodoru, *Desen în galben*. Acolo citisem prima oară despre visul celtic, despre cât de îndrăgostiți și responsabili față de dragostea lor erau el și EA...

Nici acum nu aș putea califica relația mea cu EA, prima Doamnă a Poetului. Când se pierde în

zare ca un abur, când ni se interpune ca un zid. Exact ca-n prima clipă. De parcă nimic nu s-ar fi schimbat.

Pe peretele de lângă fereastra biroului-sanctuar, Teodoru a scris, cu un creion chimic, un fel de extras din jurnal, introducând datele când s-a declanșat agonia, când a survenit moartea EI, când au avut loc ceremoniile funebre și când s-a produs incinerarea.

- De ce ai scris pe zid?, l-a întrebat odată nora mea, Doris, șocată de ceea ce văzuse în biroul lui.

- Așa...

Mi-a povestit Teodoru, între atâtea altele, și cum, din cauza năprasnicei dureri, nu a suportat atunci ideea de a da ochii cu copiii și cu nepoții EI. Când i-a văzut intrând pe ușă, s-a întors cu fața spre zid. A fost o despărțire dramatică, din toate punctele de vedere, spun toți. O despărțire... incompletă, spun eu, din apropierea lui. Dar nu exclud dramatismul. Îl găsesc chiar în această zbatere a sa de a păstra cât mai mult din EA în existența lui. Mă și întreb adesea cum să calific căsătoria mea cu el. M-am căsătorit oare cu un trup metafizic, din care EA face parte clipă de clipă?

*

- Sunt sinistre cimitirele, observă Teodoru, la intrarea în cimitirul unde este înmormântat tatăl meu. Pe mine să nu mă închizi într-un mormânt.

Să-mi răsfiri cenușa pe un râu. Sau pe mare. Și pe a EI, la fel.

În seara aceasta, îmi pare, mai limpede ca-n alte dăți, că oamenii vin în cimitire nu cu groază, ci cu speranța vieții. Această dorință, vecină cu disperarea, de a-i revedea pe cei ce sunt numai duh, dar ale căror rămășițe stăruie în apropierea noastră, motivează Luminația. Adică gândul ascuns că lumânarea aprinsă – simbolizând sufletul celui plecat – îl cheamă ca să-i arate că nu e uitat, că e iubit în continuare de ai săi, că mai păstrează o legătură cu pământul.

Câte suflete nu erau strigate mut de plâpândeले flăcări de pe morminte în seara de 1 Noiembrie! Nu-mi amintesc să fi fost vreodată ploaie sau vânt de Ziua Morților. Ci timp ideal pentru ca lumânările să ardă într-un spectacol rarisim, într-o splendidă nocturnă, cu un cer înalt și înstelat deasupra – ca o oglindă cu lupă pentru miile de făclii de pe un petec de pământ. Ori ca un feedback cu lumini celeste din partea destinatarilor florilor, coroanelor, lumânărilor aprinse în cimitire la căderea nopții. Aerul era limpede, permitea să treacă, de jos până foarte sus, fumul subțire și scâncetul fin al lumânărilor. Și, de foarte de sus, până la noi, razele reci ale lunii. Anul acesta am sărbătorit pentru prima oară Luminația cu Teodoru, înaintând printre cruci, fără teama de altădată, străbătând, la

brațul lui, alei din ce în ce mai lăturalnice, din ce în ce mai întunecate. Când am ajuns la mormântul tatălui meu, Teodoru și-a scos pălăria, și-a făcut cruce și a rămas „ca un stâlpnic”, la numai un pas de mine, în vreme ce eu, aplecată deasupra plăcii reci de ciment, aprindeam candelile pentru toți cei mutați de la noi. Ca într-un ritual. Dar frumusețea acestuia, reiterată an de an, trecuse în plan secundar în raport cu surpriza de a constata schimbarea stării sufletești cu care îl săvârșeam. Nu mai eram singură, nu mă mai temeam de întuneric și de pustietate. Nici măcar de moarte. Nu mai vedeam pe nimeni în jur. Nu mai tresăream la niciun zgomot. Săvârșeam un ritual, în deplină siguranță. După ce am ajuns acasă, am scris o poezie despre somnul alb... Și am decis să renunț la romanul intitulat *Somnul*, la care scriam. În noua mea stare de spirit, nu-l mai puteam continua. Ieșisem din sferele macabruului. Ori de câte ori simțeam atingerea mâinii lui Teodoru, se risipeau, într-o clipă, toate neliniștile mele, se destrăma, până la nimic, orice amenințare a răului, mi se arăta „un mic Paradis înainte de stingere”.

– Faptul că ai scris poezia aceasta arată că sufletul tău e curat și vindecat, că nu se mai lasă ispitit de emoțiile întunecate. Le constată, le și trăiește, dar cunoaște și balansul contrar. Așa cum e viața...

- Acum, Dumnezeu să-i odihnească!
- E bine că respecti sărbătorile, dar poate n-ar fi rău să temperezi participarea afectiv-imaginativă... Să fii liniștită!
- Așa mă și simt, liniștită. Sau, oricum, mult mai liniștită.
- Alungă spaimetele, fiindcă nu au niciun suport real. Sunt creația incertitudinilor tale lăuntrice... Ai, avem o imensitate de daruri de la Dumnezeu. Gândește-te puțin! Avem un sens, o perspectivă, o nădejde, avem credință, avem dragoste... Avem copiii alături. Și pe Mama ta. Ne avem unul pe celălalt. Nu știm ce este ura. Nici invidia. Nici celelalte otrăvuri, care întunecă existența...
- E minunat!... „Suntem ca într-o familie”, cum au observat fiicele tale. „Formăm o familie foarte interesantă!”, așa a spus Olga, râzând cu subînțelesuri.
- Olga te simpatizează. Ea n-ar veni, altfel, la noi la masă. Și ai auzit ce mi-a recomandat? „Să o duci pe Arina la Stroești!” Asta e o dovadă de maximă simpatie din partea ei.
- Ne-am acomodat foarte repede unii cu alții! Nu-i un motiv de mare mulțumire?...
- Îl avem pe Dumnezeu! Imaginează-ți ce ar fi existența fără El! Negură, rătăcire, derută, spaimă. Și câte altele!
- Ce a și fost viața mea... Acolo ajunsesem. Trăiam cu frica-n sân. Din neadevăr în neadevăr, din incertitudine în incertitudine...

- Nu ai ajuns chiar acolo, dar nu era prea bine...

- Nu găseam calea de a ieși din încurcătura în care intrasem, fără voia mea, fără să știu.

- Acum te afli pe această cale.

- Știi că voi găsi, alături de tine, și ceea ce-mi doresc mai mult: semnele Înțelepciunii Sale...

Ascultându-l în timp ce-mi comenta *Scripturile*, lângă veioza noastră de modă veche, am înțeles, încă o dată, că, prin Teodoru, Dumnezeu intervenise, în sfârșit, în viața mea. Într-un moment când eram convinsă că ajunseseam pe fundul prăpastiei și că nu mai am chiar nicio soluție de a mă salva, m-am trezit, pur și simplu, cu Teodoru așteptându-mă la lift. L-am recunoscut instantaneu, deși niciodată până atunci nu mă gândisem să-i rețin figura. Iar el îmi căutase fotografiile pe internet, ca să vadă cum arăt, să știe pe cine anume trebuie să caute la Universitate, pentru a-i oferi o carte. De la prima întâlnire, mi-a vorbit despre *Scripturi*. L-am ascultat, mai întâi din politețe, apoi, cu admirație, și, încă de dinainte de a pleca, am început să mă gândesc serios că aveam mare nevoie de aceste învățături, pentru sufletul meu greu de tot ce am înăbușit într-însul de-a lungul anilor.

- Ce m-aș fi făcut eu fără Dumnezeu, după ce EA și-a dat duhul în brațele mele și am rămas complet singur? Și acum văd cum o resuscita cei de la Urgențe, pe covor, cu perfuzia fixată pe ușă.

Scenele acelea se tot repetă în gândurile mele. Ca și altele, din spital. Mai estompat, dar parcă și mai chinuitor, acum, când știu deznodământul.

- Nu te rugai să o salveze?

A tăcut. Se rugase, desigur... Ce întrebare i-am pus și eu! Avea o paloare cenușie, o încordare de bronz oxidat în obraji, vocea răgușită. Doar ochii îi erau complet senini. Ca o mare de iarbă verde sub soarele anemic al anotimpurilor reci. Îl priveam lung, în tăcere. Știam că se gândește la EA. Nu mai așteptam, de mult, să o uite – asta era o copilărie, ci doar să revină la mine.

- Isus Sirah spune că vârsta omului e de 100 de ani, continuă el, regretând că nu s-a putut lupta cu boala EI atât cât și-ar fi dorit, astfel încât EA să împlinească această vârstă.

- Era muuult mai tânăr, am gafat eu, cu gândul la Isus...

- Isus Sirah? Nu! Și-a scris cartea la bătrânețe.

- A, scuze! Nu aveam unde să mă ascund, îmi ardeau obraji de rușine. Puținătatea cunoștințelor mele în materie de *Scripturi* mă dăduse de gol.

- Isus Sirah sau Isus Siracidul. O să-ți dau să citești Cartea lui. E o carte biblică deuterocanonică: *Ecclesiasticul*.

Aveam *Biblia* pe birou. Cea în traducerea lui Cornilescu. Din când în când, mai citeam psalmi. Rareori, altceva. Așa că nu mi-era deloc clar despre ce carte vorbește.

- În *Biblia* de la tine nu figurează, m-a liniștit imediat. Se află doar în *Septuaginta* și *Vulgata*, la ortodocși și la catolici. *Biblia* ta urmează textul masoretic, a completat, atingând-o cu mâna.

- ... Nu cunosc acești termeni. *Masoretic*?

- Dacă vrei, îți clarific noțiunile, sunt importante, chiar și pentru orizontul cursurilor tale. Poate mă înșel...

- Cum o să te înșeli? Orizontul cursurilor mele nu e bătut în cuie...

- Așa gândesc și eu. *Masora* înseamnă „tradiție” în ebraică. În secolul al treilea înainte de Hristos, în Egipt a fost tradus *Vechiul Testament* în greacă. Au tradus 70 (sau 72) de traducători - *Septuaginta*. Izolați, pe o insulă. Traducerile lor au ieșit... identice. Această versiune a fost considerată sacră, *textus receptus*, ca și originalul ebraic. După ea au citat evangheliștii, apostolul Pavel, poate și Iisus. În secolul al patrulea după Hristos, în Palestina, Ieronim a tradus *Vechiul Testament* din ebraică în latină: *Vulgata*. *Noul Testament* a fost scris de la început în greacă. Poate și în aramaică, *Evanghelia după Matei*, prima versiune.

- Aramaica... limba în care s-a rostit prima oară *Tatăl Nostru*?

- Limba în care a și predicat Iisus, o mare limbă de cultură a Orientului Apropiat.

- O limbă semitică. Știu. Ca ebraica, araba - limbi de mare prestigiu. Eu am avut curiozitatea să ascult cum suna *Tatăl nostru* în aramaică.

- Absolut splendid!

- Cuvintele sunt foarte scurte, monosilabice, și foarte muzicale. Tot *Tatăl nostru* are lungimea unei propoziții dezvoltate dintr-o limbă modernă.

- Dar câtă forță spirituală! *Septuaginta* e adoptată de ortodoxie. *Vulgata*, de catolicism. În secolul al VIII-lea după Hristos, erudiții iudei, masoreții, au decis să revadă *Tanah*, adică *Legea*, *Profeții*, *Celelalte Scrieri*, să introducă vocale, accente, lămuriri utile lecturii și studiului. Așa a apărut *Textul Masoretic*. Acesta este adoptat de protestantism și de neoprotestantism. Dar, uneori, și de celelalte confesiuni.

- Deci, eu am textul protestanților și al neoprotestanților?

- Da. Între cele trei versiuni majore, diferențele sunt minime. O diferență notabilă este prezența în *Septuaginta* și *Vulgata* a textelor deuterocanonice (canonice în chip secundar), relativ numeroase: *Macabeii*, *Cartea Susanei*, *Înțelepciunea lui Solomon*, *Înțelepciunea lui Isus Sirah*, *Tobie* și alte câteva. Acestea figurează foarte puțin în cult. *Textul Masoretic* este însă considerat ca foarte fidel originalului ebraic. *Rugăciunea Regelui Manase*, care e deuterocanonică, se află în *Septuaginta*.

- Cred că nimic nu se poate adăuga *Scripturilor*...

- Așa este. Aceste Cărți sacre și povestea lor reprezintă Minunea Minunilor! Frumusețea Fru-

mușetilor! Sunt inspirate de Duhul Sfânt. Se simte. Când citești oricare verset din Textul canonic, resimți un suflu teribil, o energie copleșitoare. Și la cele deuterocanonice există acest suflu, dar e mai redus. Altele, cele apocrife, s-ar zice că au un suflu și mai slab.

- Și eu simt asta când citesc psalmi. Uneori îmi taie răsuflarea. Mă țin în loc.

- ... Înseamnă că ai ajuns foarte departe.

- În general, textul biblic mă obligă să îl parcurg încet și să nu mă gândesc la altceva.

- La *Geneză*, de exemplu, te cutremuri. Deși, în aparență, textul e calm, expozitiv. Fiecare frază, fiecare cuvânt, fiecare silabă, fiecare tăcere e supra-saturată de sens și de mister.

- Suprasaturată și atât de... ușoară, totuși...! Ce poezie depășește *Psaltirea*? Limbajul ei e foarte aproape de limbajul poetic, dar parcă...

- Invers: limbajul poetic, în excelența lui, e destul de aproape de limbajul sacru. Într-o clasificare savantă, în culmea ierarhiei axiologice e Sfântul. Sub el, Geniul artistic.

- Doar limbajul poetic are zone de întrepătrundere cu cel sacru...

- Nu se întrepătrund. Limbajul poetic se apropie, se contaminează, rareori, de sacralitate. Însă rămâne uman. Aici e drama poetului. Aspiră, ajunge până în prag, dar înțelege că mai mult nu se poate. Un mare poet nu e triumfalist și plin de sine.

Dimpotrivă. „Ți-am auzit cuvântul, zicând că nu se poate”, a mărturisit Tudor Arghezi.

- Ce privilegiu e să ajungi până în acel prag!
Să-I auzi cuvântul!

- Tocmai conștiința limitării umane conferă o sacralitate sui-generis poeziei mari. Și, concomitent, adorarea intensă a Creatorului. Cel care e totuna cu Lumina... Creația nu s-a încheiat. Continuă și azi...
Înțeleg acum de ce ai apărut în viața mea cu trei zile înainte ca EA să treacă... dincolo.

- Eu nu mă pot ridica la un asemenea nivel...
Nu am lecturile necesare..., am recunoscut, cu sinceritate, îndreptându-mă spre ușă, pentru a mă elibera de privirea lui stăruitoare.

- Citește *Septuaginta*! Nu e medicament mai bun pentru suflet.

Îl credeam. Mă întrebam, totuși, cum de Teodoru, cu credința lui deplină, nu a găsit direct acolo, în acele cărți, salvarea sa... Cu câteva zile înainte de a ne întâlni prima oară, auzind de drama lui, mă gândeam cum să-l ajut eu însămi cumva, dar nu-mi venea nicio idee potrivită. Nici nu-mi trecuse prin cap să mă rog pentru el, sau să citesc vreun psalm. Nu făcusem niciodată asta pentru nimeni, darmite pentru un necunoscut! Deși știam că se practică.

La scurtă vreme, Teodoru m-a căutat la Universitate. M-a întristat vederea lui. Mi se părea

îngrozitor de trist că era fără EA. Nu îl mai văzusem niciodată singur. Dacă l-aș fi compătimit atunci, l-aș fi pierdut. Nu știam ce înseamnă să pierzi pe cineva atât de drag. Intuiam că nu venise ca să stăm la taclale. I-am transmis condoleanțe, mi-a mulțumit, dar nu mi-a vorbit despre EA. Nicidecum despre durerea lui. Ci, așa cum spuneam, despre *Scripturi*. Voiam să descopăr, pe atunci, ceea ce l-a determinat pe Mitropolitul Lazarescu, personajul meu din *Spre nicăieri*, cel mai mareș dintre toate, să creadă în Dumnezeu și să se roage, în închisoarea lui de la Cernica, umilit, singur, uitat, pentru fericirea sa vremelnică și veșnică. Și acum mă înfior când îmi amintesc anumite episoade din agonia sa de martir. Dacă i-aș fi citit opera la timp, altfel s-ar fi scris *Spre nicăieri*. Mare teolog și adevărat credincios, Uica Vasile era pregătit să-și ducă crucea pe orice drum și s-ar fi stabilit Calvarul, urmând pilda lui Iisus Hristos și având nădejde în rugăciuni și în sprijinul Fecioarei Maria înaintea Bunului Dumnezeu, așteptând, cu tăria încredințării, marea zi a Învierii. Au crezut în Dumnezeu mulți alții, geniile planetei. Teodoru nu s-a sfiit să-mi mărturisească de la început credința sa în Atotputernicul și venerația pentru *Cărțile Sfinte*. S-a deschis înaintea mea direct, fără nicio precauție, fără nicio ezitare. Mi-a arătat, din primul moment, cine este. Nu avea răbdare pentru pașii mărunți cu

care eu însămi l-aș fi putut descoperi. A înțeles că aveam mare nevoie de ajutor și mi-a arătat puterea lui. M-a luat în grija sa chiar din clipa aceea. Așa cum lupul își înșfacă puii, ca să-i mute dintr-o parte în alta.

- Nu te teme! O să-ți trimit *El Padrenuestro*, ca să-ți începi fiecare zi cu Dumnezeu...

Capitolul al X-lea: *Urna EI*

La începutul verii, am visat procesiunea de înhumare. Steaguri. Preoți. Plâns. Tăcere. Și un sacrificiu: Teodoru decisese, în mod bizar, să se îngroape de viu alături de EA. Îl însoțeam spre groapă, cu capul plecat, ca o soție adevărată, supusă, fără să-i spun un cuvânt, prin care să încerc să-i schimb hotărârea. În somn, simțeam cum mi se rupe inima. Am ajuns la mormântul lor, despre care Teodoru spunea adesea că va fi și al meu – mormântul a trei scriitori, și mi-am întors capul spre șosea. Am văzut poarta salutară și am început să fug spre acea ieșire din cimitir. Treceau mașini cu viteză, în ambele sensuri. Abia așteptam să traversez strada și să scap cu adevărat. Auzeam preoții, crâșnicii, cântarea aceea, *Aleluia... Hallelu Yah...* În zori de zi am visat asta. Am auzit ceasul, dar m-am întors pe partea cealaltă și am adormit din nou. Mi-am amintit, în somn, că trebuie să ajung de dimineață la cursuri și m-am trezit imediat. Nu am dormit mai mult de cinci minute. Acestea au fost de ajuns pentru sinistra însăilare de imagini, plătuite de un subconștient, ce funcționa

ca o hârtie de turnesol. Atât de mult mă temeam să nu-l pierd pe Teodoru. Și atât de mult mă obseda rivalitatea neostoită cu EA. Prezența urnei EI în casă devenise nefirească. Era ca și cum Teodoru avea încă o soție... Sigur că nu se comporta ca și cum ar fi fost așa, dar visul îmi arătase că îmi doream ca EA să fie îngropată, să facă parte, cu totul, din lumea cealaltă. Nu aveam tăria să-i vorbesc lui Teodoru despre asta, dar i-am povestit ce am visat și a dedus cât eram de afectată.

- EA nu mai e soția mea. Tu ești soția mea acum!

- *Hasta la muerte*, i-am amintit.

Nu-i puteam cere mai mult. Avusese onestitatea să-mi spună de la început că EA va rămâne cu noi. Numai că eu atunci nu știam ce va însemna o asemenea decizie. Nici acum nu știu, deși aș putea scrie pagini întregi, aș umple table cu sensurile simțite deja pe propria-mi piele. Citisem într-o nuvelă a lui Eugen Barbu, intitulată *Domnișoara Aurica*, despre o fată bătrână, care visa, cu ochii deschiși, la un posibil soț. Și-l închipuia, în prima ei tinerețe, un tânăr frumos și athletic, apoi, cu burtă și început de chelie, mai târziu, divorțat, cu copii din căsnicii anterioare... Și, când a ajuns pe la 50 de ani, și-a spus că eventualul ei soț ar putea fi și văduv. A alungat însă, cu vehemență, acest gând: „Nu, văduv nu! Mă va compara mereu cu răposata, pe care o va idealiza. Niciodată nu voi fi mai bună

decât ea în ochii lui, orice aş face...” De câte ori nu mi-am amintit de biata Domnişoară Aurica! Ori de câte ori mi se părea inadecvată, în vis sau în realitate, stăruitoarea EI prezenţă. Tot mai pregnantă, tot mai explicită, tot mai agresivă.

Odată, venisem la el entuziasmată, cu braţele pline de daruri, după ce străbătusem oraşul colorat, tonic, inundat de soare... M-a întâmpinat cu ochi ceţoşi:

- A fost ziua EI şi i-am scris o poezie. Vrei să ți-o citesc?

M-a prins cu garda jos. M-a secerat. Am lăsat să-mi cadă pachetele pe hol şi am rămas în uşă, pe picior de plecare.

- Cum aşa?!..., l-am întrebat. Nu mi-a răspuns, şocat de reacţia mea. Cu siguranţă că ar fi vrut să mă bucur că a scris, să doresc să-mi citească poezia, dar eu nu mă puteam preface. Mi se părea prea greu de îndurat aşa ceva. Nu-mi puteam descleşta gura. M-am grăbit să plec. Tot drumul spre casă m-am gândit numai cum să fac să-l părăsesc. Să scap odată pentru totdeauna de toate complicaţiile unei asemenea relaţii. Un singur lucru mă oprea. Nu-mi puteam imagina următoarea zi fără el. Dimineaţa, prânzul, seara... tot pustiul de dinainte. Provizoratul. Aşa că, deşi nu mi-a convenit, i-am răspuns la telefon.

- Eşti nedreaptă! EA nu mai este soţia mea. Am simţit nevoia să i-o încredinţez lui Dumnezeu,

ca să mă eliberez pentru tine. Dar trebuia să-mi iau rămas bun, ca un cavaler. Am și intitulat poezia *Ultima*. Acum sunt cu tine. Numai cu tine. Ne vom căsători curând, dacă vei dori asta, bineînțeles. Îți cer să ai bunăvoință față de EA: sunt absolut încredințat de faptul că EA te-a ales pentru mine, ți-am spus asta, de atâtea ori. Niciodată n-am greșit cu nimic față de tine. Ce să fac eu dacă asta este situația? Cum să o uit?!... Am visat-o la o masă, într-o librărie din München, foarte îngrijorată că nu vei veni la o întâlnire... Apoi, văzându-te intrând în clădire, s-a ridicat fericită și te-a îmbrățișat. Eu am văzut acea scenă din *Triada!* V-am văzut îmbrățișându-vă!...

Fiecare cuvânt al lui mă revolta. Nu mai voiam să aud nimic despre EA. Mă agasa că o visa, că îi scria poezii, că EA era întotdeauna în orizontul lui. (Meta)fizic.

- Vreau să amânăm..., i-am răspuns. E prea devreme să ne căsătorim. Nu pot crede că te-ai despărțit, într-adevăr, de EA. Îmi arăți, zi de zi, că te gândești intens la EA... Foarte frumos! Dar... deocamdată... vom amâna...

- Facem cum dorești, deși tergiversarea nu e lucru bun.

Mi-am luat gândul de la căsătorie, sau, în orice caz, nu am mai luat în calcul fixarea unei date. Nu prea curând. M-am hotărât să nu mă despart de el, ca viața să nu-mi fie seacă, searbădă, precum înainte

de a-l cunoaște. Nu mai speram că o va iubi mai puțin vreodată. Și nu mai puteam îndura coabitarea cu EA. Era o greutate pe inimă, pe toate gândurile mele. Nu mă mai interesa nici drama lui, care îl inspira la infinit. Aveam dreptul să ies din sfera lor și să-mi văd de ale mele. Credeam că nici nu-l mai iubesc. Din inerție, ca să-mi ocup timpul și ca să-mi onorez promisiunile, scriam cărți, cronici, lansam cărțile noastre și ale altora, participam la festivaluri. Am făcut și primul drum în străinătate cu Teodoru. La doi pași. În Serbia. La Uzdin, cel mai vestic sat românesc de pe glob. Pe scurtătură, sunt 90 de km din Timișoara până acolo. Părea atât de aproape, c-am fi luat-o pe jos, dacă am fi știut pe unde. Am plecat din timp, ca să ajungem înainte de cinci la statuia lui Mihai Eminescu, unde Poetului urma să i se decerneze Marele premiu, la cea de-a XXIV-a ediție a Festivalului internațional de poezie „Drumuri de spice”. Teodoru, atent la ținuta sa, punctual, ne-a condus, pe mine și pe Emil, fiul meu cel mic, la locul de întâlnire cu Adrian Dinu Rachieru, pe care mi-l recomandase ca „șef al expediției”. Era foarte sigur de succesul deplasării noastre, pe care a pregătit-o meticulos, dând zeci de telefoane, ca să se asigure că totul e pus la punct. „E mult mai ușor să fii precaut și ordonat, decât să lași lucrurile la voia întâmplării”, obișnuia să spună, iar eu eram mereu de acord cu el în această privință. Am intuit, de la distanță, care era mașina trimisă

după noi de organizatori. Ne-am înghesuit în ea, plini de bunăvoință. Nu aveam loc pentru brațul stâng. L-am întins pe deasupra lui Teodoru, până pe umărul lui Emil. Acesta din urmă, vădit incomodat de mâna mea, dar imperturbabil în planul său de „călătorie”, și-a scos laptopul și a început să scrie un articol, pentru care deadline-ul era în aceeași zi, la ora 24.

Ne-am îndreptat spre vama din Foeni. Șoferul, Domnul Teo, ne-a servit cu aer condiționat bio, intrat direct prin geamurile deschise. Ca pe vremuri, când mergeam așa până la mare și ne întorceam acasă după un ocol pe la mănăstirile din Moldova. Ne-am adaptat la situație, înfundându-ne „bumbacul în urechi”. Sub tălpi simțeam, de la foarte mică distanță, căldura asfaltului sfărâmat. Câmpia ne trimitea, puternic și uluitor, miros de spice cosite. La fel cum, în orice după-amiază de iulie, an de an, de veacuri, îi ametește pe trecători cu miresmele-i inconfundabile. Am ajuns în vamă. Făceam veseli cu mâna vameșului, care ne-a lăsat repede să trecem. Dar mașina nu mai voia să o ia din loc. Degeaba învârtea Domnul Teo cheia în contact. După un zvâcnet mic, tăcere. Îmi aminteam cum, în copilăria mea, mașinile se porneau cu manivela. Avea tata un șofer, Milencovici, care învârtea, în fiecare dimineață, indiferent de vreme, la manivelă, de i se urâse. Și îi spunea fratelui meu: „Măi, Dănuț, măi! Să nu te faci șofer ca mine! Popă

să te faci!” Vameșul sârb s-a luat cu mâinile de cap, când a văzut câți coborâm din mașină și cât suntem de mari. „O, Gospodine!!! Haida, haida!” Și a început să împingă mașina din partea stângă. I s-au alăturat, în fugă, Emil, proaspătul istoric, Poetul nostru laureat și Adrian Dinu Rachieru, marele critic. Tacticos, la volan, Domnul Teo, fost director de școală, jura că numai acum l-a făcut de rușine mașina, că niciodată n-a avut asemenea probleme. Am regretat că nu m-am gândit să filmez scena... Ar fi devenit... virală. Râdeam toți, imaginându-ne hazul ce l-ar fi stârnit, cu amărăciunea ratării unei asemenea ocazii, mai cu seamă că era de neimaginat un „repetir”, ca să pot filma. Prima localitate sârbească – Jaša Tomić. Aici s-a născut străbunicul lui Emil, Ștefan Borchin. L-am văzut o singură dată, când l-am invitat la prima mea nuntă. M-a strâns de nenumărate ori în brațe, bucuros că le va intra în familie o româncă. El nu se considera sârb. Ci român, din Brăila, eventual rus lipovean, după „un moș ge-al lui”. A luptat mult cu birocrăția, ca să schimbe litera „k” din numele său cu „ch”. Fratele lui, Ioan, a rămas Borkin. Dar el era foarte mândru de românizarea numelui său de familie.

Treceam din sat în sat, fascinați de luciul lacului imens, cu o culoare sănătoasă, de pe partea stângă a șoselei, încântați de nenumăratele berze din preajmă-i, la vânătoare de broaște sau șerpi,

mirați de cât de singuri eram pe șosea, ca într-un film de demult, și de cât de spornic înaintam spre destinație, deși, zdruncinați de severe descinderi în câte-o groapă, mai reveneam, din când în când, și la realitate.

Domnul Teo s-a abătut pe la o benzinărie și... surpriză! Mașina nu mai voia să pornească. Diagnosticul, indubitabil: „E gata bateria”. Am coborât toți. Calmi, cu umor și cu o deplină înțelegere a situației. Bărbații împingeau din nou mașina. Nu puteam spune că nu am parcurs pe jos, ca-ntr-un pelerinaj, o parte din drumul spre Uzdin. Și nici de data aceasta nu am putut să filmez. Nici n-am apucat să-mi scot mobilul din poșetă, că a pornit din nou motorul. Am urcat din mers. Șoferul, fericit că nu s-a făcut prea tare de rușine, a ieșit din benzinărie în trombă, uitând ușa din spate deschisă și pierzându-mă pe jumătate, căci nu intrasem decât cu un picior în mașină, când el a apăsat pe accelerație. La urcarea pripită, ușa îmi ciupise bluza cu flori albastrii, pe care o îmbrăcasem în mod special, ca să se știe că eu sunt „Doamna cu miozotis”, așa cum îmi spusese Zenovie Cârlegea, cu simpatie, pentru a arăta că a înțeles metafora Poetului. I-am arătat lui Teodoru ce am pățit. „Mare lucru! Se rezolvă la Uzdin”. „Avem de toate acolo?” l-am întrebat înveselită. „Dacă avem credință, nădejde și dragoste, sigur că avem de toate”. „Musai!” Și buna dispoziție s-a reinstalat. Mai cu seamă că Domnul

Teo ne asigura că nu se mai oprește până la Uzdin, ca să nu mai avem probleme cu bateria. Și satele bănățene se rânduiau, în continuare, stângadreapta. Case robuste, spații verzi de mărimea unor parcuri, livezi mărunte pe-o parte, livezi fără capăt, pe alta, și pacea îndestulării, la ora siestei. „Geloc trecem Cimíșu, cum îi spunem noi”, ne atenționează Domnul Teo.

Gândul mi-a alunecat în urmă cu doi ani, când colegii de Catedră, lectori de limba română la Belgrad, ne invitaseră în capitala Serbiei. Nu puteam lipsi, dar nici admira în tihnă peisajul. Trecusem și atunci „Cimíșul”. Cu un oftat, căci Emil era pe „șantier”, în situl Tibiscus. Vederea Timișului mi-a sporit dorul de el. În plus, îmi părea rău de fiecare minut petrecut în altă parte decât la „masa mea de lucru”, unde îmi scriam febril, fără niciun răgaz, eseul care avea să însoțească antologia lui Teodoru, pe care eu o intitulasem *Nirvana. Cea mai frumoasă poezie*. De data aceasta, admiram în tihnă râul cu nume dacic. Stăteam între Emil, care a terminat, între timp, facultatea, și Poetul, de care mă legau deja șase cărți. Și multe altele. „Tibiscus e un nume preroman”, a spus Teodoru. Nu m-am mirat. De foarte multe ori gândeam la fel, rosteam sau scriam propoziții, chiar fraze, identice. Numele preromane de ape curgătoare au fost un argument imbatabil pentru vechimea și continuitatea românilor pe meleaguri

europene. „Străvechi vom fi. Și vii. Ca și acum”, l-am citat pe Poet, dându-i de înțeleș că tot ceea ce e valabil pentru suflete se oglindește și în apele... „străvechi și vii”. În „nirvanicele oglinzi”... „Mergem mai întâi la Casa românească!”, a anunțat Domnul Teo. Am ajuns mai devreme decât prevedeam. A ieșit în întâmpinarea noastră Vasile Barbu, poetul animator, cel ce pune la cale și realizează toate proiectele culturale din zonă, inima românismului din Uzdin. Înțeleg de ce i se spune Burebista. Mai o cușmă îi lipsește... M-a strâns în brațe, de parcă ne știam dintotdeauna, deși atunci ne-am văzut prima oară. De la poartă până la scară, din metru în metru, ca niște pionii în carne și oase, s-au înșirat membrii echipei de organizare. Aproape toți bărbați, unii cu șorț, implicați în gătit sau servit. Între ei, și pictorul Grama, „piticul arămiu” (alint spontan al lui Teodoru, fiindcă artistul i-a ilustrat, mai de mult, o carte de povești despre pitici), înaintat în vârstă, cu barbă albă și cu un volum de poeme de-amor sub braț (nu e doar pictor, ci și poet). Un obișnuit al locului. Ne-a povestit Vasile Barbu că, într-un an, primise sponsorizare pentru o trupă de teatru. Dar nu avea regizor și nici bani cu care să plătească pe cineva, ca să pună o piesă pe scenă. S-a oferit Grama să vină gratis ca regizor. A adus costume și recuzită de la Teatrul Național din Timișoara și a făcut un adevărat spectacol la Uzdin. Numai că, la întoarcere, l-a cam supărat un vameș.

Grama a scos o sabie de recuzită, din portbagaj, și a mimat dezlănțuirea unui atac, spre hazul tuturor.

Au râs de mama focului atunci, râdeau și acum, amintindu-și... Ne-am împărțiat prin curte. Urmăream expozițiile de carte (cărțile foștilor și ale actualilor premiați), desfășurate pe mese. Făceam cunoștință cu alți invitați. Teodoru recunoștea multe persoane. Pentru mine, toate erau noi.

De când îl însoțeam la evenimentele literare, cunoscusem o mulțime de scriitori. Dar aici erau cu totul alții. Nu mi-am închipuit că atâta lume e pasionată de scris, de poezie. Primeam cărți. Ofeream. Într-o atmosferă de festival. Acestea erau mișcări firești. Calde. Scriitoricești. Curtea era plină de cărți. Pridvorul... de mititei, cârnăciori, sucuri, apă minerală și fum... Doar Emil, așezat într-un colț, scria, detașat de tot ce se petrecea în juru-i, la articolul lui. Teodoru îl admira: „E departe de deșertăciunile lumii. Ca Herodot”. Am fost măgulită. I-am mulțumit cu „o jumătate de privire”. „Parc-am fi la Fierăria lui Iocan”, i-am șoptit. Și el a râs, ca de o glumă bună. Vasile Barbu ne-a povestit, cu mult drag, istoria acestui topos. Casa le-a fost donată artiștilor români din Uzdin de către un medic. Cu timpul, beneficiarii au reușit să o amenajeze, să dea câte o destinație culturală fiecărei încăperi: o expoziție de pictură naivă, una de literatură dialectală, alta cu laureații festivalului. Îi râdea inima când a spus: „Aici ne strângem către

seară și vorbim românește...” Din acea clipă, totul, absolut totul, mi s-a părut frumos. M-a impresionat Vasile Barbu cu nevoia lui de a fi român, un scriitor român autentic. Cu bucuria lui de atunci, scurtă cât o după-amiază, de a se afla printre românii săi. Printre poeți, la fel de mândri ca el că erau români. Era fericit. O fericire dobândită, în cele din urmă, binemeritată, căci muncise enorm pentru ea. Căutând să mă feresc de torpilele solare, m-am retras la umbra blândă a unui copac din curtea Casei românești din Uzdin, lăsându-l pe Teodoru, laureatul celei de-a XXIV-a ediții a Festivalului internațional de poezie, în selecta companie a binecunoscutului scriitor Nicolae Dabija. O ascultam pe Mia Rogobete povestindu-mi, pe îndelete, cum, la întoarcerea de la precedenta ediție, un comandor, aflat pe post de șofer, s-a rătăcit de atâtea ori, încât au făcut douăsprezece ore până în Timișoara. „E mai ușor prin aer decât pe pământ?”, am întrebat. Dar, cum noi ajunseserăm, cu toate peripețiile, din Timișoara la Uzdin, în mai puțin de două ore, am tras singura concluzie ce mi se părea logică: „Îți plăcea de tine! De-aceia a făcut atâtea oculuri!” „Da de unde! Ce vorbești?!”, râdea ea. „Am și scris o piesă de teatru despre acel drum...” A trecut pe lângă noi Vasile Barbu și, cu zâmbetul lui de om bun ca pita caldă, ne-a spus: „Eu plec acum la statuia lui Eminescu. Veniți și voi peste o oră...” Nu m-a mirat că ni s-a adresat cu „voi”.

Oricât încercam să-i învăț cu „dumneavoastră”, studenții mei din Serbia nu renunțau la acest „voi” al politeții: „Voi o să ne predați lingvistică și la anul? La voi la curs se pun absențe?” etc. În plus, mi se părea că Vasile Barbu a făcut o glumă subțire, de cea mai bună calitate. Prea ne întinseserăm, Mia și cu mine, la vorbă. Era deja 16:45. Ceremonia de premiere era fixată la ora 17. Mă uitam prin curte după Teodoru, ca să-i spun cât e ceasul, să nu cumva să întârziem la premierea sa. Dându-și seama că mă precipitam inutil, Mia m-a atenționat că noi suntem cu o oră înaintea sârbilor... „Slavă Domnului! Am fost destul în urma lor...” Teodoru era pe aproape, intrigat că îi luase cineva de pe masă sticlucă cu cafea, pe care o adusesem anume pentru el de la Timișoara. „Nu se poate așa ceva!... Cum să dispară din fața mea???” Nu dispăruse. O luase, în grabă, Carmen, o zglobie și veselă reporteriță română de la Televiziunea din Novi Sad, pentru a filma, în bună rânduială, cărțile laureaților, expuse pe mesele din curtea Casei românești.

Și cafeaua noastră avea o istorie. Cum stăteam la Universitate de dimineața până seara, pe vremea când aveam funcții administrative, îmi aduceam de acasă câte o sticlucă cu cafea. Teodoru aflase de acest obicei al meu, fiindcă îl mai servisem, în trecut, cu prețioasa-mi licoare voiajoare, până când, la o lecție deschisă despre poemul său *O arbi-amintire*, la care era invitat de onoare, l-am

surprins căutând-o... chiar în poșeta mea, pe care am lăsat-o, cum se întâmplă adeseori, deschisă, pe catedră, după ce scosesem dintr-înșa materialele didactice. M-a înduioșat atât de tare „prodigioasa”-i explorare, în văzul tuturor studenților, cu ochii „cât cepele” de mirare, încât, de atunci, oriunde ne duceam, puneam în poșetă, anume pentru el, și jumătate de litru de cafea. Odată, chiar în Sala barocă a Muzeului de Artă din Timișoara, în atmosfera cea mai sobră cu putință, sub un impresionant candelabru, în fața a numeroase personalități din cultura Banatului, Poetul și-a întrerupt discursul solemn, a venit lângă mine, și-a luat sticluța de cafea, a băut câteva înghițituri și a revenit, înviorat, la microfon. Nonșalant. A continuat apoi să incite publicul: „A zâmbit vreodată Iisus?” Nimeni nu-și lua ochii de la Teodoru. Nici când vorbea, nici când recita. „Ce ne faci, Domnule???” , a izbucnit cineva... cândva, amețit de emoția rostirii *Avatarului I*: „... În trup/ Eram cu mine însumi împreună./ Când m-am trezit, alătura un lup/ Se oglindea în *Râul* alb și-n lună”... Aceeași poezie le-a recitat-o scriitorilor așezați pe scaune, la umbră, la festivitatea de premiere, o fetiță din Uzdin, Mateea, îmbrăcată în costum național. Cu soarele bătându-i în ochi ca un reflector. A dus povestea până la capăt. Se vedea că poezia îi plăcea și ei foarte mult. Chiar și fără să o înțeleagă, poate, pe de-a-ntregul.

Ce frumos alunecam și eu, la început, pe pojghița de gheață a poeziei lui Teodoru! Aveam senzația că toată a fost scrisă pentru mine... Citind, simțeam cum mă aștepta Poetul „cu trandafirii sângelui în palmă”, cum își dorea „să coboare podul”, „ca eu să trec”... „Femeile, care merită acest nume”, spunea Ibrăileanu, cel atât de îndrăgostit de, implacabil, mai tânăra Adela, „au o intuiție fermă și infailibilă”. Cu volumele lui Teodoru pe genunchi, însemnam paginile de la care urma să citească Poetul texte pe potriva publicului de aici. I le așezam în ordine – mai întâi *Biblicele*, apoi *Nirvana. Cea mai frumoasă poezie*, în final, *Elegiile de la Carani*... Vasile Barbu a anunțat laureatul acestei ediții a Festivalului. S-a ridicat Poetul. A fost aplaudat îndelung, cu convingere. Era, și acolo, prețuit. Simpatizat. Respectat. Eu abia aplaudam, de frică să nu-i sparg ochelarii, rămași, deasupra volumelor, în palmele mele. De când îi eram alături, a câștigat trei festivaluri internaționale și Premiul Special al Uniunii Scriitorilor, Filiala Timișoara, pentru antologia *Nirvana. Cea mai frumoasă poezie*. „Ce importanță are acest premiu pentru Dumneavoastră?”, îl întrebase Carmen, tânăra româncă, reporter la Televiziunea din Novi Sad. „Importanța unui mare premiu. Premiile mari sunt ca niște borne...” (Im)portanța momentului reieșea din motivația acordării premiului, pe care Poetul Vasile Barbu, organizatorul întregii vieți culturale din Uzdin, o citea cu afecțiune și bucurie:

„Pentru valoroasa operă literară și în semn de mulțumire și profundă recunoștință pentru prodigioasa activitate culturală și pentru contribuții majore la promovarea literaturii române, cât și pentru puterea de a menține nestins focul sacru din sanctuarul limbii române”.

După o prezentare consistentă a profilului teodorian, tot Vasile Barbu i-a înmănat diploma și cadoul – un portret, în irizații albastre, al Sfântului Gheorghe. Pe cal alb, în luptă cu balaurul. Acest sfânt este un simbol pe măsura Poetului premiat. Strâng, amândoi, „în pumn, o spadă sângerie”. Câte „coincidențe semnificative”! Sfântul Gheorghe a fost scutul sacru al Cavalerilor din Evul Mediu (și, cum se știe, unul din avatarii Poetului e Cavalerul medieval), Sfântul Gheorghe e protectorul Serbiei (și ne aflăm în Serbia), Sfântul Gheorghe este și ocrotitorul Armatei române. Implicit, și al „străjilor” români din Voivodina. Un brâu de români veghează, dinafară, ca niște soli ai păcii, ai buneii înțelegeri, la liniștea României: în Serbia, Ungaria, Ucraina, Moldova, Bulgaria... Ocrotesc, cu puterile lor, ființa românească și mesajul ei de spiritualitate, de dragoste, de umanism. Având ca simbol **POETUL NAȚIONAL**. Pe Mihai Eminescu. La statuia lui Mihai Eminescu din Uzdin l-au premiat pe Teodoru. Laureatul le-a mulțumit, pe rând, tuturor celor implicați în luarea acestei decizii și în susținerea renumitului festival, de la organizatori,

la preotul satului și la autoritățile locale. A fost pentru el o fericire și o onoare să se afle la Uzdin, „între oameni de gust și de talent, care și-au închinat profesia, vocația, viața, ca și el, acestei nobile stihii, care este literatura, poezia”. Nu am reținut ce a urmat în discursul său de recepție a premiului, care, după spusele lui Vasile Barbu, îmbogățește biobibliografia oricărui scriitor, român sau sârb. De altfel, în interviul dat unui post de radio, chiar acolo, în acele momente, Teodoru i-a enumerat și pe bunii săi prieteni, scriitori sârbi, ce locuiesc în Timișoara: Ivo Muncian, Blagoie Ciobotin, Slavomir Gvozdenovici... Mi-am amintit că volumele din care urma să citească Poetul rămăseseră la mine... „Precis îmi va cere să i le aduc... Voi trece peste cabluri, denivelări, brazde, printre snopi de spice... Numai de nu m-aș împiedica...” Mi-am auzit numele. „Arina, fii bună...” Am ieșit din binecuvântata umbră. Înaintam sub soare, în văzul tuturor. Eram cât se putea de atentă să nu calc greșit. Să nu fiu „tăfăloagă” și să nu tulbur în vreun fel solemnitatea evenimentului. I-am înmănat „los poemarios”, laolaltă cu ochelarii. Apoi, m-am întors la loc. La fel de încordată. De îndată ce m-am reșezat pe scaun, am răsuflat ușurată. M-am destins. Toată lumea îi asculta, fascinată, poezia. La fel și eu, deși „o știam pe dinafară”. „N-a fost cu neputință, n-a fost greu./ Aseară am vorbit cu Dumnezeu”... Nicolae Dabija

spunea că tiparele poemelor cu temă metafizică sunt, la Teodoru, psaltice. Mulți l-au raportat, de aceea, la Arghezi: Andrés Sánchez Robayna, Iosif Cheie-Pantea, Ion Jurca Rovina... Și, în contextul de mare finețe intelectuală generat de valoroasa poezie teodoriană, numai ce îl aud pe Poet: „Arina, rogu-te să îmi aduci cafeaua!” „Dumnezeule!!! Unde o fi sticluța de cafea?!...” Am găsit-o repede, la piciorul scaunului. M-am aplecat, am luat-o, m-am ridicat din nou, am făcut un pas pe-o dâlmă, altul, într-o groapă. Mi-au prins bine și anii în care lucram pe pământ denivelat cu „analfabeta sapă”... În acest spațiu rustic, în ton cu drumurile de spice, călcam întocmai ca în satul meu, din aceeași câmpie bănățeană... Poetul a luat câteva înghițituri din licoarea magică, energizantă. Și-a dres astfel vocea. A continuat cu *Poemul 26*. A subliniat rolul meu în a-i da acestui poem titlul *Nirvana* și în a-i atribui statut de artă poetică în antologia definitivă. Rostea des numele „Arina”. Așa cum, odinioară, în secolul al XVIII-lea, Primarul din Casterbridge repeta numele „Elisabetei-Jane”... Am citit undeva că, atunci când folosești deseori numele cuiva, e semn cert că iubești acea persoană. Teodoru se cam dădea în vileag tot rostindu-mi numele. În fine, asta nu făcea decât să stârnească alte și alte valuri de simpatie. El este unul dintre puținii poeți care nu-și distrug poezia recitând-o. Dimpotrivă. Expresivitatea rostirii dezvăluie ideea poetică. Te face să o

prinzi din zbor. „Tăcerea fără capăt, doar tăcerea...” receptorilor spunea mai mult și decât aplauzele. În publicul de la Uzdin erau și mari poeți. Oameni care știau foarte bine ce este literatura. Care, ascultându-l, mai meditau o dată, și încă o dată, la miracolul cuvântului. Al Cuvântului. Prof. dr. Adrian Dinu Rachieru a prezentat prima *laudatio*. A pornit de la amănuntele biografice, a relevat complexitatea preocupărilor literare ale eseistului, traducătorului, și a subliniat faptul că Teodoru a ales, de timpuriu, poezia și a câștigat pariul cu ea. A susținut teza anvergurii europene a poeziei teodoriene, care, așa cum am afirmat eu (mă citează ca pe o autoritate), se scrie pe verticală. Expertiza criticului, sobrietatea sa, aprecierea de care beneficiază, în țară și în afara ei, dădeau credibilitate maximă tuturor superlativelor din care se înfiripa evaluarea cronologică și axiologică a creației lui Teodoru.

Ca și cum ar fi întors brazda, în final, Adrian Dinu Rachieru, cel atât de sobru și de echilibrat în aprecierile sale, s-a referit la Poetul care... „privește în ochii abisali ai Arinei”. „Un ac de lumină” mi-a străpuns sufletul. Mă țineam cu ambele mâini de scaun. Trăgeam aer în piept. Aer fierbinte. Poetul și Criticul au ridicat enorm ținuta festivalului. Ca și Nicolae Dabija, de altfel, care, cu umor, dar și cu nedezmînțita-i seninătate, combătea granițele dintre români și propunea ca acestea să fie trecute, nu cu pașaportul, ci cu o... poezie românească. Tot

așa, anticipa un Nobel pentru Teodoru. Am tresărit, fiindcă era al doilea care spunea asta în decurs de o zi, celălalt fiind Lucian Bureriu. Mă bucuram pentru cei trei cavaleri ai literelor românești, dar și pentru Vasile Barbu, căruia, precis, toate acestea îi mergeau la inimă. Mi s-a dat cuvântul. Microfonul mă bruia. Am renunțat „geloc” (imediat!) la el. M-am apropiat de public ca de studenții mei. Am vorbit liber. Am evocat-o pe EA, o scriitoare importantă din Banat, care a avut regretul că, atunci când a primit premiul *Opera omnia*, deși i-a mulțumit lui Teodoru dintr-o mulțime de motive, a omis să recunoască un adevăr esențial: și anume acela că soțul EI a învățat-o ce înseamnă literatura profesionistă. Eu am făcut această mărturisire dintru început. Am afirmat că fac parte din Școala de literatură a lui Teodoru de aproximativ doi ani, de când Maestrul, atras de un comentariu de-al meu la *Nirvana*, m-a căutat la cabinet pentru a-mi propune „să intrăm împreună în adevărata literatură”. Am fost derutată, însă nu puteam să-l refuz. L-am întrebat doar atât: „Aveți încredere?” „Am deplină încredere. Am citit comentariul dumneavoastră la poezia mea. Și *Punctul interior...*” Eu eram profesoară de gramatică. Știam foarte puține lucruri despre el. Mi-a oferit toată poezia lui, în variantă electronică, într-un fișier intitulat *Exegi monumentum* și datat: 24 aprilie 2015. Citindu-l – și recitindu-l, de atunci,

de nenumărate ori – am descoperit un Poet metafizic. Pentru care, „nimic nu e aicea. Totu-i peste”. Ce însemnau metafizica, transcendența sau libertatea Poetului am aflat, mai cu seamă, direct de la Teodoru. Cu ajutorul lui, am putut pătrunde, relativ rapid, și fondul, nu doar forma poeziei sale. Pe fond, Teodoru dialoga cu elita poezilor europeni despre natura umană, despre sfâșietoarea luptă dintre suflet și trup, despre condiția ființei în fața Ființei – teme existențiale profunde, foarte importante pentru cunoaștere. Pe lângă textele literare semnate de autor, am cercetat și ceea ce s-a scris despre poezia lui, fiind mai atentă la receptarea sa în afara mediului scriitoricesc de la noi. Exegeții săi spanioli, de pildă, s-au referit la dimensiunea europeană a scrierilor sale: Rosa Lentini îl consideră cel mai european dintre poeții români în viață, Andrés Sánchez Robayna îl recomandă ca poet european, întrucât găsește în scrierile lui cheile veritabilei modernități, Coriolano Gonzáles Montañez învață românește pentru a-l traduce pe Teodoru în spaniolă și a contribui la difuzarea poeziei lui în spațiul hispanic. Dintr-o cultură de prestigiu celei hispanice ne-au parvenit, de sub condeiele unor experți în literatură, precum Fernando Sabido Sánchez, Jaime Siles, Maria Cinta Montagut, Mónica Delia Pereiras, Sanz Irlés, Lucía de Fraga, Jorge de Arco etc., cele mai adecvate sugestii de lectură a operei lui Teodoru. De pildă,

anul acesta, în articolul destinat volumului omagial al Poetului, Andrés Sánchez Robayna pleda pentru înscrierea lui într-o tradiție a sublimului. Eu însămi l-am citit și îl citesc pe Teodoru în acest registru, nu doar ca Poet, ci și ca om. Fiindcă, așa cum observa marele nostru estetician Ion Ianoși, sublimul nu există numai în artă, ci și în afara ei. Forța de regenerare a Poetului, care s-a întors nu doar la scris, ci și la toate promisiunile vieții, are de-a face cu sublimul. Un domn premiat apoi la acest festival, care declara, mândru de etatea lui, că are 86 de ani și 112 zile, spunea că el n-ar fi crezut niciodată că va fi poet, fiindcă Bunul Dumnezeu i-a dat darul poeziei foarte târziu, la bătrânețe. Teodoru l-a luat în serios. S-a întors spre mine și mi-a mărturisit: „Și eu credeam că pentru mine s-a terminat totul”. Fals! Totul continua.

La Uzdin, în Serbia, lui Teodoru i s-a făcut și propunerea de a i se lansa o carte. El a preferat să lanseze una scrisă de mine despre poezia lui. O carte de exegeză, în care subliniam schimbarea de ton din elegiile sale, speculând nașterea fericirii în miezul durerii, poate și pentru a contrabalansa satisfacția eului liric de a-și învârti cuțitul în rană, de a conferi, prin plasament, superioritate durerii. Elegiile scrise pentru EA deschideau, cu negrul lor triumfal, cu puritatea incontestabilă a cenușii, cu roșul fulgerului justițiar, lumea noastră triadică, despre care mă apucasem să scriu și, indiferent de

reconfigurările din existența cotidiană, dusesem scrierea până la capăt. Lansarea de la Uzdin s-a desfășurat în fața aceluiași public, cu aceeași vorbitori. Din tot ce s-a spus, s-a degajat afirmația Prof. univ. dr. Adrian Dinu Rachieru, referitoare la fericiata colaborare dintre Teodoru și Arina Sălceanu, care lui nu-i amintește decât de întâlnirea dintre Eminescu și Creangă. Scriitorii, foarte atenți la ceea ce li se comunica, au reținut această, atât de onorantă, comparație, după cum mi-a mărturisit chiar Nicolae Dabija. Erau totuși ușor derutați în privința mea, fiindcă nu știau dacă sunt doar prietena lui Teodoru sau mai mult decât atât. N-aveam cum să îi lămuiesc. Nici eu nu știam cum să mă raporteze la Teodoru în acel moment. Toată ziua au fost când unii, când alții, când toți scriitorii participanți la acel festival în jurul nostru. De mare ajutor, pe parcursul întregii zile, ne-a fost și Emil, care a mai pus laptopul deoparte și ne-a mai făcut câte un serviciu. Dar, spre seară, foamea și setea i-au mobilizat pe toți să se împrăstie în câteva clipe, să se grăbească spre Casa românească, unde se pregătise, în largă bătaură tradițională a unei gospodării țărănești, o consistentă agapă, cu Kara George și țuică de Banat sârbesc.

Am rămas complet singuri, lângă statuia lui Eminescu, de curând amplasată în fața Casei de Cultură din Uzdin. De parcă lumea întreagă ne-ar fi lăsat singuri, ca să ne clarificăm situația. Câțiva

copaci înalți, cu coroane enorme, împrejmuiau statuia în parcul din centrul comunei, ținând un gard viu în jurul nostru. Strălucea luna, cerul era plin de stele. Poleirile cu lumină conturau doar creștetele copacilor. În contrast, întunericul sporea pe caldarâm. Decor romantic, potențat și de prezența lui Eminescu. Nu se mișca o frunză, nu se auzea decât orăcăitul broaștelor de pe lac.

- Au uitat de noi!..., am constatat, amuzată. Ochii lui scăpărau, trimițând spre mine scânteii verzi.

- Vrei să fii soția mea?, m-a întrebat, în beznă, cu patimă.

Nu puteam spune „nu”. Mă împiedicau ochii lui aprinși, ca niște lasere. De fapt, nici n-am mai apucat să-i spun ceva, fiindcă au apărut două mașini după noi. Am urcat amândoi în aceeași mașină. Tot drumul, am pus la punct, în șoaptă, în grabă, în detaliu, un scenariu exhaustiv pentru căsătoria noastră civilă, fapt ce denota nerăbdarea amândurora de a ne arăta lumii ca soț și soție. Cum de mi se ștersese, dintr-odată, memoria atâtor inhibiții? Cum de uitasem cu desăvârșire de EA? Probabil că așa trebuia să se întâmple: să uit, să rup trecutul de prezentul nostru.

În zilele următoare, așa cum promisese, s-a ocupat Teodoru de dosare, de analize, a aranjat el tot ce trebuia, ca să aibă loc cât mai curând schimbarea stării noastre civile. Nu vădov, nu

divorțată. Ci căsătoriți. „Discret, nu secret”, cum îi plăcea să spună. După înfrânări și ezitări, după pași înainte și înapoi, după stagnări, am sprintat de îndată ce ni s-a arătat, limpede, linia de sosire. În dimineața în care am depus actele de căsătorie, m-am simțit minunat. Aveam senzația că s-a produs un miracol, că nimic de aici sau de aiurea nu a intervenit ca să ne împiedice să facem acest pas, anticipat de Teodoru, încă din primăvară, ca firesc și salvator pentru amândoi. Consideram că era momentul să ne liniștim, să nu mai reflectăm atât la viața noastră, ci să o trăim, cât mai frumos cu putință. Numai că, în aceeași seară, am aflat că am un cancer de piele.

- Este un epiteliom bazocelular, mi-a zis doctorița. Trebuie să-ți spun ce înseamnă asta, fiindcă ai să cauți, oricum, pe internet. E cancer...

S-a spulberat toată bucuria mea de peste zi, m-a înghițit, subit, perspectiva morții. „Asta înseamnă că o să mor curând...” Toate planurile mele de fericire erau zadarnice. Nu mai aveam parte de niciun viitor. Tremuram. Îmi era frică. Revenise, într-o fracțiune de secundă, mai puternică decât oricând, neînvinsă, vechea mea frică de moarte. Inima îmi spărgea pieptul. O priveam pe doctoriță fix în ochi. Căutam acolo un licăr de speranță.

- Îmi pare rău... Am fost și eu, ca pacient, de două ori pe punctul de a primi această veste. Știu cum e...

Nu știa. Mă nimerise în moalele capului. Eu mă simțeam, de câteva ore, în al nouălea cer. De acolo căzusem. Eram năucă.

- Teodoru m-a sunat să mă roage să nu-ți spun... Eu nu pot să fac asta, nu e deontologic. Deci, Teodoru știa! Mi-am dus mâna la gură. Să nu țip. Să nu-l fac de râs. M-am întors brusc spre el, cu ochii scăpărând de furie:

- Vezi? Vezi dacă m-ai tot comparat cu EA? Am și eu o boală incurabilă. Exact ca EA! Mă duc și eu...

- Nu vorbi așa!!!... Dacă aș fi rău, aș putea zice și eu că nici nu ne-am căsătorit încă și au și început problemele. Dar uită-te la mine! Arăt îngrijorat?... Uită-te în ochii mei! Nu e grav!...

- E o formă ușoară de cancer, interveni doctorița. Cu un prognostic foarte bun. Se pune însă problema unei intervenții chirurgicale. Trebuie extirpat de urgență carcinomul, căci se extinde spre ochi și s-ar putea să devină inoperabil...

- Acum? Azi?

- Nu azi, dar în foarte scurt timp.

- Mă poți opera azi?

- Nu vrei să îți recomand un chirurg plastician? Nu m-ar deranja deloc dacă ai prefera un chirurg cu o carte de vizită mai strălucită. Eu zic să vii după cununie, să vedem ce e de făcut, ca să nu te duci pansată în fața ofițerului stării civile.

- Nu vreau să mă întorc acasă cu un carcinom în frunte. Mă operezi azi?

- Mai am doi pacienți...

Căutam ochii lui Teodoru, ca să văd dacă e de acord cu ceea ce hotărâsem, fără să îl întreb. Erau de nedescris. Fosforescenți. Din cabinet se auzea lume vorbind. Nouă ne pierise vocea. Ne-am așezat pe două scaune alăturate. M-a cuibărit la pieptul lui, ca atunci când ne pregăteam să-mi citească din *Biblie*. Îi ascultam inima, ca pe un cântec. „Nu te gândi la nimic! Odihnește-te în brațele mele!” După o vreme, s-a întors din oraș soțul doctoriței. Ea l-a întâmpinat râzând:

- Schimbare de program! O operez pe Arina... Te rog să te echipezi și tu, ca să ne dai o mână de ajutor.

Domnul doctor, soțul doamnei doctor, n-a ripostat, n-a întrebat nimic. Precis știa despre ce e vorba, mai mult ca sigur discutaseră deja despre diagnosticul meu. A apreciat reacția mea, determinarea, curajul.

- Așa trebuie făcut! Indiferent ce boală ai avea, trebuie să acționezi imediat. Boala nu se duce pe picioare!

În timp ce eram pe masa de operație, anesteziată, am simțit pe gleznă o mângâiere de mătase. Nu vedeam nimic, dar mi-am dat seama că intrase în sală Teodoru, că el mă atinsese, din greșeală, cu

un halat subțire, dovadă că izbutise să ajungă lângă mine.

- Știi ce? Dacă tot nu poți sta afară, măcar stai locului! Treci pe partea cealaltă și ține-o pe Arina de mână, că ne încurci..., îl admonestă doctorița, dar nu-l dădu afară. L-am strâns tare de mână. Ca să nu creadă că mă doare ceva, i-am zâmbit.

- Vai, zise asistenta, doamna zâmbește!... Zâmbește, în timp ce este operată!...

- Pui mic!..., îmi spuse Teodoru înduioșat, cu o intonație paternă, legănând fiecare sunet ca pe un prunc în brațe. Apoi, și-a apăsat fruntea pe mâna mea. A rămas așa multă vreme. Știam că se roagă. Îi simțeam buzele mișcându-se, atingându-mi din când în când degetele, pielea bolnavă.

Nimeni n-a comentat nimic. Fiecare își vedea de treaba sa. Echipa medicală se îngrijea de trup, Teodoru, de suflet. Cu o palmă caldă, făcuse o brățară în jurul încheieturii mâinii mele drepte, cu cealaltă, mă mângâia fin, dar fără încetare. Nu mă mai simțeam singură, amenințată, fără apărare, fără ajutor... După operație, cei doi doctori, Mihăița și Silviu Mihălceanu, au acceptat să fie martorii noștri la cununia civilă și chiar și nașii noștri, la cea religioasă. Asistaseră la o scenă de dragoste, cu totul originală, în condiții prea puțin romantice. Sau, dimpotrivă, neînchipuit de romantice, de-a dreptul lamartiniene... În cabinetul lor, de la parterul unui bloc vechi, de lângă Domul Catolic, ale cărui

clopote băteau cu aceeași solemnitate imperială, ca în noaptea când Teodoru m-a cerut de soție. Probabil, băteau la fel de trei sute de ani încoace. Grandioase.

- Vei avea grijă și de mine cum ai avut de EA?

- Cum să nu? Te conduc acasă și rămân la tine. Mă mut la tine. Vom vedea unde vom sta după căsătorie, dar, de azi, vom fi mereu împreună.

- Tu știai adevărul și mă amăgeai că nu am nimic... Ce-a fost în sufletul tău?

Ochii lui se umplură de negură. Pupilele lor mari și întunecate mă aspirau în labirintul său lăuntric. Mă vedeam în adâncul sufletului său.

- Să trecem peste asta!, mă rugă.

Și am trecut. Nu am plâns nicio clipă. Avea dreptate Thai: iubirea e bucurie. Bucurie în toate. Și în durere. Oricât de mare ar fi durerea.

*

- Noi nici nu ne dădeam seama cât eram de legați. Ne cramponam de lucruri minore, când, Doamne Dumnezeule!, lucram la proiecte spirituale, scriam carte după carte. Acestea sunt în afara timpului, transgresează aparențele, scot la iveală tot adevărul, încerca să mă convingă Teodoru, pe când ne plimbam, la braț, prin parcul de lângă biserica din cartier, unde ne cununaserăm. Era o seară de noiembrie, cu cer senin, cu lună plină. I-am amintit de o întâmplare de demult, din 2015, din Piața

Traian. Venind cu tramvaiul spre locul nostru de întâlnire, l-am văzut pe Teodoru în dreptul Băilor Neptun. Avea un pardesiu bej, lung, o pălărie maro, și mergea nonșalant, ca un artist pur-sânge. Aș fi putut să cobor, să îl aștept în prima stație. Dar nu îndrăzneam să-l deranjez, să-i întrerup plimbarea solitară, să-l trezesc din visare. Părea din alt veac, din altă lume. Nici nu i-am spus apoi că l-am zărit, ca să nu creadă cumva că m-ar preocupa prea mult... Dar inima mi s-a strâns la vederea lui. L-am așteptat, uluită de emoția care creștea așteptându-l. Urma să participăm împreună la primul nostru interviu televizat, realizat în direct, pentru promovarea antologiei dedicate memoriei EI. Biserica Millenium era luminată feeric în ceața vesperală. Era mai frig pe-atunci. Burnița. Am mai avut timp să facem câțiva pași în parcul din fața Bisericii, pe aleea dinspre Piață. Nu ne atingeam, ne priveam pe furiș, însă ne zâmbeam mult, vorbind despre arhitectura acestei Biserici, despre statuile încorporate în clădirile din Traian, analizând, în consens, o poezie de-a lui, în care luna, cu gura ei rece, simboliza iubita moartă. „Visând pe umeri gura lunii rece”. Nu era vorba despre EA. Poezia aceea o scrisese în tinerețe. Nu era pentru mine, ca atâtea altele, o sursă latentă de gelozie. De fapt, nici n-ar fi fost cazul să fiu, pe atunci, geloasă. „EA era geloasă pe toate femeile”, mi-a spus Teodoru, de parcă mi-ar fi citit gândurile. Și a dat apă la moară gelo-

ziei mele *in nuce*, vorbind apoi numai despre EA. Mi-a povestit cum s-au cunoscut, cum s-au căsătorit, cine le-au fost nași la cununia civilă, cine, la cea religioasă, cum fragilitatea sănătății EI l-a ținut mereu în stare de veghe, dar asta nu i-a atenuat iubirea, ci i-a sporit-o exponențial, fiindcă o descoperirea fragilă și o redescoperirea puternică, învingătoare, o iubea mai mult și pentru că îi dădea posibilitatea să facă ceva pentru EA, să-i arate devoțiunea lui. Avea parte de încrederea și de recunoștința EI: „Dacă n-ai fi fost tu, i-ar fi spus EA, eu de mult nu mai eram”... M-a ascultat atent, confirmând ori de câte ori îl întrebam:

- Ți amintești?

Oarecum răvășit de amintirea perioadei lungi, în care starea de veghe îi făcea plăcere, dar îl și măcina adânc, îmi arată că realiza grozăvia anilor din urmă, anxietatea, dorința de a trece cu bine prin atâtea momente cruciale, frica de o moarte subită... Nici noi doi nu am fost scutiți de asemenea încercări. Dar am trăit și multe evenimente îmbucurătoare. Am trecut prin nenumărate verificări și ajustări. Pentru a ne potrivi sufletele unul pentru celălalt.

- Fără tine, aș fi încheiat de mult trecerea mea prin lume, îmi mărturisi și el, în prelungirea evocării confesiunii EI de odinioară. Amândoi au rostit un adevăr indubitabil. Îmi era însă greu să accept că Teodoru mi se arăta atât de recunoscător, după câte

făcuse el pentru mine în acest răstimp, așa că am încercat să-i abat atenția de la actul de mulțumire, căruia, realmente, nu știam cum să-i răspund.

- Nu moare omul când vrea el.

- Ce vorbești?!... Ajunge să-ți treacă prin cap un asemenea gând. Imediat vin și argumentele... Și te gândești cu voluptate la...

- E, într-adevăr, o mare temă..., am suspinat, cutremurându-mă.

Am mai făcut câțiva pași tăcând. Cât să ne luăm o pauză de trecut. De acel trecut, tot mai îndepărtat, încărcat de EA, dar și de trecutul nostru, mai apropiat, dominat de stihia absenței EI. Teodoru mă privi cu ochi întredeschiși, dând mare importanță momentului acela de sinceritate:

- Nu vreau să fiu nedrept față de viața mea de până acum, dar parcă așa de fericit nu am fost niciodată...

- Chiar azi m-a întrebat o colegă dacă sunt fericită. Și a adăugat: „Nu voi intra în amănunte. Spune-mi doar!” A insistat să afle, prinzându-mă de ambele mâini, ca nu cumva să plec fără acest răspuns. „Cum o să fiu fericită? Mereu apare câte ceva care-mi tulbură apele...” „Lasă tu alea! Promit să nu-ți cer amănunte. Ești singură sau ești bine?” „Sunt bine”.

- De ce nu i-ai spus că te-ai măritat și că ești fericită? Dacă mie mi-ar fi pus cineva așa o întrebare, aș fi răspuns că m-am însurat cu tine și că

sunt fericit. Așa și sunt: fericit! Cu înfiorare și cutremur spun asta: nicio dizarmonie în familie, nimic! Numai mimică binevoitoare... Așa se întâmplă doar atunci când deasupra omului stă mâna lui Dumnezeu.

*

Abia după ce ne-am cununat religios, am văzut urna EI. Teodoru a deschis ușa unui dulăpior din bibliotecă și mi-a arătat-o. Și-a făcut cruce, s-a închinat înaintea rămășițelor EI sacre, depuse într-o urnă albă, cu un design sobru și perfect armonizat cu imaginea unei distinse doamne. Așezat pe o laviță la câțiva centimetri de dulăpiorul ce găzduia urna, portretul de bronz al lui Teodoru părea gardianul cel mai de preț al cenușii EI. De cealaltă parte a lui, se afla portretul EI de bronz. „Ca două statui de bun-simț”, mi-am spus, când mi-au fost prezentate în prima noapte petrecută în casa lui. Atunci, ca atunci, dar acum... ce căutam eu acolo? Ștergeam praful. Tăceam, ca ei să-și poată vorbi... în liniște. I-am cerut lui Teodoru să nu mai închidă acea ușă, să-i lase urna la vedere... De ce să o ascundă de mine? Mă simțeam ca într-o criptă familială, cu „amor defunct” și „morți încă vii”. Nu mai țin minte care din noi, poate chiar eu, am aprins o candelă. M-am așezat pe fotoliu și i-am privit flacăra, căutând să înțeleg ceva. Căutam

sufletul EI în lumina candeliei. Nu deslușeam nimic. Nu mi-o aminteam decât acolo, în sala mică și întunecată de la Orizont, abia înmuindu-și buzele în apa minerală din paharul întins de Teodoru peste masă. Zeci de ani locuiserăm în același oraș și noi nici măcar nu ne-am salutat. Pot să jur că EA nici nu mă știa. Iar eu acum, abia mi-o mai aminteam. M-am uitat la bustul EI. Se înnegrise. Fața părea mai mohorâtă decât cu doi ani în urmă, când adusesem statuia, împreună cu Teodoru, din atelierul sculptorului Ardeleanu. Fruntea înaltă, aplecată ușor în față, îi dădea un aer trist. Figura EI mi-era străină. Teodoru îmi tot povestea despre EA, ca să mă facă să înțeleg ce ființă minunată a fost. Îl ascultam. La fel povesteam și eu despre cei dragi mie, trecuți de mai mult timp în veșnicie. La fel de minunați îi credeam și eu. Atâta doar că noi i-am îngropat în cimitire și le-am îngrijit mormintele. Divagam. Polemizam în gând cu Teodoru pe tema incinerării. M-am concentrat din nou asupra lumânării aprinse pentru EA. Am realizat că, dacă ne-am văzut de două-trei ori, cu totul întâmplător, dacă am fost impresionată de acea scenă cu apa de la Filiala Uniunii Scriitorilor, asta n-a însemnat prea mult pentru mine. Nu m-am apropiat deloc de EA în timpul vieții EI. Nu am căutat să o cunosc. Sufletele noastre nu s-au întâlnit, de fapt, niciodată. Nu se întâlnesc nici acum. Am iubit același om, dar

nu în solidaritate. Nici gând să ne fi simpatizat vreodată. Imaginea îmbrățișării noastre, percepută printr-o perdea de lacrimi, era o nălucire a Poetului, care, probabil, și-o dorea. O iluzie căreia îi atribuia semnificația ce îl satisfăcea. EA nu mi-a trezit niciun sentiment, în afara celor convenționale: de compătimire, de prețuire, de respect. Iar, de acum încolo, erau și mai puține șanse de a mă apropia de EA. Putea fi oriunde în univers, și în casa noastră, și în gândurile lui Teodoru, și în bătăile inimii lui, și în fiecare îmbrățișare, putea să ocupe oricând un loc în familia noastră, dar nu și în sufletul meu. Mă voi lupta, dacă va fi cazul, pentru ca EA să nu se intersecteze cu mine. De ce?... De unde înverșunarea aceasta nouă de a mă delimita de EA? Poate din furia ce mi-a trezit-o funcția de cavou mascat a biroului de lucru al lui Teodoru, care denota că, în acest spațiu destinat creației, se manifestă, mai mult sau mai puțin tacit, un adevărat cult al EI. Ce nevoie mai avea EA, sau el, de participarea mea la riturile de proslăvire? *Ninguna*. Am ieșit din biroul-cavou, îmbrățișându-mă. Triada s-a spart. Dacă a existat vreodată...

*

Într-o seară, după ce am închis *Biblia* și am așezat-o la locul ei pe raft, cuprinsă de un nou val de admirație, după o lectură foarte plăcută, i-am spus:

- Tu ești ALESUL lui Dumnezeu pentru mine.
Eu așa simt...

- Și tu, ALEASA lui Dumnezeu și a EI pentru mine!

- Îți dai seama cât ne iubim, dacă ne spunem asta?

- Îmi dau perfect de bine seama.

- Nu prea cred!... Îmi faci declarații în care o incluzi pe EA și vrei să mă bucur de cât de mult mă iubești?

- Aș vrea... Ești o femeie superioară, care poate să audă și să aprecieze asemenea mărturisiri. Cum să nu te iubesc mai mult decât pe mine însumi, dacă am convingerea că mi te-au trimis Dumnezeu, pe care Îl iubesc mai mult decât pe mine însumi, și EA, pe care am iubit-o mai mult decât pe mine însumi?

Am sesizat o schimbare importantă în discursul lui: referința temporală. Măcar din delicatețe, Teodoru a renunțat la afișarea simultană a iubirilor pentru soțiile sale. Le-a înscris corect pe axa timpului. Și nu fără să fi cumpănit la asta. Ca atunci când și-a scos verighetele. Ca atunci când m-a cerut de soție. Sau când mi-a propus să facem un legământ cu *Biblia* în mână. El chibzuieste îndelung orice mutare. A dorit să clarifice acest aspect: EA aparține trecutului, eu, prezentului. Simțeam că pregătește ceva. Că a făcut un prim pas și că vor urma alții.

- Iubirea noastră nu va fi niciodată dulce, m-am plâns lui într-o altă seară, când mi-a prins bărbia în căușul palmei, în vreme ce îmi verificam corespondența la computerul din biroul lui. Am avut atunci curajul să-mi duc gândul până la capăt:

- EA picură amar în inimile noastre.

M-am făcut cât am putut de mică între brațele fotoliului, de teamă că l-am supărat cu denunțul meu direct. Nu s-a arătat luat prin surprindere. Și-a păstrat calmul. A continuat discuția, cu un surâs blând:

- Amarul e un gust nobil.

M-am ridicat de la computer, ca să beau puțină apă. Se încinsese brusc atmosfera. I-am umplut și lui un pahar. I l-am întins peste birou. Nu l-a refuzat. L-a băut integral.

- Și Triada e nobilă, am continuat. Uneori însă, tare mi-ar plăcea să fim doar doi... Noi nu vom putea să fim niciodată, cu adevărat, un cuplu?

- De ce nu?! EA nu mai este!...

- Of, eu abia acum o văd, pentru mine abia acum există, așa - în această urnă albă și mută, înțelegi? Acum, când mulți au uitat-o, poate... Asupra mea are o forță extraordinară.

I s-au înăsprit și chipul, și vocea. Mi-a vorbit răspicat:

- Te rog să judeci sănătos! EA nu mai este soția mea! Tu ești!

Am tăcut. N-am îndrăznit nici măcar să încuviințez truismul din finalul frazei. Regretam că

am generat o nedorită tensiune cu pretențiile mele. După o scurtă reflecție, Teodoru s-a așezat pe fotoliul de lângă urna EI și mi s-a adresat cu foarte multă căldură:

- Dorința ta de a fi întotdeauna numai noi, mai ales după cununia din Biserică, e legitimă. Trebuie să ne eliberăm de reminiscențe...

Era bine că ajunsese și el la concluzia aceasta. Eram nerăbdătoare să văd cu ce va continua. Gândea cu voce tare:

- Ce-a fost... a fost minunat. EA era frumoasă ca Nefertiti. S-a purtat dumnezeiește cu mine. Nu-i pot reproșa nimic. Dar s-a terminat! Trebuie să scăpăm de amărăciune. De mâine încep demersurile de înmormântare a urnei EI.

- ... Așa s-ar putea odihni și EA...

*

- Avem TOT ce ne dorim. Trebuie să ne bucurăm. Să ne tihnească! Oricând, oriunde, oricum, BUCURĂ-TE! Și nu te teme!...

De rău nu scapi cu una cu două și nici o dată pentru totdeauna. Se prelungesc efectele lui, răbufnesc, periodic, ca un vulcan... Nu știam cum să mă bucur, mai mult încercam să mimez bucuria, ca să-i fac pe plac lui Teodoru. Motive de bucurie erau destule. Dar nu scăpam ușor de teama de a mă bucura. Rezerva în bucurie era un soi de superstiție, pe care încercam din răspuțeri să o ignor.

- Vom avea o viață frumoasă, mi-a promis Teodoru.

- Fără ascunzișuri?...

- Fără! Doar iubire...

Nu încetam să facem pași înainte. Multe lucruri se așezau, se rânduiau, se prefigurau în deplin acord. Mai mult decât orice, el îmi oferea, eu primeam legea spirituală. Aveam nevoie de ea, pentru a mă repune pe picioare. Pentru a nu mă mai teme de boală și de gândurile mele prăpăstioase. Pentru a nu mai da atâta importanță unor iluzorii pericole existențiale. Îmi doream să pot privi totul cu ochi buni, cu încredere, de fapt, cu... credință. De credință începusem să am cea mai mare nevoie.

*

În dimineața înmormântării urnei EI, burnița. Nu-mi aminteam să-mi fi fost vreodată mai frig decât atunci când am deschis poarta cimitirului, apăsând mânerul rece și ud. Mi-am spus că va trebui să rezist până la capăt, orice s-ar întâmpla. Teodoru a intrat, pe aceeași poartă, cu urna EI, împodobită cu un voal, și a pornit pe aleea principală a cimitirului. Își ducea în brațe, pe ultimul drum, urna fostei soții. Îl urmam, în tăcere. Eram doar noi în tot cimitirul. Ne-am și rătăcit. De fapt, poate că Teodoru a vrut să prelungească drumul cu EA în brațe și a făcut, intenționat, un ocol... Cine știe ce era în sufletul lui!

Copaci desfrunziți. Nicio pasăre răzleață, niciun porumbel. De mult, într-o clipă de slăbiciune, Teodoru mi-a povestit cum, noaptea, EA obișnuia să își așeze mâinile mici pe brațul lui. „Au venit păsărelele să înnopteze pe creangă?”, o întreba. „Doamne, dintre toți copiii tăi, numai noi am fost ca păsările, prin aceste văi...”, am murmurat, până când a început să mă doară inima. Trebuia să fac față. Îmi venea să-i cer să uite de toate aranjamentele și să se întoarcă cu EA acasă. Nimic mai deprimant decât cimitirul în noiembrie pe o vreme ca aceasta. M-am afundat în frunzele moarte, destrămate. Burnița moale și rece îmi abătea gândul la prima mea plimbare, mână în mână, cu Teodoru... Făceam acum acest drum cu urna EI, fiindcă ne-am căsătorit, iar EA nu-și mai avea locul acasă. Trebuia să-și găsească odihnă într-un loc de veci. Un frison dur mi-a zguduit tot trupul. Apoi, m-am încălzit brusc. Teodoru nu face nimic fără să cumpănească. Dacă el așa a hotărât, nu se mai întoarce din drum, orice-aș spune. Obrajii îmi erau încinși, o căldură nefirească se ridica în mine. După câteva minute, am ajuns la... „marginea gropii”. Teodoru a așezat urna într-un colț al mormântului. M-am aplecat să o aranjez, printre candelile și coronițe. „Vezi să n-o răstorni!”, mi-a strigat. Am luat-o în mâini și am mutat-o unde am crezut că arată mai bine. Apoi, m-am îngrijit să fie în juru-i toate simbolurile funerare: bradul,

lumânările, crucifixul... I-am aranjat voalul, florile, coronițele. Încercam să rezist tensiunii pe care nimic nu o risipea. Evitam privirea lui Teodoru. Carina a venit prima. Se vedea din tot ce spunea că și ea se lupta să facă față situației. La fel și Olga. Pentru toate femeile, asta părea să fie încercarea. Stăteau zgribulite, cu fețele înfundate în gulerile paltoanelor.

- Când a murit Doamna?, l-a întrebat Preotul pe Teodoru.

- Cu trei ani în urmă.

- Datoria Dumneavoastră este să n-o uitați...

Am auzit că v-ați recăsătorit. Foarte bine!

Era atât de tânăr, atât de pur, ce putea el să înțeleagă din toate acestea?

Când a început slujba de înmormântare, Teodoru m-a chemat lângă el. Am trecut prin spatele adunării, ca să ajung acolo cât mai discret posibil. M-a așezat în dreapta lui. A urmat un edificator schimb de priviri cu Preotul, pentru ca acesta să înțeleagă cine sunt. A înclinat capul, în semn de salut. Mi-am plecat privirea. Și mi-am spus că numai așa voi rezista până la sfârșit: cu ochii în pământ. Preotul slujea calm, se ruga, citea din *Evangelhie*, predica, a citit necrologul, a fost impresionat de viața EI, a lor... Am absolvit același liceu ca și EA, aceeași facultate, ne-am făcut doctoratul cu același Profesor și... viața, cu același bărbat. Cântecelul Preotului se înălțau ca niște păsări spre

cer, iar eu mi-am trecut mâna pe sub brațul lui Teodoru, amintindu-mi cum ne-a felicitat Doamna Profesoară Aurelia Turcu, după cununia noastră religioasă: „Pentru fata asta, pe care o iubesc, pentru sufletul ei, aceasta este cea mai mare împlinire spirituală... Pentru toată viața!” L-am privit pe soțul meu pe furiș. Ochii îi erau de „lacrimi uzi”. Îmi mângâia mâna cu care îi strânsesem brațul. „Stop-cadru vibrant/ clipă scânteietoare...”

Ningea cu fulgi mari, în linii oblice. Trăsesem perdeaua, ca să putem privi spectacolul hibernal.

– În fiecare Ajun de Crăciun, mi-aș fi dorit să ningă, dar ori ploua, ori se nimerea să fie o zi senină, chiar însorită. Până când, m-am hotărât să stau oricât, ore întregi, cu ochii pe fereastră, așteptând să văd măcar un fulg de nea. De-atunci, de fiecare dată, în Ajun, fulguia sau ningea, în toată legea...

– Vezi cât de iluzorie e realitatea?!... Pentru mine, de exemplu, acasă e... numai acolo unde ești tu...

– Vrei să spui că dincolo nu te mai simți acasă? Numai aici, cu mine?

– Tu ești femeia mea. Știi etimologia cuvântului femeie: latinescul familia.

– Tocmai ai rostit adevărul-adevărat! Suntem o familie...

– Tu ești și soția mea, și iubita mea, și fetița mea...

Ninsoarea s-a destrămat. A rămas în urmă-i un aer lăptos și rece. Un puternic miros de început de iarnă. În camera noastră, era cald. Împărțeam un ceai verde cu miere de albine, pregătindu-ne, în tihnă, pentru o nouă zi. O zi de sărbătoare, cu bucuria aceasta simplă și dumnezeiască: de a fi împreună.

– Tu crezi că m-aș fi căsătorit cu tine, dacă n-ai fi, pentru mine, prima ființă după Dumnezeu?

Cuprins

Capitolul I: <i>Pe mine mă caut</i>	9
Capitolul al II-lea: <i>Linia în aer</i>	32
Capitolul al III-lea: <i>Hasta la muerte</i>	53
Capitolul al IV-lea: <i>Ninguna</i>	75
Capitolul al V-lea: <i>Edenul de lângă noi</i>	85
Capitolul al VI-lea: <i>Raza de soare</i>	109
Capitolul al VII-lea: <i>Ce frumos ți-ai găsit locul!</i> ...	119
Capitolul al VIII-lea: <i>Alt Orizont</i>	129
Capitolul al IX-lea: <i>Somnul alb</i>	147
Capitolul al X-lea: <i>Urna EI</i>	162

Tiparul executat la

TRADITIE SI CREDIBILITATE

MIRTON®
editura - tipografie - legatorie

IMPRIMERIA MIRTON

RO-Timișoara, str. Samuil Micu nr. 7

Tel.: 0256-225684, 272926; Fax: 0256-208924;

e-mail: mirton@mirton.ro; www.mirton.ro

De aceeași autoare (selectiv):

Semiotică, teorie literară, hermeneutică

Paradigme ale comunicării: limbaje și limbi, Timișoara, Ed. Excelsior, 2001;

Dicționar de comunicare (lingvistică și literară), vol. I-III, Timișoara, Ed. Excelsior Art, 2002-2005 – coautor;

Semantica modurilor incertitudinii, Timișoara, Ed. Excelsior Art, 2011;

Etern, într-o eternă noapte zi. Eseu hermeneutic în dialog cu Eugen Dorcescu, Timișoara, Ed. Mirton, 2016;

Primăvara elegiei, Timișoara, Ed. Mirton, 2017.

Proză

Punctul interior (roman), Timișoara, Ed. Excelsior Art, 2010;

Spre nicăieri (roman), vol. I – *Piatra de silex*; vol. al II-lea – *Întâmplător sau nu?*, Timișoara, Ed. Eurostampa, 2014 – coautor;

Apa (povestiri), Timișoara, Ed. Mirton, 2016.

Volume omagiale

In honorem Magistri G.I. Tohăneanu, Timișoara, EUVT, 2005 – coord.

Despre Eugen Dorcescu, volum omagial 75, Timișoara, Ed. Mirton, 2017 – coord.

Ediție critică

Eugen Dorcescu, Nirvana. Cea mai frumoasă poezie, Timișoara, Ed. Eurostampa, 2015 (Selecție, notă asupra ediției și eseu hermeneutic, intitulat *Eugen Dorcescu sau vocația vectorială a Nirvanei*, de Mirela-Ioana Borchin).

Pe un fundal (auto)biografic, dramatic, delicat și complex – care trebuie să rămână (și rămâne) un pretext – romanul *Celesta* ne propune participarea la căutarea *identității de sine* a naratoarei, un periplu generat și susținut de interogații profunde, marcat de momente, decizii și introspecții, ce amplifică dilemele și tensiunile inițiale, refac mereu un conflict interior și „amână” benefic finalul, în care se instalează mult-așteptata seninătate. Între Arina (protagonista) și Teodoru (bărbatul polivalent, puternic, bun cunoscător al tainelor feminine, al artei, al religiei, al raporturilor interumane) se stabilește o relație de dragoste, „umbrită” permanent de intensitatea iubirii poetului pentru EA, soția lui defunctă. Desprinderea Arinei de această „umbră” se produce lent și dificil, în ciuda asigurărilor lui Teodoru că ea, Arina, trebuie să se considere, de acum, singura lui iubire. Marele merit al narațiunii (marcată covârșitor de confruntarea dialogală) stă în știința Mirelei-Ioana Borchin-Dorcescu de a nu accepta intruziunea facilului, de a accesa aspecte fundamentale ale unei relații de cuplu și de a-i da dialogului importanța primordială în comunicarea dintre protagoniști. E romanul unui fulger ce lovește iremediabil destinele eroilor, un fulger care, în viziunea lor, se confundă cu Providența.

LIVIU PETRU BERCEA

ISBN 978-973-52-1779-2

9 789735 217792